

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra dějin a didaktiky dějepisu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Historie Lawn tennis cercle Pardubice od jeho založení do roku 1945
History of Lawn tennis cercle Pardubice from its foundation to 1945

Bc. Tereza Blažková

Vedoucí práce: doc. PhDr. Magdalena Pokorná, CSc.

Studijní program: Učitelství dějepisu pro 2. stupeň základní školy a střední školy
(N0114A300090)

Studijní obor: N D-ČJ 20 (0114TA300090, 0114TA300089)

2024

Prohlášení

Odevzdáním této diplomové práce na téma Historie Lawn tennis cercle Pardubice od jeho založení do roku 1945 potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Pardubice 11. 7. 2024

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí této diplomové práce, doc. PhDr. Magdaleně Pokorné, CSc., za laskavost, vstřícnost a řadu cenných připomínek, bez nichž by má práce nikdy nenabyla této podoby a jsem jí vděčná za všechny čas, který mi věnovala. Velké poděkování patří také ochotným pracovnícím a pracovníkům Státního okresního archivu v Pardubicích. V neposlední řadě děkuji i mé rodině a blízkým, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

ABSTRAKT

Dějiny sportu jsou v současné době velmi progresivní vědeckou disciplínou a v rámci moderní historiografie zauímají významnou pozici. K jejich rozvoji přispívá více okolností např.: čtenářská atraktivnost, nedostatek kompaktní literatury, potřeba systematizace, poplatnost starších publikací jednostrannému marxistickému pohledu na dějinný vývoj sportu atd. Úlohou dějin sportu je mimo jiné i vědecky vysvětlit vznik a vývoj sportu ve spojení s celkovými podmínkami života společnosti.¹ Tohoto úkolu jsem se snažila dostat i v této diplomové práci, která se zabývá historií LTC Pardubice od jeho založení roku 1922 až po symbolický rok 1945.

Mým hlavním cílem bylo ukázat, jak se sportovním nadšencům v 1. polovině 20. století podařilo od samotného začátku vybudovat prosperující klub a založit tradici juniorského turnaje, se kterou se v současnosti může pochlubit jen málokterý tenisový klub v České republice.

Poznatky o minulosti jsem získávala především za použití přímé metody, historická fakta jsem tedy čerpala bezprostředním studiem pramenů zejména z fondu LTC Pardubice 1920–1960, který je uložen SOkA Pardubice. Sepsání tohoto syntetického díla samozřejmě předcházely klasické metody historické vědy – heuristika, kritika, analýza a interpretace pramenů i odborné literatury.

Výsledkem mé badatelské činnosti je práce, ve které se čtenáři mohou dozvědět, jak se budoval a rozvíjel LTC Pardubice v letech 1922 až 1945, jaká byla sportovní, společenská a organizační aktivita členstva tohoto tenisového klubu, či je to zásluha, že se tenis zařadil mezi hlavní sporty ve městě, které jej nakonec proslavily nejen po celé Československé republice, ale dokonce i za jejími hranicemi, a díky nimž se Pardubice nazývají, mimo jiných přívlastků, též městem sportu. V neposlední řadě se práce zaměřuje i na to, jak LTC Pardubice ovlivňovala politická a hospodářská situace 1. poloviny 20. století, tedy jak na tom byl klub během velké hospodářské krize a za Protektorátu Čechy a Morava.

KLÍČOVÁ SLOVA

Pardubice, historie, sport, tenis, hokej, stolní tenis, LTC Pardubice, 1. polovina 20. století

¹ Ján GREXA – Milena STRACHOVÁ, *Dějiny sportu*, Brno 2018, s. 8.

ABSTRACT

The history of sport is currently a very progressive scientific discipline and occupies an important position within modern historiography. Several circumstances contribute to its development, e.g.: the attractiveness for readers, the lack of compact literature, the need for systematization, the susceptibility of older publications to a one-sided Marxist view of the historical development of sport etc. The task of sport history is, among other things, to explain scientifically the origin and development of sport in connection with the general conditions of life in society.² I have tried to fulfil this task in this thesis, which deals with the history of LTC Pardubice from its foundation in 1922 to the symbolic year 1945.

My main goal was to show how sports enthusiasts in the first half of the 20th century managed to build a thriving club from the very beginning and establish a tradition of junior tournaments that few tennis clubs in the Czech Republic can currently boast.

I gained knowledge about the past mainly by using the direct method, so I drew historical facts by direct study of sources, especially from the fund of LTC Pardubice 1920-1960, which is stored in SOkA Pardubice. The writing of this synthetic work was of course preceded by the classical methods of historical science – heuristics, criticism, analysis and interpretation of sources and specialist literature.

The result of my research is a work in which the readers can learn how the LTC Pardubice was built and developed between 1922 and 1945, what was the sporting, social and organizational activity of the membership of this tennis club, whose merit it is that tennis became one of the main sports in the city, which eventually made it famous not only throughout the Czechoslovak Republic, but even beyond its borders, and thanks to which Pardubice is called, among other attributes, also the city of sport. Last but not least, the thesis also focuses on how LTC Pardubice was affected by the political and economic situation in the first half of the 20th century, i.e. how the club fared during the Great Depression and the Protectorate of Bohemia and Moravia.

KEYWORDS

Pardubice, history, sport, tennis, hockey, table-tennis, LTC Pardubice, 1st half of the 20th century

² Tamtéž, s. 8.

Obsah

Úvod.....	8
1 O literatuře a metodologii.....	9–12
1.1 Aktuální stav bádání.....	13
2 Vliv průmyslové revoluce na rozvoj moderního sportu.....	14–15
3 Historie moderního tenisu.....	15–16
3. 1 Velká Británie, kolébka moderního tenisu.....	16–18
3. 2 Šíření moderního tenisu.....	18–20
4 Rozmach tělovýchovy a sportu v českých zemích.....	21–23
5 Vývoj moderního tenisu v českých zemích.....	24–29
6 Počátky tenisu v Pardubicích.....	29–31
7 LTC Pardubice za první republiky.....	32
7. 1 Založení LTC Pardubice.....	32–34
7. 2 Tenisové kurty a klubové zázemí.....	35–37
7. 3 Mezinárodní Lawn tenisový turnaj juniorů.....	38–39
7. 4 Tenisová aktivita členstva.....	40–44
7. 5 LTC Pardubice během velké hospodářské krize.....	45
7. 6 Odbory LTC Pardubice.....	46
7. 6. 1 Odbor ledního hokeje LTC Pardubice.....	46–48
7. 6. 2 Table-tenisový odbor LTC Pardubice.....	49–51
7. 6. 3 Kuželnický odbor LTC Pardubice.....	52–53
7. 6. 4 Společenský odbor LTC Pardubice.....	53–54
7. 6. 5 Dámský odbor LTC Pardubice.....	54–55
8. LTC Pardubice za Protektorátu Čechy a Morava.....	55–56
8. 1 Mezinárodní Lawn tenisový turnaj juniorů 1939–1945.....	56–58
8. 2 Tenisová aktivita členstva za Protektorátu Čechy a Morava.....	58–59
9 Významné osobnosti LTC Pardubice.....	59–63

10 Využití tématu ve výuce.....	63–66
Závěr.....	67–68
Seznam použitých informačních zdrojů.....	69–78
Seznam příloh	79–84

Úvod

Zeptáte-li se Pardubičanů, který tenisový klub a turnaj ve městě znají, ve většině případů nedostanete jinou odpověď nežli Lawn tennis cercle Pardubice (dále jen LTC Pardubice) a „Pardubická juniorka“. Tak je tento klub zapsán v mysli většiny lidí v Pardubicích. Čí je to ale vlastně zásluha, že si tento tenisový klub a jeho juniorský turnaj získaly tak významné jméno, které je známé nejen v Pardubicích, ale dovolím si říci, že i po celé České republice. Komu vděčí dnešní generace diváků a hráčů za krásné chvíle strávené v areálu LTC Pardubice a na jeho kurtech, které se nachází v malebném parkovém prostředí. To je to hlavní, co bych chtěla, abyste se dočetli v této diplomové práci, věnované stoletému výročí zahájení činnosti klubu LTC Pardubice, neboť dne 24. května 2024 to bylo přesně sto let od slavnostního otevření tenisových dvorců pod pardubickým zámkem.³

Jelikož pocházím z Pardubic a zajímám se o regionální historii tohoto města i o tenis, dostala se mi do ruky Kronika pardubického tenisu od Radovana Brože (viz níže), která ve mně vyvolala zájem dozvědět se více o pardubickém tenisu v 1. polovině 20. století a o založení LTC Pardubice.

Protože daná problematika doposud nebyla podrobně zpracována a není žádná publikace, která by se zabývala historií konkrétního pardubického tenisového klubu, rozhodla jsem se tohoto úkolu zatím částečně ujmout sama a zodpovědět následující otázky, které mě zajímají: Jaký vliv měla průmyslová revoluce na rozvoj moderního sportu? Kde vznikl moderní tenis? Kam se šířil? Kdy se dostal i do českých zemí? Jak se zde vyvíjel? Jak se pardubickým tenisovým nadšencům v 1. polovině 20. století podařilo od samotného začátku vybudovat prosperující klub a založit tradici juniorského turnaje, se kterou se v současnosti může pochlubit jen málokterý tenisový klub v České republice? Jak LTC Pardubice ovlivňovala politická a hospodářská situace 1. poloviny 20. století, tedy jak na tom byl klub během velké hospodářské krize a za Protektorátu Čechy a Morava? Na základě těchto otázek se budu také snažit sestavit strukturu této diplomové práce. Práce je psaná na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy, z tohoto důvodu nastíním i možné využití tématu při výuce dějepisu.

³ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Novinové zprávy*, výstřižky, kniha č.1, inv. č. 1.

1. O literatuře a metodologii

Dějiny bílého sportu se mohou zdát jako námět exaktní, ovšem je třeba zdůraznit, že ve své výsledné podobě není a nemůže být tato diplomová práce ničím jiným než pohledem jednoho badatele. Mým cílem bylo v textu vzpomenout mezníky ve vývoji klubu, události i jména, jež z pramenů vyplývají jako významnější. Přesto se obávám, že mi zejména některé osobnosti, kterým vděčíme za rozvoj tenisu v Pardubicích mohly uniknout v důsledku toho, že nebyly v pramenech vůbec či tolik zdůrazněny.

V druhé a třetí kapitole jsem se snažila sumarizovat dosavadní znalosti, neboť v nich chci poskytnout ucelený a stručný přehled o vzniku, rozvoji a šíření moderního tenisu ve světě i u nás.⁴ Shrnutí problematiky jsem opřela o české i zahraniční odborné publikace, které se zabývají dějinami tenisu. V této části práce se tak čtenáři mimo jiné mohou dozvědět, jak proměna společnosti za dob průmyslové revoluce pomohla odstartovat rozmach volnočasových aktivit, kde se zrodil, jak se vyvíjel a šířil moderní tenis. Kdy se bílý sport začal rozmáhat v českých zemích a v Pardubicích. Mým cílem bylo, aby tyto informace pomohly zasadit vznik a rozvoj LTC Pardubice do širších souvislostí.

Výše zmíněné kapitoly se však neopírají pouze o odbornou literaturu, ale i o písemné prameny. Ráda bych zde vyzdvihla jeden velice zajímavý zdroj poznání historie českého a československého tenisu, tedy autobiografii významného československého tenisty a hokejisty Jaroslava Drobného – *Champion in exile: the autobiography of Jaroslav Drobny*, ve které nejen bilancuje své skutky a sportovní zážitky, ale seznamuje nás také s kontextem doby, kterou prožil. Samozřejmě je nutné zohlednit, že nám autor předává individualizovaný obraz vlastní zkušenosti, a že se jedná o uměleckou literaturu faktu, která však i přes určitou subjektivní licenci ve výběru a interpretaci životopisných motivů, přece jen přikládá velký význam i dokumentární věrohodnosti sdělení o reálné osobě a skutečných událostech. V potaz musíme samozřejmě brát i to, že autobiografie má časovou distanci od zobrazovaných událostí či zážitků, neboť se místy zdá, že Jaroslav Drobny promítá do vlastní minulosti hledisko své zralosti. Kniha slavného tenisty se zaměřuje zejména na body obratu jeho vlastní existence, které jsou však dány nejen vnějšími nárazy „velkých dějin“, ale i vnitřní proměnou. Součástí autobiografie je i didaktická tendence (osobní zkušenosti jako zdroje poučení). Pohnutkou k jejímu napsání, jak to u ego-dokumentů bývá, byla nejspíše potřeba zaznamenat a v nedílné

⁴ https://is.muni.cz/el/phil/podzim2013/KPI11/um/35076598/08_Zanry_odbornych_textu.pdf – (náhled: 26. 2. 2024).

jednotě s tím i zreflektovat vlastní běh života, předat hodnotící zprávu jiným, současníkům a potomkům.⁵ Když neopomeneme zohlednit všechny tyto faktory, tak se text jeví jako velice užitečný, co se týká informací, jak na tom byl tenis v našich zemích za první republiky, za Protektorátu Čechy a Morava a poté později i za vlády Komunistické strany Československa, konkrétně v prvních letech po únorovém převratu a jak tyto události vnímal a prožíval jeden z tehdy nejlepších tenistů světa.

Kapitoly 7–9 mají charakter syntézy vycházející z mé vlastní badatelské činnosti v Státním okresním archivu Pardubice (dále jen SOKA Pardubice) a z práce s odbornou literaturou. Napsání výkladu předcházela kritika, analýza a interpretace pramenů z fondu LTC Pardubice 1920–1960, jenž je uložen v SOKA Pardubice. Fond díky své rozsáhlosti poskytuje téměř celistvý přehled o činnosti klubu od 20. let 20. století až po 60. léta 20. století. Mimo jiné zde můžeme najít např.: zápisy ze schůzí, inventáře, zprávy matrikáře, pokladní deník, knihu příjmů, stanovy a řády, smlouvy, korespondenci, písemné záznamy o juniorském mistrovství, fotografie, novinové zprávy, časopisy, diplomy a mnoho dalšího.⁶ SOKA Pardubice převzalo tyto dokumenty od Tenisového oddílu Dynamo Pardubice (dále jen TO Dynamo Pardubice), který archiv bývalého LTC Pardubice už nepotřeboval k administrativním účelům, neboť se jednalo o písemnosti a jiné dokumenty tehdy již zaniklé sportovní organizace, které měly už jen historicko-dokumentární význam. Archiv byl převzat roku 1955 a uspořádán v roce 1972.⁷ Díky TO Dynamo Pardubice tak máme zachovány podklady pro poznání této části historie klubu a nepotkal je stejný osud jako ostatní písemnosti, které shořely při požáru klubovny v roce 1984. Obrovskou škodou je, že mezi nimi byly i kroniky, dokonce i první kronika klubu.⁸

Fond LTC Pardubice 1920–1960 je velice pečlivě zpracovaný, za to vděčíme nejen pracovníkům a pracovnícím archivu, ale zejména samotným členům tenisového klubu, kteří se nezabývali pouze stránkou sportovní a zábavnou, ale uvědomovali si také potřebu administrativy a dokumentace. Archiv klubu LTC Pardubice byl založen z podnětu člena a archiváře klubu pana JUC. Josefa Racka v roce 1926. Josef Racek ve výroční zprávě za rok 1927 napsal, že v minulém roce (1926) byl ukončen první oddíl archivu, do něhož byly sebrány a zařazeny veškeré dokumenty a písemnosti týkající se spolku i z doby starší, pokud byly po ruce, nebo je bylo možno alespoň opatřit. Tímto způsobem obsáhla tato část archivu první

⁵ Dagmar MOCNÁ – Josef PETERKA a kol., *Encyklopedie literárních žánrů*, Praha 2004, s. 28–29.

⁶ <https://aron.vychodoceskearchivy.cz/apu/f5bdfb25-9ac5-47fb-b95f-ad857bc69e13> – (náhled: 26. 2. 2024).

⁷ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Soupis, *Zápis o převzetí archivu LTC Pardubice městským archivem v Pardubicích*, č. 537.

⁸ https://www.ltcpardubice.cz/?page_id=1330 – (náhled: 26. 2. 2024).

přehled historie tenisového sportu v Pardubicích, který je ovšem, i přes všechnu snahu členů klubu, velmi kusý.⁹ Nejstarším dokumentem ve fondu je oznámení turnaje pořádaného baronem Arthurem Krausem v roce 1896, což je pramen velmi důležitý, neboť dokládá, že již koncem 90. let 19. století byl tenis v Pardubicích hrán a měl svou sportovní úroveň řadící se čestně hned za vedoucí Prahu. Doklady z dalšího desetiletí i z let předválečných jsou takřka sporadické. Z let první světové války chybí úplně, neboť tenis v těchto dobách nebyl v Pardubicích pěstován. Z 1. poloviny 20. století jsou nejlépe zdokumentovány roky 1923–1937, a to zejména díky zápisům ze schůzí, ve kterých se nachází i výroční zprávy jednotlivých odborů klubu a často i jeho jednotlivých funkcionářů. Horší je to však s roky 1937–1945, neboť od roku 1937 z pro mě neznámých důvodů skončila důkladná dokumentace členstva. Netuším, zda v tom svou roli hrála politická situace, nebo zda tyto písemnosti byly ponechány v klubovně a následně tedy byly zničeny. Pramennými zdroji pro poznání tohoto období jsou tedy především spisy z juniorek, novinové zprávy, výstřižky a korespondence. Chci upozornit na fakt, že novinové zprávy, výstřižky (karton č. 8., inv. č. 8) jsou náhodné a smíchané výstřižky z novin, u kterých z převážné většiny není uveden zdroj, datum ani autor. Z toho důvodu jsem nemohla tyto informace uvést v úplné citaci.

Ohromný rozmach sportu, který nastal zejména po první světové válce, si vyžádal značný prostor ve sloupcích tehdy převážně politického tisku i zakládání sportovních časopisů. Tennis-golf revue vznikl právě v této době, kdy byl pojem sportovního úvodníku něčím novým a neobvyklým. Zabýval se především dvěma sporty tenisem a golfem, jejich vývojem, významem, účinností v tělovýchově, ale neopomíjel ani sociální stránku obou sportů. Tennis-golf revue vycházel v letech 1928–1938 a byl oficiálním informačním, propagačním a reprezentačním orgánem Československé Lawn-tenisové asociace (dále jen ČLTA) a Golf clubu v Praze. Cílovými adresáty časopisu byli sportovní nadšenci, zejména tenisté a golfisté. Vedle ústředního zpravodajství, stručných referátů, článků o správné technice úderů, obrázků, fotografií, hodnocení sportovních utkání i organizačního života doplňovala obsah také beletrie, módní rubrika a zprávy z kulturního a politického světa. Tennis-golf revue mi při psaní diplomové práce posloužil jako pramen pro poznání české tenisové obce, kontextu oné doby a tehdejšího sportovního života vůbec. Časopis je uložen v SokA Pardubice ve fondu LTC

⁹ SokA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva archiváře na valné hromadě LTC Pardubice za správní rok 1927*, kniha č. 4, inv. č. 4.

Pardubice. Nachází se zde kompletní sada všech čísel a ročníků (některá čísla jsou zde dokonce dvakrát), neboť klub Tennis-golf revue odebíral.¹⁰

Všeobecné stoupenutí sportovního ruchu v letech poválečných vedlo i v Pardubicích k ustavení tenisového kroužku na dvorcích Sportovního klubu Pardubice (dále jen SK Pardubice), který se formálně ustanovil ve 20. letech 20. století. V tomto odboru byli téměř všichni z prvních členů později založeného klubu LTC Pardubice. O jeho činnosti svědčí zápisní kniha uložená v SOKA Pardubice, ve které jsou zápisy ze schůzí zastupitelů od 31. března 1920. Díky těmto zprávám můžeme sledovat, co předcházelo založení LTC Pardubice až do jeho oficiálního ustanovení dne 26. ledna 1922.¹¹ Od tohoto data až po ukončení správního období v roce 1937 jsou zprávy pečlivě vedené až na pár chybějících dokumentů a výročních zpráv. Zápisy ze schůzí jsou velmi důležité pro poznání činnosti členstva klubu LTC Pardubice. Díky tomu, že valné hromady se konaly pravidelně a byly pečlivě zapisovány máme zanechané nejen informace o hospodářské, správní, propagační a sportovní činnosti klubu, ale o lidech, kteří se o rozvoj klubu a tenisového sportu v Pardubicích zasloužili. Bohužel zápisy ze schůzí končí roku 1937, i když z korespondence (karton č. 1., inv. č. 38–39 a karton č. 2, inv. č. 41–42), ve které jsou uloženy náhodné písemné prameny, vyplývá, že schůze se nadále konaly, neboť se objevují některé zprávy pro schůze a valné hromady z let 1939–1940.

K napsání podkapitoly Odbor ledního hokeje LTC Pardubice jsem kromě pramenů z fondu LTC Pardubice využila i knihu od Milana Černického, dlouholetého funkcionáře hokejového klubu – HC Dynamo Pardubice, historika a kronikáře pardubického hokeje.¹² Jeho dílo *Historie pardubického hokeje 1923–2004* popisuje dějiny pardubického hokejového klubu. Cenné je, že se Milan Černický osobně znal s Vilémem Weissem, neboť s ním vedl řadu rozhovorů, takže k popsání počátků pardubického hokeje využil i jeho svědectví.

¹⁰ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Kniha příjmů a vydání 1929–1933, *Tennis-golf revue*, kniha č. 17, inv. č. 17.

¹¹ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Stanovy a řády, *Povolení stanov zemskou správou politickou 2. září 1922*, karton č. 1., inv. č. 21.

¹² <https://pardubice.eu/cernicky-milan> – (náhled: 27. 2. 2024).

1. 1 Aktuální stav bádání

Tato diplomová práce přinese určitý posun v dosavadním bádání, neboť na rozdíl od publikací na toto téma se nezabývá historií pardubického tenisu od jeho počátků do současnosti, ale sleduje a analyzuje konkrétní tenisový klub ve vymezeném časovém úseku. Lze zde tedy hovořit o mikrohistorickém přístupu k dějinám.¹³

Historii pardubického tenisu se věnují pouze dvě publikace. Rozsáhlejší práci na toto téma napsal trenér atletiky PaedDr. Radovan Brož, který v důchodu začal přispívat do pardubických periodik. Jeho články se týkají zejména historie atletiky, cyklistiky, fotbalu, tenisu a s nimi spojenými významnými pardubickými sportovními osobnostmi.¹⁴ Jeho *Kronika pardubického tenisu* byla jedním z inspiračních zdrojů k napsání této diplomové práce. Jedná se o populárně naučnou syntézu, která na 94 stránkách formátu A5 stručně shrnuje dějiny bílého sportu v Pardubicích od jeho počátku až po tehdejší současnost (2004). Radovan Brož se ve své kronice věnuje 1. polovině 20. století patnáct stránek A5, z toho je však šest stránek je zaplněno fotografiemi. Sděluje nám tak jen velmi základní informace o dané době a konkrétně se nezaměřuje na žádný pardubický tenisový klub.

Stručné ohlédnutí po stoleté historii pardubického tenisu poskytuje i stejnojmenná studie pardubické archivářky Šárky Hladíkové, která byla uveřejněna ve Východočeském sborníku historickém v roce 1996, neboť tehdy to bylo přesně sto let od sehrání prvního organizovaného turnaje v Pardubicích. Dějiny tenisu v Pardubicích v 1. polovině 20. století jsou zde popsány na čtyřech stránkách A5 a opět výklad necílí pouze na jeden klub, ale přináší celkový přehled o historii bílého sportu ve městě.¹⁵

¹³ Jiří ZOUNEK – Michal ŠIMÁNĚ, *Netradiční metody historického výzkumu*, in: Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu, Brno 2014, s. 61.

¹⁴ <https://www.pametnaroda.cz/cs/broz-radovan-1936> – (náhled: 27. 2. 2024).

¹⁵ Šárka HLADÍKOVÁ, *Stručné ohlédnutí po stoleté historii pardubického tenisu*, in: Východočeský sborník historický č. 6, Pardubice 1997, s. 203–208.

2. Vliv průmyslové revoluce na rozvoj moderního sportu

Průmyslová revoluce proběhla přibližně mezi lety 1750 a 1900. Během industrializace budovaly podnikatelé továrny s velkým počtem zaměstnanců. Postupně se pomocí inovací zvyšovaly příjmy pracujících a prodlužoval se jejich volný čas. Tento vývoj podnítil poptávku po různých činnostech, kterým by se lidé mohli věnovat ve svém volném čase.

Moderní sport se zrodil ve Velké Británii kolem poloviny 19. století, a to zejména díky nárůstu volného času i kapitálu v širší společnosti.¹⁶ Tehdy se skoro žádná sportovní aktivita nevyhnula úpravě pravidel i své formy. Zprvu nekodifikované verze her, které byly z větší části vytvořeny právě ve třetí čtvrtině 19. století, se staly tak běžnými, že dnes máme tendenci je považovat za samozřejmé stejně tak jako jiné výsledky industrializace. Postupem času se sport stával masovou záležitostí, a tak vznikly i národní organizace, které regulovaly sportovní život národa.¹⁷

Ve Velké Británii se stal ztělesněním moderní městské volnočasové aktivity fotbal. Z jakého důvodu však začaly být sportovní kluby tak populární a co přitahovalo tisíce diváků? Roli v tom jistě hrál i pocit místní hrdosti a společné identity. Lidé, kteří přicházeli z venkovských oblastí do měst se chtěli začlenit do zdejší společnosti, k tomuto účelu byl ideální místní fotbalový či jiný sportovní klub. Začal se vyvíjet fenomén diváckého sportu. Velký počet městských obyvatel v docházkové vzdálenosti od stadionů, větší množství volného času, větší příjem a řada dalších faktorů vedly k tomu, že místní sportovní kluby, zejména fotbalové, chodily navštěvovat velké davy diváků. Teprve poté, co se ekonomické výhody industrializace dostaly k masám obyvatelstva, bylo možné počítat s velkou a pravidelně platící klientelou sportovních akcí.

Velký vliv na rozvoj sportu měla revoluce v dopravě. Rozvinutá železniční síť zkrátila dobu přepravy mezi městy a umožnila cestovat i méně majetným lidem. Sportovní týmy mohly jezdit na vzájemná utkání, díky tomu docházelo k sjednocování pravidel i formy hry.¹⁸ K propagaci sportovních aktivit byly využívány i veřejné školy, které sloužily i jako nástroj

¹⁶ Graham CURRY, *Making modern sport: The impact of the Industrial Revolution*, in: PE Review 11/1, 2015, s. 27.

¹⁷ Richard HOLT, *Sport and the British: A Modern History*, Oxford 1989, s. 27.

¹⁸ G. CURRY, *Making modern sport: The impact of the Industrial Revolution*, in: PE Review 11/1, 2015, s. 27–30.

k výchově dělnické třídy. Školy se žákům snažily vštěpovat morální hodnoty i právě skrze sport.¹⁹

Svébytná evropská průmyslová společnost se vytvořila během 18. a 19. století. V této době se díky zrodu novodobých občanských společností, stoupající potřebě organizovaných volnočasových aktivit v rozrůstajících se industriálních aglomeracích, povinné všeobecné vojenské výchově, rozmachu vědy, která začala oceňovat antické hodnoty a vyzdvihovala důležitost fyzické kultury pro harmonický rozvoj populace atd. rozvinula městská fyzická kultura, která spolu se stoupající životní úrovní položila základ zrodu moderního sportu. Celosvětový rozmach většiny sportovních disciplín včetně tenisu nastal ke konci 19. a počátku 20. století, kdy se ustanovovaly mezinárodní organizace různých specializovaných sportovních odvětví. V té době byly i opět zahájeny novodobé olympijské hry. Éra profesionálního sportu se nakonec stala fenoménem 20. století.²⁰

3. Historie moderního tenisu

Historie tenisu je velice dlouhá, když si v roce 1874 nechal velitel britského jezdeckva v Číně major Walter Clopton Wingfield patentovat svůj vynález tzv. lawn tennis („trávníkový tenis“, nová verze tenisu s upraveným herním dvorcem) u britské královny Viktorie, jeho královský předchůdce tzv. royal tennis byl už několik století starý.²¹

Kořeny bílého sportu sahají do 13.–14. století. Tehdy se v písemných pramenech z mnoha evropských oblastí objevují zmínky o míčové hře, při které hráči odpalují míč na druhou stranu přes překážku za pomoci plochy své dlaně, která je buď holá, nebo chráněná rukavicí. Dokonce už v tomto období někteří hráči raději využívali k odehrání malého míče různé dřevěné pátky či dokonce vypletené dřevěné předchůdce tenisových raket.

Míčová hra, která je předchůdcem dnešního tenisu, se zrodila ve Francii, konkrétně ve francouzských kláštrech. Počátkem 14. století pronikla i na královský dvůr a toto její výjimečné postavení se projevilo i v jejím názvu – royal tennis („královský tenis“). Dodnes se zachovalo mnoho pramenů, které vypovídají o velkém nadšení řady předních evropských panovníků pro „královský tenis“. Spolu s králi hrály i nejvyšší kruhy společnosti. Popularita tenisu stoupala v celé Evropě. V 17. a 18. století došlo i k rozmachu lidového tenisu. Díky tomu značně vzrostl počet veřejných hracích ploch (např. v Paříži bylo okolo 2000 dvorců) a začaly

¹⁹ Richard HOLT, *Sport and the British: A Modern History*, Oxford 1989, s. 74.

²⁰ Věra OLIVOVÁ, *Odvěké kouzlo sportu*, Praha 1989, s. 12–13.

²¹ Herbert William WRANGHA, *Lawn Tennis*, London 1908, s. 4.

se i vyrábět speciální rakety a míčky přímo pro tenis. Později, hlavně kvůli politickým změnám, došlo k stagnaci a úpadku hry.

Nová etapa vývoje tenisu započala v 19. století ve Velké Británii. V této době zde došlo k oživení zájmu nejen o „královský tenis“, ale i o jeho různé lidové varianty. Ve sportovním magazínu se začínala objevovat oznámení o pořádání lidových tenisových utkání, přičemž hra byla označována jako „polní tenis“. „Královský tenis“ se hrál výhradně na tvrdém povrchu, dřevěném nebo kamenném. Koncem 18. století se začalo hrát i na trávě a hráči této verzi začali říkat „polní tenis“. Název lawn tennis neboli „trávníkový tenis“ se rozšířil, až poté, co si jej major W. C. Wingfield nechal patentovat.

3. 1 Velká Británie, kolébka moderního tenisu

Tenis v dnešním slova smyslu vznikl v poslední čtvrtině 19. století. Tehdy se z míčových her provozovaných uvnitř šlechtických míčoven rozvinul do přístupnější moderní zábavy. Velká Británie se v 19. století stala díky vyspělému hospodářství velmi prosperující zemí. S rozmachem volného času a s následným růstem zájmu o volnočasové koníčky mezi vyššími a stále bohatšími středními vrstvami společnosti se stala Velká Británie v tomto období ideálním místem k rozšíření nových sportů.²²

Koncem 60. let 19. století experimentovalo s travnatou verzí tenisu mnoho sportovních nadšenců, neboť se začaly vyrábět vulkanizované skákací gumové míče, které nově umožňovaly hrát tenis i na měkkém povrchu. S nejpopulárnější variantou hry však přišel major W. C. Wingfield, který umožnil hrát tenis nejen pod širým nebem, ale i mnohem snadnějším způsobem. Nezbytnou podmínkou ke hře už tak nebyly speciální kryté tenisové kurty, které kvůli vysokým nákladům zpřístupňovaly tento sport pouze úzké skupině privilegovaných. Nyní byly zapotřebí pouze dva sloupky, které se stavěly ve vzdálenosti jednadvaceti stop. Mezi ně se napnula síť, jež rozdělila hřiště na dvě poloviny. Pomocí barvy, pásky či vápna se vyznačily hranice dvorce a servírovací pole. Takový kurt mohl být postaven během několika minut na jakémkoliv vhodném povrchu uvnitř i venku, dokonce jsou známé případy, že zapálení tenisté hráli i v zimě na ledových plochách. Hlavním přínosem nové verze hry bylo, že se jednalo o mnohem dostupnější zábavu pro obyčejné muže a ženy, díky tomu se tenis velmi rychle šířil. Patent na vylepšený tenisový kurt získal major W. C. Wingfield 23. února 1874 (viz příloha č. 1).²³ „Trávníkový tenis“ se stal v 70. letech 19. století mimořádně populárním, protože

²² John CRACE, *A little history of tennis*, Belfast 1997, s. 5.

²³ Heiner GILLMEISTER, *Tennis: A Cultural History*, 1998, s. 174–177.

kroketové kluby ve Velké Británii začaly využívat travnaté kroketové hřiště i pro tenis, který díky tomu začal kroketu konkurovat. Později se po celé zemi budovaly nové hrací plochy, které byly určené pouze pro hraní tenisu.²⁴

Podnikavý major W. C. Wingfield nenechal popularizaci a rozšíření tenisu na trávě náhodě. V roce 1874 uvedl na trh krabicové sady obsahující vše, co bylo potřeba ke hře. Box obsahoval čtyři tenisové rakety, gumové balónky, předměty potřebné k postavení sítě a hřiště (tyče, kolíky, paličku, síť, barvu a štětec) a knihu pravidel.²⁵ Součástí pravidel byl i odstavec o užitečných radách, o kterých lze tvrdit, že obstály ve zkoušce časem např.: „...*odpalujte tenisový míček jemně a před úderem se dobře rozhlédněte, abyste ho umístili do rohu, který je nejvíce vzdálený od vašeho protivníka...*“²⁶ V roce 1875 se major W. C. Wingfield mohl pochlubit seznamem lidí, kteří si hru koupili. Bylo mezi nimi 11 princů a princezen, 7 vévodů, 17 markýzů a markýz, 54 hrabat, 6 hraběnek, 105 vikomtů, 41 baronů, 55 rytířů, 44 dam a dalších 49 vážených občanů,²⁷ celkově to nečítá ani polovinu z celkového počtu prodaných sad, což může naznačovat, že tenis začínal být oblíbeným nejen v nejvyšších vrstvách společnosti.

Tenis se postupně stával organizovaným. Na popud Johna Moyera Heathcota, tenisového šampióna a tehdy velmi vlivné a respektované autority, uspořádal Marylebone Cricket Club v březnu 1875 schůzi, jejímž cílem bylo otestovat různé varianty travnatého tenisu a vytvořit z nich jeden soubor pravidel, který by mohl být všeobecně přijat jako oficiální. Pozván byl i major W. C. Wingfield, jehož kurt ve tvaru přesýpacích hodin přijala komise Marylebone Cricket Clubu za standardizovaný a začlenila ho do pravidel, která byla zveřejněna v květnu 1875. Důležité inovace se však okamžitě projevíly, např. na rozdíl od původního W. C. Wingfieldova plánu musel podávající hráč servírovat za základní čárou. S ohledem na popularitu tenisu byla nově ustanovená oficiální pravidla hry předmětem zuřivých polemik.²⁸

V tomto období se prosadil klub, který se měl později stát nejvýznamnější institucí v historii tenisu – All England Croquet Club, založený ve Wimbledonu roku 1868. Na pozemcích tohoto původně kroketového klubu se začal hrát i tenis. Výbor klubu se rozhodl tuto skutečnost potvrdit tím, že do svého názvu začlenil roku 1875 výraz lawn tennis – All England Croquet and Lawn Tennis Club, což se mu stalo osudným, neboť o dva roky později v klubovém

²⁴ H. GILLMEISTER, *Tennis: A Cultural History*, New York 1998, s. 186–187.

²⁵<http://museums.eu/article/details/110774/wimbledon-2015-curators-choice-an-ice-cream-maker-jelly-and-blancmange-and-rackets> – (náhled: 7. 2. 2023).

²⁶https://www.wimbledon.com/en_GB/news/articles/2017-07-04/tales-from-the-library-the-wingfield-pamphlet.html – (náhled: 7. 2. 2023).

²⁷ J. CRACE, *A little history of tennis*, 1997, s.14.

²⁸ Tamtéž, s. 187–189.

výboru nezůstali žádní hráči kriketu. Tím to však neskončilo, klub se rozhodl, že se stane baštou tenisu pro celou Velkou Británii. Jako první krok na cestě k budoucí slávě vyhlásil v roce 1877 velkolepý turnaj v „travnatém tenisu“. To si vyžádalo další změnu pravidel.²⁹ Byl vytvořen jakýsi triumvirát z členů komise Marylebone Cricket Clubu (J. Marshall, J. M. Heathcote) a All England Croquet and Lawn tennis Clubu (H. Jones). Tito tři komisaři stanovili pravidla, která platí dodnes, a to téměř bez výjimky. Zúčastněným onoho turnaje byla už tehdy také nabídnuta odměna. První wimbledonský šampionát tak naznačil, že doposud rekreační a amatérská zábava se brzy promění v profesionální mezinárodní sport.

Později komise nařídila navrátit se k tradičnímu obdélníkovému kurtu a k tenisovému počítání po patnáctkách. V roce 1882 se k tenisovému kurtu přidaly vnější hranice pro čtyřhru. Od té doby je kurt pro používán, jak pro dvouhru, tak pro čtyřhru.³⁰

V roce 1888 byla ve Velké Británii založena tenisové asociace – Lawn Tennis Association, která převzala starost o pravidla hry a vládla evropskému tenisu po celá další desetiletí. V této době, již od roku 1881 existovala však už i jiná velká tenisová asociace – United States National Lawn Tennis Association.³¹

3. 2 Šíření moderního tenisu

Tenis se ve Velké Británii ujal velmi rychle a do konce 19. století se rozmohl i celosvětově. Bílý sport se začal nejprve šířit v britských koloniích a po celé Evropě. Celý proces rozmachu velmi urychlilo cestování. Lidé si často hrou zpestřovali volný čas na dovolených v zahraničí, a tak se tato aktivita dostala i k lidem z jiných zemí, v nichž nebyla ještě tolik známá. Velkou výhodou tenisu, která nejspíše přispěla k jeho rychlému rozšíření, byl fakt, že se jednalo o univerzální zábavu, kterou se mohli bavit muži i ženy různého věku.

Zatímco ve Velké Británii a v USA se současně rozvíjel rekreační i závodní tenis, v kontinentální Evropě se tenis prosazoval převážně jako společenská hra např. Francouzi nadšeně hráli lawn tennis na svých zahradách. V 90. letech 19. století se ve Francii začaly zakládat nové tenisové kluby. Francouzský nejvýznamnější turnaj se datuje do roku 1891 a dnes je známý pod názvem French Open či Roland Garros.

Postupně se tenis uchytil nejen v celé jižní Evropě, ale také v severní Evropě, kde se hrálo na šterku, asfaltu či antuce. Hra nakonec dokázala rychle ovládnout celou Evropu.

²⁹ J. CRACE, *A little history of tennis*, 1997, s. 15.

³⁰ H. GILLMEISTER, *Tennis: A Cultural History*, 1998, s. 187–189.

³¹ Tamtéž, s. 191.

Koncem 19. století a začátkem 20. století se v jednotlivých zemích začaly konat národní šampionáty – ve Francii od roku 1891, v Belgii od roku 1895, ve Švýcarsku od roku 1898, v Portugalsku od roku 1900 atd. Mistrovství Evropy se hrálo každý rok na jiném místě od roku 1899. Tenis byl také zařazen na první novodobé olympijské hry v Athénách. Bílý sport se šířil i na druhé straně zeměkoule, kde se též stal organizovaným sportovním odvětvím. V Austrálii se konal národní šampionát roku 1880 a na Novém Zélandu v roce 1886. Australian Open se poprvé hrálo v roce 1905 jako Australasian and New Zéland championship. Na africkém kontinentu se o rozšíření hry zasloužili především expatrianté z Velké Británie, jeho popularita se zde zvýšila zejména po prvním South African Championship v roce 1891.³²

První světová válka rozmach hry sice pozastavila, ale neukončila (1914–1918). Už rok po válce byl tenis opět běžnou záležitostí a v roce 1920 se konalo téměř o padesát procent více soutěží než v roce 1913. Toto zvýšení počtu turnajů odráželo popularitu hry. All England Club se přestěhoval do areálu s více tenisovými kurty ve Wimbledonu, neboť chtěl vyhovět větší poptávce veřejnosti. Totéž se stalo v USA a ve Francii. V roce 1923 byl postaven nový stadion pro 17 000 diváků ve Forest Hills na Long Islandu a o pět let později byla otevřena aréna Stade Roland Garros nedaleko Paříže.

Vzhledem k diváckému zájmu a individuální povaze sportu bylo nevyhnutelné, že se v této době objevila první mimořádná generace tenisových hvězd, jejichž jména (např. René Lacoste, Jean Borotra, Henri Cochet, Jacques Brugnon a Suzanne Lenglen) odrážela nástup Francouzů a Němců ve dvacátých letech 20. století jako soupeřů americké, britské a australské dominance.

Před první světovou válkou si tenis zachovával amatérský status. To se však po válce začalo pozvolna měnit. Oficiálně se hra rozdělila na amatérskou a profesionální koncem 30. let 20. století. Před druhou světovou válkou bylo naprosto zřejmé, že hraní tenisu na nejvyšší úrovni je zaměstnání na plný úvazek, neboť vyžadovalo velkou fyzickou i psychickou kondici, několikahodinové každodenní tréninky a objíždění turnajů po celém světě.³³

Myšlenka sjednotit všechny existující tenisové svazy v jednu federaci byla uskutečněna v Paříži, kde se na první generální konferenci sešlo patnáct zemí (Austrálie, Rakousko, Belgie, Dánsko, Francie, Německo, Velká Británie, Maďarsko, Itálie, Nizozemsko, Rusko, Jihoafrická republika, Švédsko, Švýcarsko a Španělsko), které se staly zakládajícími členy International

³² Tamtéž, s. 17–23.

³³ J. CRACE, *A little history of tennis*, 1997, s. 29–33.

Lawn Tennis Federation (ILTF). Na valné hromadě v roce 1923 byla ILTF jmenována správcem celosvětových pravidel tenisu. Současně byla vytvořena nová kategorie oficiálních mistrovství pro soutěže ve Velké Británii, Francii, USA a Austrálii (dnešní grandslamové soutěže). V roce 1939, po vypuknutí druhé světové války, se ILTF přestěhovala do Londýna. Celkový počet členských zemí se zvýšil na 59. Roku 1948 byl zřízen i Mezinárodní výbor pro míče.³⁴

Obě světové války tenisový život pozastavily. Vojenská povinnost, zajatecké tábory či potyčky s gestapem se nevyhnuly ani jádru těch nejlepších tenistů např. Jean Borotra, jeden z legendárních tenisových „čtyř mušketýrů“, byl zatčen gestapem a vzat do zajateckého tábora v Německu, odkud byl nakonec propuštěn na jaře 1945. Gottfried von Cramm byl poslán na východní frontu a získal Železný kříž za statečnost. Jaroslav Drobný pracoval v muniční továrně. V americké armádě sloužily taková jména jako Jack Kramer, Don Budge, Bobby Riggs, Vic Seixas, Ted Schroeder, Gardner Mulloy, Art Larsen, Helen Jacobs, Joe Hunt atd.

Konec válečných časů uvítaly národy celého světa. Opět se navazovaly mezinárodní kontakty a sportovní federace se snažily rychle obnovit své soutěže. Druhá světová válka představuje nejdelší období, kdy byla významná část tenisových turnajů přerušena. Grandslamové turnaje se během ní, s výjimkou mezinárodního mistrovství USA, nekonaly. Wimbledon a French Open se nehrály od roku 1940 po dobu dalších šesti let. Mistrovství Austrálie se přestalo hrát o rok později a pokračovalo až v lednu 1946.³⁵

³⁴ <https://www.itftennis.com/en/about-us/organisation/history-of-the-itf/> – (náhled: 7. 2. 2023).

³⁵ <https://www.tennisfame.com/tennisstopped> – (náhled: 7. 2. 2023).

4. Rozmach tělovýchovy a sportu v českých zemích

Život lidí se v českých zemích měnil od 60. let 19. století a v následujících desetiletích, v nichž se dotvářela občanská společnost. Technický pokrok, občanské svobody, hospodářský růst, proces urbanizace a další změny velmi přispěly i k proměně životního stylu. V čím dál tím větší míře začínaly být součástí každodenního života i volnočasové aktivity.³⁶ Rozvíjela se spolková činnost, která byla projevem probouzející se národní a občanské aktivity a pomáhala formovat i veřejný život.³⁷ Poslední čtvrtstoletí před vypuknutím první světové války, lze označit za dobu rozkvětu a obrovského rozmachu tělovýchovy i mnoha sportovních disciplín. Lidé si své volnočasové aktivity vybírali dle svého individuálního zájmu či finančních možností.

U široké veřejnosti byla díky své ekonomické nenáročnosti a společenskému vyžití oblíbená zejména tělovýchova. Dominantní pozice nepochybně patřila České obci sokolské (dále jen Sokol), českému tělocvičnému spolku, který vznikl roku 1862 a v historii české a slovenské tělovýchovy zaujal pozici největší a nejúspěšnější tělocvičné organizace.³⁸ Tělocvičná soustava Sokola vycházela z antiky. Z toho důvodu se od počátku jeho existence zde provozoval běh, skok, hod diskem, hod oštěpem, box a zápas. Jednotlivé jednoty do svého pole působnosti postupně zařazovaly nové sporty např. plavání, veslování, box, šerm, střelbu, vzpírání, jízdu na koni atd. Značnou oblibu mělo úpolové cvičení a cvičení s náradím. České tělocvičné názvosloví a tělocvičnou soustavu vydal Miroslav Tyrš, který je považován za jednoho ze zakladatelů organizace, v roce 1873 v díle „Základové tělocviku“.

Křesťansky zaměřené členové Sokola se začali stále více hlásit o slovo zejména na Moravě až nakonec v roce 1910 vytvořili vlastní katolickou sportovní organizaci – Orel a z důvodu „sociálně třídního“ vznikla ještě dříve (v roce 1897) Dělnická tělovýchovná jednota (DTJ).³⁹

Ve prospěch rozvoje sportovního ducha působila také všeobecná branná povinnost, neboť mnoho vojenských velitelů si přálo mít své vojáky ukázněné a fyzicky zdatné. Zde kvetla zejména jízda na koni, šerm a střelba, tedy sportovní odvětví, ve kterých vynikali zejména důstojníci. Velký počet důstojníků pocházel z vyšších vrstev společnosti, která měla v zálibě

³⁶ Michael BOROVIČKAJ – Jiří KAŠE – Jan P. KUČERA – Pavel BĚLINA, *Velké dějiny země Koruny české: Sv. 12/a. 1860-1890*, Praha 2012, s. 546.

³⁷ Jan NOVOTNÝ, *Sokol v životě národa*, Praha 1990, s. 1.

³⁸ Tamtéž, s. s. 333–335.

³⁹ J. NOVOTNÝ, *Sokol v životě národa*, Praha 1990, s. 9–39.

dostihové závody, ze kterých se stávalo moderní sportovní odvětví, a tak se v Pardubicích, ve městě, kde sídlil jezdecký pluk, poprvé konala Velká pardubická steeple-chase v roce 1874.

Na přelomu 19. a 20. století nastal velký technologický pokrok. Rozvíjel se motorismus i letectví. Těmto sportovním odvětvím se věnovali zejména finančně zaopatření jedinci z řad podnikatelů či aristokracie, jelikož se jednalo o velmi nákladnou zálibu. V roce 1904 byl založen Český klub automobilistů a Český klub motoristů. K prvnímu veřejnému vzletu motorového letadla u nás došlo v roce 1909 zásluhou francouzských letců. O rok později se úspěšně o stejný čin pokusil i český letec Ing. Jan Kašpar. Jeho let z Pardubic do Prahy v roce 1911 mohl konkurovat i nejlepším evropským leteckým výkonům. Nedlouho poté bylo ustanoveno Aviatické družstvo pro pěstování a podporu letectví.

Dostupnějším dopravním prostředkem bylo kolo, které se pomalu stávalo masově rozšířeným. Ke konci století vznikalo mnoho cyklistických klubů a cyklistika se nakonec stala sportovním odvětvím číslo jedna. Pomyslné druhé místo v oblíbenosti obsadila lehká atletika.⁴⁰

V polovině 70. let 19. století byl založen Český veslařský a bruslařský klub.⁴¹ S veslováním je spojen i tenis, jehož nejstarší úředně zaregistrovanou organizací byl „I. Český Lawn-Tennis Club Praha“. V zimě veslování a tenis vystřídalo bruslení na zamrzlých dvorcích, a tak postupem času došlo i k vývoji nejoblíbenějšího týmového sportu u nás – ledního hokeje. V roce 1908 se „Český hokejový svaz“ stal členem mezinárodní federace. O rok později se čeští hokejisté seznámili na hokejovém turnaji v Chamonix s kanadskou verzí hry, kterou si pak rychle osvojili.

Významným průkopníkem jiného zimního sportu v českých zemích byl Josef Rössler-Ořovský, který k nám jako první přivezl lyže ze Skandinávie, na nichž v zimě 1887 sjel Václavské náměstí. Tímto činem se zapsal do historie jako „otec lyžařského sportu v Čechách“. Jeho spolek lyžařů se v roce 1894 stal oficiálně klubem – Český ski klub Praha.

Velmi populárním se stal fotbal. V roce 1892 se v Roudnici nad Labem odehrál první doložený zápas v českých zemích. O čtyři roky později se konalo první pražské derby, jež skončilo výhrou Sparty. V roce 1901 byl založen Český svaz fotbalový, který se brzy stal příslušníkem Mezinárodní federace fotbalových asociací.

⁴⁰ M. BOROVIČKA – J. KAŠE – J. P. KUČERA – P. BĚLINA, *Velké dějiny země Koruny české: Sv. 12/b. 1890-1918*, Praha 2012, s. 333–344.

⁴¹ Pavlína FÚROVÁ, *Veslování 1895–2009*, Praha 2017. Online dostupné z: <https://www.nm.cz/cs/file/ea9da49b2a11ea66226a91cdb3779a63/6004/Veslov%C3%A1n%C3%AD.pdf> – (náhled: 22. 3. 2023), s. 1.

V roce 1899 byl založen Český výbor pro hry olympijské. O rok později se čeští sportovci v rámci reprezentace Austriche-Tchéques zúčastnili II. moderních olympijských her v Paříži, odtud přivezl diskář František Janda-Suk stříbrnou medaili.⁴²

Ve dvacátém století začali sport pěstovat příslušníci všech společenských vrstev, nejen ve velkých městech, na které byl předtím omezen, ale i v městysech či na venkově. Nejprve to byla pouze Praha a pár jiných měst, kde hrstka nadšených sportovců, většinou z fotbalových klubů, kteří se často věnovali jednomu či dvěma druhům sportu, pořádala zápasy či jiné sportovní akce, na které se chodilo dívat jen pár přátel, rodinných příslušníků a zvědavých sousedů. Vysoká kvalita amatérské kopané v Čechách si však získávala čím dál větší pozornost a oblibu veřejnosti, divácká základna se začala navyšovat. Čistě politický obsah novin začaly narušovat sportovní zprávy. Vznikaly i samostatné sportovní noviny a časopisy, díky kterým se sport šířil i do těch nejodlehlejších koutů země. Zakládaly se nové sportovní kluby a spolky a z amatérské kopané se postupně stával profesionální sport. Fotbalová hřiště měla často kolem obvodu i atletické dráhy a další vybavení pro řadu jiných sportovních aktivit. Sportovní duch diváků, kterých už bylo na statisíce se začal přenášet i na další sportovní odvětví např. na plavání, lyžování, atletiku, házenou, hokej, bruslení a v neposlední řadě také na tenis.

⁴² M. BOROVIČKA – J. KAŠE – J. P. KUČERA – P. BĚLINA, *Velké dějiny země Koruny české: Sv. 12/a. 1890–1918*, Praha 2012, s. 334–342.

5. Vývoj moderního tenisu v českých zemích

Moderní tenis se v českých zemích objevil velmi záhy. První tenisový turnaj v českých zemích, stejně jako v celém Rakousku-Uhersku se uskutečnil jen dva roky po prvním Wimbledonu v roce 1879 v zámeckém parku knížete Kinského v Chocni.⁴³ V té době již dovážel tenisové potřeby do českých zemí z Velké Británie pražský obchodní dům bratří Goldschmiedů „U města Paříže“. Tenis se přirozeně zpočátku šířil velmi pomalu, avšak nadšení pro tento sport se postupně rozmáhalo i v našich zemích.⁴⁴ Vznikaly první sportovní kroužky, kterým však rakouské úřady pranic nepřály, neboť v nich často dominovaly spíše společenské než sportovní zájmy.⁴⁵ V roce 1884 se tenis hrál na 483 tenisových kurtech, které byly zejména na místech, kde měla svá sídla vyšší vrstva společnosti.

Ke konci 90. let 19. století nastal na našem území velký rozmach tenisu. Krok s rozvojem hry držela i jeho organizace, a tak začaly být zakládány i první tenisové oddíly.⁴⁶ Zejména v Praze bylo založeno mnoho tenisových klubů. Na Střeleckém ostrově byl ustanoven „I. Český Lawn-tenisový Cercle“, na Letné Pražský klub společenský, bruslařský-závodní a Lawn-tenisový, na Štvanici Nosticův a Lobkovitzův kroužek. Další tenisové kluby byly i na Malé Straně, na Židovském ostrově, na Heinovce atd.

Tenis se ovšem neomezoval pouze na Prahu. V roce 1890 se začalo hrát v Brandýse nad Orlicí a o rok později byl založen tenisový oddíl v Chrudimi.⁴⁷ Velmi oblíbený byl tenis v Plzni, kde se v roce 1898 utvořila tenisová společnost pod názvem I. Český Lawn-tenisový klub Plzeň. Na Moravě se začalo oficiálně hrát roku 1884 v Brně, konkrétně v německém klubu BLTK Lužánky. V roce 1906 začal působit První český sportovní klub Moravská Slavie v Pisárkách, kde působil prof. Florián Dvořák, který se zapsal do dějin jako jeden z hlavních propagátorů hry nejen na Moravě, ale i v Čechách. Z Prostějova, který je dnes významným centrem českého tenisu, pochází první zmínky o hraní tenisu z roku 1900, tehdy měl Prostějov nejvíce kurtů z celé Moravy. Mezi další města, ve kterých byla na počátku 20. století větší tenisová aktivita se řadí: Tábor, Šumperk, Pardubice, Olomouc, Kroměříž, Kojetín, Holešov, Rokycany, Pelhřimov, Karlovy Vary, Mladá Boleslav, Přerov, Dobřichovice, Heřmanův Městec, Mariánské Lázně, Františkovy Lázně, Choltice a České Budějovice.

⁴³ Stanislav CHVÁTAL – František KREUZ, *Zlatá kniha tenisu*, Praha 1993, s. 15.

⁴⁴ Zdeněk BIČÍK, *Dorostenecký přebor ČSSR jednotlivců v tenise: 57 pardubická juniorka*, Pardubice 1984, s. 12.

⁴⁵ Jiljí KUBEC, *Oáza na ostrově*, in: I.ČLTK Revue č.2, Praha 2013, s. 12.

⁴⁶ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Tennis-golf revue I/1*, Praha 1928, karton č. 9, inv. č. 80, Jan GERKE, *Československý tenis v rámci světové organizace*, s. 4.

⁴⁷ S. CHVÁTAL – F. KREUZ, *Zlatá kniha tenisu*, 1993, s. 15.

Nově založené tenisové kluby začaly pořádat turnaje. Postupně se tenis stával profesionálnější, neboť meziměstské zápasy přinášely tenistům příležitost ke zlepšení. Konaly se také klubové turnaje např. každý rok v září či říjnu se konal turnaj ukončující danou sezonu (dodnes tato tradice v mnoha klubech dodržuje).⁴⁸

V roce 1906 byla zahájena činnost České Lawn-tenisové asociace. O dva roky později se naši tenisté zúčastnili letních olympijských her v Londýně. První světová válka však tenisový život pozastavila. Rok po první světové válce byla ustanovena Československá lawn-tenisová asociace (dále jen ČsLTA), která brzy přidala do Mezinárodní tenisové federace. Od roku 1921 se naše tenisové družstvo začalo účastnit „International Lawn Tennis Challenge“, tenisové soutěže, která je dnes známá jako Davis Cup. ČsLTA řídila tenisový sport od roku 1929 prostřednictvím žup (v roce 1938 bylo v župním zřízení 14 žup). Župa měla po stránce geografické i komunikační umožňovat bez velkých nákladů a bez velké ztráty času vzájemný styk všech klubů v župě zřízených.⁴⁹

Tenis se po první světové válce stal rovnocenným jiným sportům, před válkou byl vnímán spíše jako zábava či společenská událost. Téměř nebylo meziklubových utkání, veřejných, krajských či župních zápasů. Tenisové kluby, až na pár velkoměstských, většinou neměly pořádné zázemí. Na dvorce se většinou chodilo rovnou ze školy či z práce. Nebyly zde však žádné klubovny se skříňkami či sprchami. Hrál se převážně jen pro zábavu, dámy se samozřejmě nechtěly vracet domů zpocené, když se neměly kde umýt. O tom, jak málo souvisel svého času tenis s tvrdým sportem svědčí zvláště dámské tenisové úbory dané doby. Tenisová raketa byla brána spíše jako doplněk. Nošení rakety bylo především znamením dobré nálady, chuti k lehkému pohybu a příslušnosti k vyšším společenským vrstvám. To se však začalo po první světové válce měnit. V meziválečném období byl tenisový klub bez šaten a sprch něčím nemyslitelným, stejně jako hraní v kancelářském oblečení, dlouhé sukni či ve šněrovače. Dalším rozdílem bylo, že v době před první světovou válkou se tenisové dvorce nacházely výhradně v parcích či soukromých zahradách, jen výjimečně byli součástí sportovišť. V meziválečných letech měl každý sportovní klub dva, tři i více dvorců pro svoji tenisovou sekci. Tenis už nebyl označován jako kroužek, jeho nový opravdu profesionálně sportovní charakter se propsal i do názvu sportovních klubů např. TOSK, TSAFK, LTOSK atd. Tenisové kluby začaly interně zakládat oddíly jiných druhů sportovních aktivit. Velkým pokrokem bylo

⁴⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue X/11, Praha 1937, karton č. 10, inv. č. 87, Viktor SRKAL, *Čtyřicet let plzeňského tenisu*, s. 1.

⁴⁹SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue X/2, Praha 1932, karton č. 9, inv. č. 83, neznámý autor, *Ideální župa*, s. 144.

uvědomění si, že hráči potřebují trénovat také vytrvalost a sílu. Kapitáni mužstev tak často posílali své svěřence na lehkou atletiku. Dalším projevem rozvoje byla administrativní organizace. V roce 1929 ČsLTA rozjela registrační akci hráčů, která měla usnadnit klubovní evidenci.⁵⁰

Mezi významné tenisové osobnosti počátku 20. století patří nepochybně bratři Žemlovi. Ladislav Žemla se držel na vrcholu od roku 1905 do roku 1922. Na Letních olympijských hrách v Athénách roku 1906 obsadit se svým bratrem 4. místo a stejné místo obsadili i na dalších Letních olympijských hrách ve Stockholmu 1912. Na olympiádě v Antverpách získal ve smíšené čtyřhře, kterou hrál se svojí budoucí ženou Miladou Skrbkovou, první olympijskou medaili našeho tenisu – bronzovou medaili. Čtyřikrát získal titul mistra Československé republiky ve dvouhře a pětkrát ve čtyřhře. Legendou českého tenisu byl také Karel Koželuh, který se stal mistrem světa, a to dokonce dvakrát poprvé v roce 1925 a podruhé v roce 1930. Dále vyhrával na mezinárodních mistrovstvích ve Francii a v USA a v pozdějších letech se věnoval trénování. Jeho bratr Jan Koželuh se v roce 1926 dostal do čtvrtfinále ve Wimbledonu a o rok později se objevil ve světové desítce nejlepších hráčů světa.

V následujících letech český tenis dále vzkvétal a mohl se pyšnit velkou řadou úspěchů. Úpadek nastal v roce 1938. Nové politické poměry způsobily i změny v sportovní oblasti. Postoupením části území Československé republiky Německu, Polsku a Maďarsku se octla na cizím území i řada československých tenisových klubů. Celkem jsme kvůli tomu přišli o 42 tenisových klubů – LTK Bílina Kyselka, T. o. SVK. Břeclav, L. t. o. SK Slovan Duchov, LTC Znojmo, ČLTK Postoloprty, I. ČLTK Opava, ČLTK Liberec, TK. o. Kl. čs. turistů Bohumín, Student LTK. Lovosice, T. o. ČSK Český Těšín, ČLTK Štětí, TK Střekov, ČVK Ústí nad Labem, LTK České Velenice, T. o. SK Jablunkov, LTK Karvinná, TK. o. Kl. čs. turistů Lazy, L. t. o. SK Orlová, ČTK Petřvald. Na území země Slovenské ztratila ČsLTA těchto 24 klubů: KSE Komárno, KFC Komárno, ESE Nové Zámky, I. SC Šáhy, LSE Levice, LTE Levice, LAFC Lučenec, FTC Fiľakovo, RTSE Rimavská Sobota, RSC Rožnava, LTC Košice, I. Čs. ŠK Košice, I. Čs. LTK Košice, Makkabi Košice, KSC Košice, KAC Košice, Čs. ES Čop, LTC Mukačevo, MSE Mukačevo, LTK Užhorod, LT. o. důstojníků Užhorod, UAC Užhorod, UTKSC Užhorod a BFTC Berehovo. Východoslovenská župa ČsLTA ztratila své sídlo – Košice a zůstalo jí pouze 5 klubů: AC Špišská Nová Ves, LTK Prešov, TK Humenné, LTC Svalava a

⁵⁰ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue III/1, Praha 1929, karton č. 9, inv. č. 80, Zdeněk Mikyška, Tennis – Sport – Pořádek, s. 3.

ŠK Ťačovo. S připočtením ztracených klubů v zemi České a Moravskoslezské činila celková ztráta 44 klubů. ČsTA měla tedy místo dřívějších 343 klubů 299 klubů.⁵¹

V roce 1939 čeští tenisté počítali s účastí v soutěži „International Lawn Tennis Challenge“. Jejich přihláška byla předběžně přijata a byl jim vylosován i soupeř. Později se však řídicí výbor soutěže rozhodl naši reprezentaci vyřadit. Po 18 letech jsme tedy poprvé na této prestižní soutěži chyběli.⁵²

Jaroslav Drobný, významný československý tenista, ve své autobiografii popsal mimo jiné i stav českého tenisu a sportu během druhé světové války: „...byli jsme jednou z mála zemí, kde se vůbec dal tenis hrát. Hráli jsme pětkrát týdně, a to nejen proto, že nás to bavilo, ale i kvůli jídlu. Jezdili jsme po zemi a hráli jsme v malých klubech, kde si však pořadatelé nemohli dovolit platit nás penězi, ale místo toho nám dávali jídlo a oblíbená místa pak byla ta, kde jsme mohli dostat mouku, cibuli, česnek a jakékoliv tuky (...). Do jisté míry pro nás život v těchto válečných letech nebyl tak špatný. Pokud jsme se nemíchali do politiky, nemluvili o ní nahlas a nezapojovali se do sporů na veřejných místech nebo s Němci, měli jsme pokoj. Samozřejmě jsme si přáli spoustu věcí, zejména to, abychom se mohli například volně pohybovat, ale byli jsme naživu a to bylo to, na čem lidem záleželo víc než na čemkoli jiném. Všichni prostě čekali na konec války, kdy budou moci zase začít žít normální a řádný život. Žili jsme ze dne na den a nevěděli, co bude zítra. Největším rozptýlením od strastí války byl sport, nejenže se každý kluk snažil hrát hry, ale veřejnost se chodila dívat na každý zápas každého sportu, který existoval. Před válkou se na zápas Rodericha Menzela s Ladislavem Hechtem chodilo dívat jen pár stovek lidí, ale během války se na každý zápas přišlo podívat několik tisíc lidí. Nejoblíbenějšími sporty byly fotbal, lední hokej, tenis, box a basketbal. Sportovní události poskytovaly nejlepší zábavu pro veřejnost zejména v neděli...“. Ze svědectví Jaroslava Drobného kromě jiného vyplývá, že na začátku války navštěvovalo sportovní události mnohem více lidí než před válkou, neboť lidé hledali rozptýlení. Sportovní zápasy se často konaly v sobotu navečer nebo v neděli, neboť neděle byla tehdy jediný den, kdy lidé nemuseli do práce.

Během válečných let se stal národním sportem lední hokej, a to nejen proto, že jsme měli dobrou reprezentaci, ale také proto, že naše podnebí umožňovalo bruslení každému ve městech či na vesnicích. Podle Jaroslava Drobného to byla to velmi dostupná hra. Brusle měl

⁵¹ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue XI/9-10, Praha 1938, karton č. 10, inv. č. 87., R. Karnet, *Které tenisové kluby ztrácíme*, s. 5.

⁵² S. CHVÁTAL – F. KREUZ, *Zlatá kniha tenisu*, 1993, s. 15–61.

tehdy prý skoro každý, a tak si jen stačilo koupit hokejku. Za to vybavení pro tenis bylo těžko dostupné a drahé. Od hráčů se navíc stále očekávalo, že se budou řádně oblékat.

V Protektorátu Čechy a Morava začala tenisová aktivita v důsledku špatných podmínek postupně upadat a byla omezena jen na pár větších turnajů. Jaroslav Drobný píše, že: „...*střeva na výplet se stala téměř nesehnatelná a musela se dovážet z Německa. Hodně jich přivezli vojáci a poté je prodávali na černém trhu. Střeva však stála hodně, a navíc byla příliš čerstvá, takže se velmi snadno lámala (...). Měli jsme továrnu, která se snažila vyrábět tenisové míčky, ale měli jsme málo zkušeností, a ještě méně gumy. Tenisové míčky, které se vyráběly, byly tak rozdílné, že žádné dva neodskakovaly stejně, ale dokonce i ty jsme byli nuceni dávat Němcům a sami jsme dostávali jen malý příděl prostřednictvím našeho svazu. Nemělo cenu se moc snažit, když se náš měsíční příděl míčků po několika setech rozpadl na kousky, a tak se stalo, že v létě 1940 zahynul tenis pro masy. Naše tenisová asociace zrušila všechny turnaje kromě Mistrovství republiky Čech a Moravy, které jsem tehdy poprvé vyhrál. Na počátku války byla hra značně omezena. Když se v zimě 1939/1940 vše uklidnilo a na západě se tomu začalo říkat „Phoney War,“ začali jsme znovu hrát zápasy. Němci nás pozvali na velký mezinárodní turnaj do Garmische. Těšili jsme se na tento výlet nejen z herního hlediska, ale také proto, že jsme se chtěli podívat do tehdy pravděpodobně nejlepšího střediska zimních sportů v Evropě. Turnaj jsme zahajovali proti Slovensku, nyní již samostatnému státu (Slovensko nikdy nemělo žádného hráče v československé reprezentaci, což je vždy iritovalo, a když jsme se na turnaji porazili 12:0 neobešlo se to bez konfliktu). V druhém kole jsme porazili Itálii a ve finále Maďarsko, které překvapivě porazilo Německo. Získali jsme tak pohár věnovaný Josephem Goebbelsem...“⁵³*

Po konci války se po celém světě začal probouzet tenisový život. Český tým se opět účastnil „International Lawn Tennis Challenge“. Jaroslav Drobný v roce 1946 postoupil do finále Roland Garros. Dařilo se mu i ve Wimbledonu, kde se probojoval až do semifinále. Za zmínku stojí, že se dříve tenisté, na rozdíl od dnešních dob, věnovali více sportům, což jim samozřejmě dovolovala povaha tehdejšího sportu. Nejčastěji hráli kromě tenisu i hokej či fotbal. Jaroslav Drobný i Karel Koželuh nás reprezentovali nejen v tenise, ale i ledním hokeji. Karel Koželuh pak ještě navíc i ve fotbale.

V roce 1949 došlo ke sjednocení tělovýchovy a sportu v Československu. Z tenisových klubů se staly oddíly Tělovýchovné jednoty (TJ). Hlavním orgánem tenisu bylo ústřední sekce

⁵³ Jaroslav DROBNÝ, *Champion in exile: the autobiography of Jaroslav Drobný*, London 1955, s. 49–58.

tenisu České obce sokolské (ČOS) a od roku 1952 byl ústřední sekci tenisu Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport (SVTVS). Bílý sport byl nálepkován jako tzv. „panský sport“ a jeho vývoj se značně zbrzdil. Byly ukončeny mezinárodní tenisové styky a s československým tenisem se ve světě přestávalo počítat.⁵⁴ Tenis jako sport upadal. Z dvorců se stávala hřiště na odbíjenou, jen na Letné jich zmizelo přes dvě stovky. Vedení tělovýchovy se snažilo tenis odstranit. Tenisová obec však stále hledala skuliny, jak se prosadit. Díky tomuto úsilí bílý sport nevymizel úplně.⁵⁵ V roce 1951 bylo alespoň znovu zahájeno národní mistrovství Československa a od roku 1955 se přeci jen začalo pracovat na znovuzrození bývalé slávy československého tenisu. Postupně se rozšiřovala i účast na mezinárodních soutěžích.⁵⁶

6. Počátky tenisu v Pardubicích

Pardubice v éře první republiky doslova žily sportem. V 1. polovině 20. století se ke starší tradici parforsních honů, dostihů a sokolského života začalo přidávat mnoho nových sportovních klubů (největší nárůst sportovních klubů nastal ve 20. letech 20. století). Začal se hrát fotbal, basket, volejbal, tenis, hokej, rozmohlo se létání, veslování, motorismus i cyklistika. Díky sportovní tradici, která byla v tomto období položena, jsou dnes Pardubice proslulé nejen jako město perníku, průmyslu, ale i sportu. Pojmy jako pardubický hokej, Velká pardubická, „Pardubická juniorka“ a Zlatá přilba jsou v současnosti známé nejen po celé republice, ale i za našimi hranicemi.

Prvním průkopníkem tenisu v Pardubicích byl baron Arthur Kraus, který roku 1896 přeložil anglická pravidla hry od majora W. C. Wingfielda a poté je vydal v místní Společné knihtiskárně v Pardubicích. V úvodu napsal: „...neměli jsme doposud řádných českých pravidel Lawn-Tennisových. Ačkoli tato krásná, zábavná a zdraví prospěšná hra jest u nás poměrně ještě málo rozšířena, odhodlal jsem se ku vydání českých pravidel. Pravidla jsou překladem pravidel anglických a shodují se zároveň s německým vydáním svob. p. Ficharda. Pravidla jsou upravena pro hráče Lawn-Tennisu znalé. Aby i začátečníci jich používati mohli jako návodu ke hře samé, přidal jsem vysvětlivky...⁵⁷ V pravidlech pojednal mimo jiné o tom, jak se má hrát dvouhra, čtyřhra, a dokonce i hra ve třech hráčích. Jsou zde uvedeny oficiální rozměry hřiště

⁵⁴ Lucie Swierczeková, *Tenis 1887–2008*, Praha 2007, s. 2. Online dostupné z: <https://www.nm.cz/cs/file/55b81afdbc6dbbfd12c5301d64f65f4c/5889/Tenis.pdf> – (náhled: 22. 3. 2023).

⁵⁵ S. CHVÁTAL – F. KREUZ, *Zlatá kniha tenisu*, 1993, s. 79–83.

⁵⁶ L. Swierczeková, *Tenis 1887–2008*, Praha 2007, s. 2. Online dostupné z: <https://www.nm.cz/cs/file/55b81afdbc6dbbfd12c5301d64f65f4c/5889/Tenis.pdf> – (náhled: 22. 3. 2023).

⁵⁷ Arthur Kraus, *Pravidla hry Lawn-Tennis*, Pardubice 1896, s. 6.

(23 x 38 m). Zmiňuje se i o cenách raket (od 3 do 30 zl.) a flanelem pošíťých míčků (1 tučet od 6 do 12 zl.). Připojen je také rozpis turnaje pro 5 až 16 hráčů.⁵⁸

Baron Arthur Kraus, na jehož dvorci se snad hrálo již od roku 1892, stál nepochybně i u zrodu prvního tenisového turnaje v Pardubicích roku 1896. Tenisový kurt si postavil na zahradě svého městského domu typu neoklasicistního paláce (dnes čp. 113, třída Míru). Vilém Weiss, který patřil po baronu Krausovi do další vlny průkopníku tenisu v Pardubicích, o tomto dvorci napsal: „... v poslední desítce let minulého století vybudoval baron Arthur Kraus první tenisový dvorec na své zahradě za domem „Na staré poště“ na Zeleném předměstí (dnes třída Míru). Tato zahrada byla oplocena ze strany Smilovy ulice dřevěným plotem, který byl i naší tribunou. Odtud jsme my, páni kluci, mohli sledovat tuto hru, pokud to ovšem dovolila naše ukázněnost. Jako všichni kluci jsme přitom povykovali a byli jsme s díky vykazováni mimo dohled. Bylo to často spojeno s nebezpečím výprasku pro toho, kdo neuměl hbitě seskočit a utéci...“ Autor článku dále zmiňuje, že na kurtu barona Arthura Krause hrála celkem početná skupina lidí z vyšší společnosti, zejména šlechtici a vojenští důstojníci. Někteří z nich byli účastníky i onoho prvního turnaje, kterého se zúčastnilo devět hráčů ve dnech 30. a 31. července 1896 a byl pojmenován jako Turnaj o titul mistra královského komorního města Pardubic pro rok 1896.⁵⁹

Zprávu o sportovní události přineslo periodikum Pardubický obzor. Turnaj byl zahájen ve čtvrtek 30. července v patnáct hodin. Výsledky jednotlivých zápasů se nám nedochovaly, ale můžeme alespoň zrekonstruovat rozlosování. Známe také finalisty i vítěze turnaje, kterým se stal poručík baron Alexander da Lago. Generál baron Malowetz, předseda turnaje, mu slavnostně připnul hvězdu z českých granátů, v níž kolem tenisových emblémů stálo napsáno: „Mistru lawn-tennisu královského komorního Města Pardubic 1896“. Podle Pardubického obzoru přítomní sportovci pozdravili vítěze turnaje hlasitým potleskem. V žádných ze třech tehdy vydávaných novin v Pardubicích se neobjevují informace o tom, že by se tento turnaj další či jiný rok pořádal znovu.

Podle zpráv Stráže východočeské z roku 1899 byl tenis ve městě velmi oblíbenou volnočasovou zábavou. V článku se píše o tom, že v Pardubicích jsou k dispozici i jiné tenisové kurty, nejen příkladný dvorec na zahradě barona Arthura Krause. Nacházelo se zde ještě dalších sedm tenisových hřišť např. dvorec u Prokopovy továrny, hřiště továrníka Wertheimera (majitel

⁵⁸ Tamtéž, s. 8–39.

⁵⁹ Z. BIČÍK, *Dorostenecký přebor ČSSR jednotlivců: 57 pardubická juniorka*, Pardubice 1984, s. 13–14.

lihovaru), kurt zemské donucovací pracovny a jezdecké posádky atd. Článek hovoří také o druhém turnaji v Pardubicích, který se konal 21. května 1899 opět na dvorci barona Arthura Krause. Vítězem se tehdy stal významný šachista JUDr. Emil Palkoska.⁶⁰

Ing. Ferdinand Potůček byl nejen stavitel a dlouholetý starosta pardubického Sokola, ale také jeden z prvních členů tenisového odboru SK Pardubice. Zanechal zprávu o nelehkém začátku tenisu v Pardubicích: „...od té doby spěje pardubický tenis stále kupředu. Je pravdou, že z počátku to šlo velmi zvolna a těžce. Nebylo pochopení a také nebylo vše to, co by bylo třeba, hlavně peněz. Nemohli se vydržovati pomocné síly, a tak nezbývalo, než vše od základu si udělati: kropení, válcování a jiné práce se prováděly ve vlastní režii, vlastnoručně. Voda se nosila z uličního hydrantu, rekvizity, síť a ostatní nosilo se opět vlastnoručně v kufříku...“

V roce 1903 byly založeny první klubové tenisové kurty na Olšinkách. Zde hrával tenisový odbor, který působil pod SK Pardubic. Před první světovou válkou měl tento oddíl přibližně na dvacet příslušníků, kteří stále tvořili převážně uzavřenou společnost vyšších vrstev pardubických občanů. V roce 1910 přijel do Pardubic pražský hráč, trenér, metodik tenisu a později i autor četné tenisové literatury František Buriánek, který ve své instruktáži předvedl pardubickým hráčům i zájemcům ukázkou techniky moderního tenisu své doby. Tenisté z Pardubic se tak mohli přiučit technice od profesionálního hráče, většina z nich totiž neměla správné provedení úderů, neboť se tenis učili samy bez trenérů. Jejich největší odbornou podporou byla literatura či sportovní časopisy a noviny.

Již roku 1911 se člen SK Pardubice Ferdinand Potůček jako první Pardubák účastnil turnaje v Sadské. První meziklubový zápas, který lze dokonce označit za první derby, byl uskutečněn 18. srpna 1912 s SK Hradec Králové. Za SK Pardubice tehdy nastoupili: Vilém Weiss, Ferdinand Potůček, Hanke, Rosenzweig, Federer a Novotný (křestní jména nedohledána).

Rozvoj tenisu v Pardubicích byl zastaven válečným obdobím. Počátek první světové války znamenal pro tenisové hráče odchod na frontu. O tenisové kluby se tak nikdo nestaral a dvorce postupně chátraly. Dokonce na nich byly během války kvůli nedostatku potravin nasázeny brambory. Tenisový sport byl tak dočasně pozastaven. K jeho obnovení došlo až po konci války.⁶¹

⁶⁰ Tamtéž.

⁶¹ Z. BIČÍK, *Dorostenecký přebor ČSSR jednotlivců: 57 pardubická juniorka, Pardubice 1984*, s. 15.

7. LTC Pardubice za první republiky

LTC Pardubice je tenisový klub, který patří k nejprestižnějším tenisovým klubům nejen ve východočeském regionu, ale i v celé České republice. Jako jediný hraje nejvyšší soutěž družstev dospělých ve východočeském regionu a Pardubickém kraji. Klub je registrován u Ministerstva vnitra České republiky pod č.j. VSC/1-6736/91-R ze dne 28. května 1991, č.ú. klubu 1201117349/0800.⁶² Počet jeho členů činí 254.⁶³ V létě se hraje na jedenácti antukových dvorcích pod zámkem a v zimní sezoně je zde k dispozici jeden krytý kurt.⁶⁴ LTC Pardubice sídlí na adrese: Labská 15, 530 02 Pardubice I.⁶⁵

Následující podkapitoly se věnují historii LTC Pardubice za první republiky, konkrétně výklad začíná v roce 1919, těsně před jeho založením, a končí v posledním předválečném roce. Ukážeme si, jak došlo k ustanovení a rozvoji klubu, jak se postupně budovalo klubové zázemí s tenisovými kurty. Budeme sledovat i členstvo a jeho sportovní i organizační aktivitu. Dále se podíváme, zda Velká hospodářská krize nějak významněji otrásla klubem či nikoli a zaměříme se i na odbory LTC Pardubice. V neposlední řadě zjistíme, kdy a jak byla položena tradice „Pardubické juniorky“ a pardubického hokeje.

7. 1 Založení LTC Pardubice

Prvotní činnost nejen tenisu, ale i fotbalu, atletiky, cyklistiky, plavání, řecko-římského zápasu, boxu, šermu, šachů, házené, zimních i ženských sportů atd. se soustředila zejména v SK Pardubice. Tenisový odbor byl pod touto sportovní organizací ustanoven v roce 1919. Zpočátku měl 16 členů, za pár let se však rozrostl na 54 hráčů.⁶⁶ Z důvodu vzrůstajícího zájmu o bílý sport začala skupina tenisových nadšenců z SK Pardubice v čele s MUDr. Rudolfem Martinem již od roku 1921 probírat potřebu osamostatnění odboru a zřízení vlastního nezávislého tenisového klubu. Jejich zpracovaný návrh stanov LTC Pardubice schválila zemská politická správa v Praze dne 2. září 1922, pod č. j. 2 A4577/22, tento den tak můžeme považovat za vznik klubu. Spolek se písemně zavázal, že své ustavení bude předkládat každoročně okresní správě politické v Pardubicích.⁶⁷ Jako zakládající členové klubu byli zapsáni: MUDr. Rudolf

⁶² <https://www.ltcpardubice.cz/> – (náhled: 12. 2. 2024).

⁶³ <https://iscus.cz/web/sportovni-subjekty/3606119> – (náhled: 12. 2. 2024).

⁶⁴ <https://www.cztenis.cz/adresar-klubu/50070> – (náhled: 12. 2. 2024).

⁶⁵ <https://www.google.com/maps/place/LTC+Pardubice/@50.0415065,15.7805157,17z/data=!3m1!4b1!4m6!3m5!1s0x470dceec3b9dc23f:0x19ddaba02c7fb6b6!8m2!3d50.0415065!4d15.7805157!16s%2Fg%2F1vfp2bv6?entry=ttu> – (náhled: 12. 2. 2024).

⁶⁶ SOKA Pardubice, SK Pardubice, *Zápis ze VII. Výborové schůze z 12. 3. 1919*, kniha č.1, inv. č. 3.

⁶⁷ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Stanovy a řády, Povolení stanov zemskou správou politickou 2. září 1922*, karton č. 1., inv. č. 21.

Martin, prof. Bohumil Šrámek, prof. Antonín Březina, Ing. Vendelín Dvořák, Ing. Karel Syrový, Ing. Josef Prokop, Ing. Ferdinand Potůček, prof. Josef Martin, JUC. Josef Racek a podnikatelé Zdeněk Zahradník a Karel Kerhart. Čestná plaketa za zásluhy o klub byla v roce 1925 udělena: Muzejnímu spolku, Občanské záložně, MUDr. Rudolfu Martinovi, prof. Vilémovi Weissovi, Ing. Josefu Prokopu a baronu Arthuru Krausovi.⁶⁸

Zprvu, asi dvě léta, hráli členové nově ustanoveného oddílu na pronajatých dvorcích od SK Pardubice Na Olšinkách, kde za klubovnou SK Pardubice byly upraveny dva kurty. Tenisová utkání zde často probíhala souběžně s fotbalovými zápasy, a tak byl hojný počet obecnstva zajištěn (viz příloha č. 2). Vzhledem k velmi častým sporům LTC Pardubice s SK Pardubice byla stále více zřejmá nutnost zřídit si vlastní tenisový areál.⁶⁹ O tomto tématu přednesl 12. září 1923, na mimořádné valné hromadě konané v hospodě Veselka, referát pan Vilém Weiss: „...*hřiště počtu hráčů nevyhovuje. Vzájemné spory s SK Pardubice nás donucují ku stavbě nových hřišť. Ještě rok máme hřiště v nájmu za stejných podmínek, pak dojde nájem a máme se dohadovat o jeho výši. Nynější místo hřišť je nepříznivé a neslouží rozhodně ku propagaci lawn tenisového sportu v Pardubicích. Po dlouhé úvaze bylo nalezeno místo vyhovující všem technickým i estetickým požadavkům, pod zámkem. Místo kabiny, která by stála tolik, co úprava hřiště, získali bychom klubovní místnosti a byt pro správce hřiště při zámku. Hospodářský výbor Muzejního spolku za nejpriznivějších podmínek nám místo nechá. Žádá stavbu nových hřišť též proto, aby mládež se tužila, by nastala možnost sehrání mezinárodního turnaje u nás, který dle slibu by mohl být podniknut na jaře...*“⁷⁰ Místo uprostřed zeleně v bývalém hradebním příkopě pardubického zámku vyhlédl Vilém Weiss. Poté musel argumenty přesvědčil své kolegy z LTC Pardubice, že tato lokalita je nejvhodnější pro vybudování nových tenisových dvorců, až konečně bylo usneseno, že se místo pronajme a začne se zde stavět.⁷¹

Na valných hromadách se řešil zejména projekt stavby vlastních antukových kurtů a finanční plány. O 13. výborové schůzi 7. září 1923 byly ustanoveny tři komise. Povinností technické komise (předseda pan Ing. Ferdinand Potůček) bylo vyměřit potřebný pozemek, vypracovat stavební plán a starat se o veškeré technické práce spojené s výstavbou. Komise

⁶⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Pamětní kniha/ podpisy osob (1931–1948), Matrikář, *Členové zakládající*, kniha č. 2, inv. č. 2.

⁶⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Smlouvy, *Lawn tennis cercle Pardubice*, karton č. 1, inv. č. 22.

⁷⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o mimořádné valné hromadě, konané na Veselce 12. 9. 1923, referát p. učít. Weisse*, kniha č. 3, inv. č. 3.

⁷¹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IV/9, LTC Pardubice v roce „Výstavy tělesné výchovy a sportu“, Vilém Weiss, Praha 1931, s. 143, karton č. 9, inv. č. 82.

finanční (předseda továrník Karel Kerhart) pracovala v dohodě s komisí technickou. Přípravovala finanční plány, které poté přednášela na valných hromadách. Dále řídila finanční stránku celé akce až do úplného dokončení stavby a starala se o zaplacení dluhů. Komise administrativní (předseda pan JUC. Josef Racek) vyjednávala pronajmutí pozemků od Muzejního spolku a vyžádala si povolení ke stavbě kurtů. Podávala také návrhy propozic správnímu výboru a pracovala v dohodě s ostatními komisemi. Předsedové komis byli ve všem odpovědní výboru klubu a nesměli překročit stanovený rozpočet (35 000 Kč). Komise se scházely dle potřeby, předsedové pak nejméně jednou za 14 dní.⁷²

Muzejní spolek v Pardubicích, s velkým sebezapřením některých členů výboru, pronajal panu Rudolfu Martinovi a Karlu Kerhartovi pozemky čk. 449 a 455/1. Doba nájemní se tehdy stanovila na dobu 12 let (od 1. listopadu 1923 do 31. října 1935) a umožnila tak samostatnou existenci klubu.⁷³ Občanská záložna a Městská spořitelna Pardubice a vrchní ředitelé těchto institucí pan Antonín Čížek a František Růžička ochotně poskytli půjčky, díky tomu mohl klub investovat a zvelebovat dvorce pod zámkem.⁷⁴

Každý člen klubu přispíval do společného rozpočtu a za tento finanční obnos (215 Kč) mohl hrát na dvorcích dle své libosti celý rok. Povinností hráčů bylo vedle příjemné stránky sportovní také pracovat ve prospěch klubu i v méně příjemném oboru administrativy. V zápise ze schůze ze dne 3. října 1924 se píše, že členstvo volilo výbor z lidí, kteří chovali k tenisu opravdovou lásku a vědělo se o nich, že danou funkci budou vykonávat svědomitě. Na valných hromadách pak tito vybraní členové řešili finance, závazky a povinnosti vůči věřitelům, nájemní smlouvy, stanovy, turnaje, „Pardubickou juniorku“, meziklubové vztahy a zápasy, členstvo, tréninky, kurty, zázemí, míčky, rakety, plnění různých přání a návrhů členstva i odborů atd.⁷⁵

⁷² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis výborové schůze 7.9. 1923*, kniha č. 3, inv. č. 3.

⁷³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Smlouvy, *I. smlouva nájemní o pronájmu pozemku na stavbu tenisových dvorců*, karton č. 1, inv. č. 22.

⁷⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Pamětní kniha/ podpisy osob (1931–1948), *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, kniha č. 2, inv. č. 2.

⁷⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o schůzi mimoř. valné hromady ze dne 3. 10. 1924*, kniha č. 3, inv. č. 3.

7. 2 Tenisové kurty a klubové zázemí

Po uzavření smlouvy s Muzejním spolkem o pronájmu pozemků pod zámek, byly v bývalém zámeckém příkopě během roku 1924, za obětavé činnosti všech členů, vybudovány čtyři antukové tenisové kurty podle návodu pana Dočkala z Brna (křestní jméno nedohledáno).⁷⁶ Tehdejších 50 členů se pustilo do stavby s plným nasazením a dvorce v ceně 60 000 Kč byly postaveny s výpůjčkou 20 000 Kč u zdejší Občanské záložny.⁷⁷

Ohřívárna pro ledové kluziště pod zámek sloužila v letní sezoně jako klubovna LTC Pardubice, neboť vlastník (Zábavní odbor tělocvičné jednoty „Sokol“ v Pardubicích) ji v tomto období nepoužíval. Po zimě, většinou koncem března, tak předával místnost do správy tenisovému klubu a ten ji zase zpátky vracel správci kluzišť koncem října. Tenisový klub zde poté svým nákladem zřídil sprchové kouty.⁷⁸ Nově založený odbor ledního hokeje při LTC Pardubice poté zaopatřil klubu provizorní kabiny, které se používaly až do té doby, dokud nebyla postavena nová klubovna v roce 1931.⁷⁹

Otevření tenisových dvorců pod zámek se slavnostně uskutečnilo 24. května 1924. Velká pozornost byla věnována organizaci programu a výběru významných hostů. Zahájení se zúčastnili osobnosti z oblasti sportu v čele s dlouholetým předsedou ČsLTA – Dr. Jaroslavem Justem, bratry Ladislavem a Zdeňkem Žemlovými, několikanásobnými tenisovými mistry Čech (Ladislav Žemla byl velmi úspěšný na letních olympijských hrách v letech 1906, 1912 a 1920) a s dalšími předními československými tenisty Pavlem Macenaurem a Františkem Soykou. Na prezenční listině najdeme i podpisy z řad významných osobností z pardubického veřejného a kulturního života např. událost si nenechal ujít prof. František Karel Rosůlek ani historik Josef Sakař.⁸⁰ Sportovní akce byla poté úspěšně zakončena společenským večerem, o jehož zdárný průběh se postaral dámský odbor spolku.⁸¹

Tenisový život v klubu LTC Pardubice se úspěšně rozmáhal. Společně s tím klub prosperoval i po stránce hospodářské. V roce 1927 dokončil první etapu finančního plánu

⁷⁶ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Novinové zprávy, výstřižky, karton č. 8., inv. č. 79.

⁷⁷ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IV/9, *LTC Pardubice v roce „Výstavy tělesné výchovy a sportu“*, Vilém Weiss, Praha 1931, s. 143, karton č. 9, inv. č. 82.

⁷⁸ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Smlouvy, *Smlouva o pronájmu ohřívárny na kluzišti pod zámek*, karton č. 1, inv. č. 22.

⁷⁹ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IV/9, *LTC Pardubice v roce „Výstavy tělesné výchovy a sportu“*, Vilém Weiss, Praha 1931, s. 143, karton č. 9, inv. č. 82.

⁸⁰ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Prezenční listina hostů při slavnostním otevření hřišť 24. 5. 1924, karton č. 8., inv. č. 79.

⁸¹ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Novinové zprávy, výstřižky, kniha č.1, inv. č. 1.

stanoveného při stavbě hřišť – dluh u Občanské záložny byl zcela vyrovnán. K zaplacení zbývala ještě půjčka členská a půjčka „elevů“.⁸²

Tenis v klubu LTC Pardubice dosáhl koncem 20. let 20. století velkého rozkvětu. Členů neustále přibývalo, bylo jich dokonce tolik, že se musel regulovat počet odehraných hodin, aby se dostalo na každého. Vedení tenisového klubu proto začalo plánovat rozšíření dvorců. Tentokrát Muzejní spolek v Pardubicích vyšel již velmi blahovolně klubu vstříc a bez zdráhání pozemek pro stavbu dalších antukových kurtů pronajal. Na turnaj juniorů v roce 1927 bylo tak již připraveno pět tenisových dvorců a o rok později jich měl klub už sedm. V roce 1928 podle zprávy Viléma Weisse dosáhl zájem o tenis vrcholu i sledovanost tenisových soutěží diváky byla prý překvapující. Jako doklad uvádí fakt, že na exhibici mistra Karla Koželuha, k jejíž reklamě byly k dispozici pouze čtyři dny, bylo vybráno na vstupném 13 000 Kč, což dokazuje, jak velký zájem o měli Pardubičané o tenis (viz příloha č. 3).⁸³

Jelikož se tenis ve městě těšil takto mimořádné oblibě, byl v roce 1929 vybudován centrální dvorec s tribunami pro velký počet diváků a v roce 1931 mělo LTC Pardubice již celkem osm moderně postavených, rychle vysychajících měkkých dvorců. Scházela už jen lepší klubovna. Výbor klubu se tedy začal zabývat tímto podnikem. Po dlouhých schůzích a mnoha přeměnách návrhů byl konečně přijat projekt architekta Ferdinanda Potůčka, jednoho z příslušníků oddílu. Stavba klubovny byla zadána dalšímu členu tenisového klubu, staviteli Karlu Kohoutovi. LTC Pardubice se tak mohlo brzy pyšnit novou moderní klubovnou (viz příloha č. 4), která byla jednou z prvních svého druhu v Československé republice.⁸⁴ V patrové klubovně se už tehdy nacházely prostorné šatny pro muže a ženy, vstupní hala, místnost pro hosty, místnost pro hráče, dvě kuchyně se spížemi, sprchové kouty, záchody, archiv, sklad, místnost pro občerstvení při turnajích, prostorný společenský sál, zasedací místnost, pracovna, byt správce klubu, účelně řešené terasy, takže při všech společenských akcích byl klub soběstačný. Návštěvníci turnajů také jistě ocenili, že za celý den turnaje nemuseli opustit tenisový areál.⁸⁵

Nejen pro pardubickou sportovní veřejnost, ale i pro samotné město byl velice důležitý rok 1931, neboť se zde konala I. Celostátní výstava tělesné výchovy a sportu, kterou přijel

⁸² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva předsedy odstoupivšího správního výboru za rok 1927*, kniha č. 4, inv. č. 4.

⁸³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IV/9, *LTC Pardubice v roce „Výstavy tělesné výchovy a sportu“*, Vilém Weiss, Praha 1931, s. 143, karton č. 9, inv. č. 82.

⁸⁴ Tamtéž.

⁸⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1931, *Plán na stavbu klubovny Lawn tennis cerclu Pardubice*, Ferdinand Potůček, karton č. 1, inv. č. 33.

zahájit sám prezident Tomáš Garrigue Masaryk. Klub LTC Pardubice byl spoluorganizátorem tohoto velkolepého podniku. Díky této výstavě získali pardubičtí tenisté nový prostor, kde mohli hrát i v zimních měsících – Autopavilon, který byl jedním z mála objektů, které nebyly po výstavě zbourány, ale využíval se nadále pro kulturní akce a stala z něj také sportovní hala, kterou v zimě využívaly různá sportovní odvětví (viz příloha č. 5).⁸⁶

Po této významné sportovní události se počet dvorců v Pardubicích, který před rokem 1930 činil čtrnáct, zdvojnásobil. V rámci výstavy byl postaven i nový letní stadion, za kterým byly uvedeny do provozu i nové kurty SK Pardubice. Dále ještě před druhou světovou válkou byly otevřeny dvorce na levém břehu Chrudimky.⁸⁷

LTC Pardubice si za první republiky vybuďovalo tehdy velmi moderní klubové zázemí s osmi tenisovými dvorci, včetně centrálního dvorce, který byl vybaven stálými stupňovitě vyvýšenými sedadly pro návštěvníky tenisových turnajů a jiných podniků klubu. Na pozemku klubu byla ke konci 20. let 20. století postavena i tenisová stěna, která sloužila k samostatnému tréninku. Později v roce 1937 byla nahrazena novou zdí dle tehdy nejnovějšího anglického vzoru. Život klubu se soustředil v nové klubovně. Bývalé šatny užíval v létě tenisový dorost a v zimních měsících sloužily jako převlékárna a ohřívárna bruslící mládeže. Díky krytému kurtu v Autopavilonu se mohlo trénovat a hrát zápasy i v zimě, dokonce si sem jezdili zahrát i tenisté z okolních měst. Navíc ideální poloha klubu v srdci města, obklopení krásnými zelenými stromy a výhled na zámek, to vše nepochybně sloužilo a dodnes stále slouží svému účelu – propagaci bílého sportu ve městě a nemálo též k ozdobě Pardubic, neboť už tehdy se o vzhled klubu i antukových dvorců pečlivě starali.⁸⁸

⁸⁶ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933–1934, *Pardubice – Sportu!*, kniha č. 9, inv. č. 9.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Smlouvy, *Lawn tennis cercle Pardubice*, karton č. 1, inv. č. 22.

7. 3. Mezinárodní Lawn tenisový turnaj juniorů

Mistrovství České republiky staršího dorostu v tenise, neoficiálně „Pardubická juniorka“ (dříve také Mezinárodní Lawn tenisový turnaj juniorů či Dorostenecké mistrovství Československé socialistické republiky v tenise), je tradiční tenisový juniorský turnaj, který se v Pardubicích na kurtech LTC Pardubice pořádá každý rok v srpnu již od roku 1926.⁸⁹ (S výjimkou roku 1928, kdy byl turnaj uspořádán v Mladé Boleslavi).⁹⁰

Mezi vítězi „Pardubické juniorky“ se nachází řada pozdějších grandslamových šampiónů – Jaroslav Drobný, Jan Kodeš, Jana Novotná i Petra Kvitová a také dvě singlové světové jedničky – Ivan Lendl a Martina Navrátilová, jakož i poražená wimbledonská finalistka Hana Mandlíková.⁹¹ Mezi další významné výherce tohoto turnaje patří např.: Miloslav Mečíř (1980), Petr Korda (1984), Andrea Sestini Hlaváčková (1999), Tomáš Berdych (2001), Jiří Veselý (2009), Adam Pavlásek (2011), Barbora Krejčíková (2012), Karolína Muchová (2014), Jiří Lehečka (2018), Linda Fruhvirtová (2019) a řada dalších.⁹²

Historie tenisových juniorských soutěží v Pardubicích sahá do roku 1925. Tehdy se na kurtech pod zámekem konal turnaj „O Březinův pohár středoškolského studentstva“. Soutěž byla pojmenována na počest pardubického prof. Antonína Březiny, který byl tehdy hlavním propagátorem tenisu v Pardubicích mezi středoškoláky. Později byla tato tenisová akce každý rok nadále pořádána, ale zastínila ji „Pardubická juniorka“.⁹³

V roce 1926 bylo na kurtech pod zámekem pořádáno I. Mezinárodní mistrovství Československé republiky v Pardubicích. Turnaje se mohli zúčastnit všichni amatérští junioři a juniorky, středoškolští studenti a studentky. Hrál se dle oficiálních pravidel ČsLTA a jejího turnajového řádu ze dne 16. května 1926. K dispozici byly čtyři antukové dvorce a míčky značky Slazenger. Ve všech zápasech rozhodovaly dva vyhrané sety. Hrál se celý den od osmi hodin ráno do počátku šera.⁹⁴ Předěšlé ročníky tohoto turnaje proběhly v letech 1924 a 1925 v Brně.⁹⁵ Je tedy jistě velkou zásluhou vedoucích osobností tehdejšího LTC Pardubice, že se

⁸⁹ <https://pardubickajuniorka.cz/2022/index.html> – (náhled: 14. 11. 2023).

⁹⁰ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1943, *Na skok v Pardubicích*, karton č. 5, inv. č. 61.

⁹¹ <https://web.archive.org/web/20110810024946/http://aeltc2011.wimbledon.com/players/rolls-of-honour/ladies-singles.html> – (náhled: 14. 11. 2023).

⁹² <https://pardubickajuniorka.cz/2022/index.html> – (náhled: 14. 11. 2023).

⁹³ Š. HLADÍKOVÁ, *Stručné ohlédnutí po stoleté historii pardubického tenisu*, in: *Východočeský sborník historický* č.6, Pardubice 1997, s. 205.

⁹⁴ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1926, *Pozvánka na I. Mezinárodní Lawn-tenisový turnaj juniorů*, karton č. 3., inv. č. 45.

⁹⁵ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1926, *I. Mezinárodní turnaj juniorů v Brně*, karton č. 3., inv. č. 45.

jim podařilo natrvalo získat pro Pardubice tuto významnou soutěž. V prvních letech konání turnaje úspěšně reprezentovala klub LTC Pardubice jeho členka Jaroslava Červenková, která dokázala na „Pardubické juniorce“ zvítězit hned čtyřikrát za sebou, a to v letech 1924, 1925, 1926 a 1927.

Přehlídce nadějného československého tenisového dorostu byl každý rok od léta 1924 tradičně věnován poslední týden letních prázdnin. ČsLTA pořádání juniorského mistrovství svěřovala od roku 1926 klubu LTC Pardubice, dle pozvánky z na VII. Mezinárodní Lawn tennisový turnaj juniorů, z mnoha důvodů. Mimo jiné se měl LTC Pardubice osvědčit bezproblémovou organizací, rychlým průběhem, přátelským prostředím, krásnou lokalitou a od roku 1931 i komfortní klubovnou vybavenou moderními sprchami, což tehdy nebylo u jiných tenisových klubů v Československé republice samozřejmostí. To vše pomohlo postupně vytvořit dnes již tradiční a velkolepý turnaj o čestný titul juniorského mistra republiky. Soutěž byla též neoficiálně nazývána jako „československý juniorský Wimbledon v Pardubicích“.⁹⁶

V pozvánce na „Pardubickou juniorku“ z roku 1935 stojí, že díky krásné podívané, příjemnému zázemí a bohatému programu si tenisovou akci velmi oblíbila i veřejnost. Společenský odbor klubu nikdy nenechal juniorské mistrovství bez zábavy. Na každý den vymýšlel různé aktivity pro diváky i hráče a každoročně po odehrání turnaje pořádal i večerní taneční zábavu.⁹⁷

LTC Pardubice dostával za „Pardubickou juniorku“ mnohá ocenění nejen od ČsLTA, ale i od československých žurnalistů, které pomáhaly klub zviditelnit i mezi širší veřejností. Turnaj se postupem času stával mezinárodním, neboť se ho pravidelně účastnili i tenisté a tenistky z Maďarska, Rakouska a Itálie. Počtem účastníků se jednalo o největší turnaj v Československé republice.⁹⁸

⁹⁶ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1933, *Pozvánka na VII. Mezinárodní Lawn tennisový turnaj juniorů*, karton č. 3., inv. č. 51.

⁹⁷ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1935, *Pozvánka na X (XII). Mezinárodní Lawn tennisový turnaj juniorů*, karton č. 3., inv. č. 53.

⁹⁸ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936–1937, *Zpráva technické komise LTC Pardubice za sezonu 1936–1937*, kniha č. 11, inv. č. 11.

7. 4. Tenisová aktivita členstva

První sezona (rok 1924) na nově otevřených tenisových kurtech pod zámekem byla úspěšně zahájena exhibičními zápasy s Kutnou Horou, Novým Bydžovem, Kroměříží a Přerovem. Někteří z hráčů se zúčastnili i mezinárodních turnajů v Kutné Hoře, Novém Bydžově a v Brně. Výsledky zvláště I. Mezinárodní lawn tennisového turnaje juniorů v Brně byly uveřejněny v novinách. Vilém Weiss, tehdejší kapitán závodního mužstva, za vzornou reprezentaci klubu v sezoně 1924 poděkoval: trojnásobné juniorské mistryni Jaroslavě Červenkové, juniorskému mistrovi Jaroslavu Rackovi, Josefu Martinovi a Josefu Rackovi. Dále i slečně Dolfi Červinkové, paní Marii Červenkové a slečně Adéle Dvořákové. Dále také poznamenal, že jeho práce jako kapitána tedy nebyla marná, neboť celkem hráči a hráčky na turnajích získali pět prvních míst, čtyři druhá místa a pět třetích míst.⁹⁹

Počet tenisových hráčů v Pardubicích narůstal a v roce 1924 čítal klub LTC Pardubice na 60 členů. Z důvodu přílivu nových zájemců byl ustanoven kurz pro začátečníky, který vedl Vilém Weiss společně s Ferdinandem Potůčkem, Jaroslavem Rackem a Milanem Kašparem.¹⁰⁰ Na valné hromadě mluvil Vilém Weiss o tom, že každý den o letních prázdninách trénoval dvě hodiny začátečníky, ale že do budoucna by si to představoval jinak. Kdo chtěl od něj trénovat, měl za ním přijít a společně se s ním na trénincích domluvit. Snažil se své žáky přivést ke zlepšení jejich hry za pomoci sledování cizích zápasů. Chtěl, aby si jeho svěřenci samy přišli na to, v čem se potřebují zlepšit, a aby s ním o hře debatovali. U začátečníků také kladl důraz na prvopočáteční osvojení techniky a na zlepšování jejich úderů pomocí napodobování lepších hráčů.¹⁰¹

LTC Pardubice se od začátku své existence snažilo vychovávat mládež. Od roku 1925 tenisový klub podporoval i studenty ze sociálně slabších rodin, za tímto účelem zřídil pro ty nejnadanější z nich stipendijní místa. Byl také přijat návrh Viléma Weisse, aby se každoročně vypsal tři stipendijní místa (jedno pro každý pardubický středoškolský ústav, který s nimi spolupracoval). Žádal také, aby členové darovali těmto chudším studentům tři dobré rámy a klub, aby jim věnoval struny, o vypletení raket se postaral již on sám. Karel Kerhart zase požádal, aby všichni členové také k tomuto účelu přispěli malým darem a Ferdinand Potůček

⁹⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Mimořádná valná hromada 19. září 1924, Zpráva kapitána závodního družstva V. Weisse*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁰⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o 8. výborové schůzi ze dne 9.5. 1924*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁰¹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Mimořádná valná hromada 19. září 1924, Zpráva kapitána závodního družstva*, kniha č. 3, inv. č. 3.

navrhl, že by se LTC Pardubice měl obrátit i na ostatní střední školy ve městě.¹⁰² V roce 1926 se klub rozhodl, že bude nadále propagovat tenisový sport hlavně mezi dorůstající studující mládeží, proto navýšil počet vypsanych stipendijních míst na pět, avšak nejen pro tenisový klub, ale i pro jeho odbory. Správní výbor nakonec udělil z deseti došlých žádostí čtyřem žákům stipendijní místa. Podobně tomu poté bylo každý rok.¹⁰³

V roce 1927 byl kapitánem družstva zvolen Ferdinand Potůček. Jeho cílem bylo, aby se závodní družstvo zlepšovalo, z toho důvodu s ním chtěl odehrát, co nejvíce zápasů. Ovšem musel myslet i na to, aby členy I. závodního družstva nepřetěžoval jak tělesně, tak finančně. Proto bylo sestaveno i II. závodní družstvo, a tak byla dána příležitost a možnost všem, kdo měli čas a chuť poměřovat své síly s ostatními. Ferdinand Potůček svého cíle dosáhl, turnajů bylo v sezoně 1927 odehráno více než v předchozích letech. Meziklubová utkání byla sehrána s následujícími městy: Praha (Česká sportovní společnost Praha), Dvůr Králové, Hradec Králové, Nový Bydžov, Německý Brod, Náchod, Turnov, Přelouč, Brandýs nad Orlicí a Mladá Boleslav. Klub se může pyšnit tím, že vyhrál Královehradeckou cenu 1927, tedy turnaj neoficiálně považovaný za mistrovství severovýchodních Čech. V rámci královehradecké ceny se hrálo i proti ostatním pardubickým klubům – SK Pardubice a Atleticko-fotbalový klub Pardubice (dále jen AFK Pardubice).¹⁰⁴

V roce 1928 byla založená instituce cestovního fondu na finanční zabezpečení meziklubových závodů, která splnila očekávání. Mužstva sehrála v tehdejšímu roce celkem osmnáct zápasů, ze kterých bylo třináct vítězných. Oproti předešlým sezonám se jednalo o velký nárůst, neboť v průměru se odehrálo pět meziklubových zápasů během hracího období. Co se týče sportovní organizace kapitán Vilém Weiss ji označil za průměrnou, nedosahující úrovně roku předešlého. I přes to byl však velmi spokojen, neboť dle jeho slov pro něj bylo důležitější, že má klub mnoho průměrných hráčů, než jednoho či dva vynikající a zbytek podprůměrný. V předešlých sezonách mohl klub postavit pouze jedno či dvě mužstva, ale v roce 1928 disponoval čtyřmi družstvy. V zápasech se vystříдалo celkem 38 hráčů. Poprvé se také hrál meziklubový turnaj – Weissův vyzývací pohár, který vybojoval Jaroslav Racek.

¹⁰² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o valné hromadě konané dne 2. února 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁰³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o valné hromadě dne 17.12. 1926*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁰⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva kapitána závodního družstva LTC Pardubice za rok 1927*, kniha č. 4, inv. č. 4.

V rámci klubu se konala i vnitřní soutěž odchovanců – Podzimní turnaj elevů, která byla rovněž dotována Vilémem Weissem.¹⁰⁵

V roce 1929 si závodní družstvo vedlo podle slov Viléma Weisse velmi zdatně a úspěšně. Jedním z největších sportovních úspěchů bylo hladké vítězství v soutěži o Královehradeckou cenu 1929, které se pravidelně účastnily přední tenisové kluby z východních a severovýchodních Čech. V další klubové soutěži O Chrudimský pohár 1929 se LTC Pardubice umístilo na druhém místě. Celkem absolvovalo družstvo třináct meziklubových utkání proti: Chrudimi, Přelouči, Hradci Králové, Turnovu, Kladnu, Novému Bydžovu, Chocni, Liberci a Králově Poli. Z těchto třinácti utkání bylo deset vítězných. Zvýšil se také zájem o žebříčkovou klubovní soutěž. V menším měřítku byly bohužel hrány soutěže o Weissům putovní pohár pro pánský single a o Potůčkovu putovní cenu pro pánský double. Z větších sportovních podniků byl opět jako každý rok pořádán Juniorský turnaj o mistrovství Československé republiky. Další významnou sportovní akcí byla exhibice Karla Koželuha.

Závodní komise byla ve správním období 1929 velmi aktivní. Byl otevřen nový centrální tenisový kurt, což umožnilo lépe systematicky organizovat tréninky závodního družstva. Tyto pravidelné tréninky měly podle kapitána nesporný vliv na dobrou kondici hráčů a mělo být na závodní komisi, aby je ještě více vylepšovala. Avšak i ostatní členstvo mělo možnost k zdokonalení své hry, zejména díky činnosti Viléma Weisse, který se nezištně ujal tréninků, kterých se účastnilo velké množství hráčů. Vilém Weiss byl svého času velmi uznávaným tenisovým odborníkem, což dokazuje fakt, že i ČsLTA o něm psala jako o zkušeném profesionálním trenérovi a z toho důvodu mu každoročně svěřovala vedení celostátního juniorského kurzu, který se vždy odehrával před „Pardubickou juniorkou“ na dvorcích pod zámkem.

V roce 1931 byl pořádán III. Mezinárodní lawn-tenisový turnaj. LTC Pardubice pořádalo tyto turnaje vždy jednou za tři roky. Dva roky mezitím se konaly jen turnaje juniorské. Pardubické tenisové soutěže se těšily hojně účasti hráčů venkovských i pražských. Podle Viléma Weisse byly oblíbené zejména díky lákavým cenám a dobré organizaci. Vilém Weiss také píše, že obzvláště ze stran juniorů často zaslechl, jak se vždy těší na jakýkoliv turnaj v Pardubicích.

Od roku 1932 nastala doba snižujícího se počtu členů LTC Pardubice, neboť v Pardubicích na jaře tohoto roku započala sezona bílého sportu i na nových dvorcích „Pod

¹⁰⁵ Zdeněk BIČÍK, *Pardubice od A do Z*, Pardubice 1990, s. 68.

Vinici“, kde začal působit Důstojnický tenisový klub a oddíl AFK Pardubice, který otevřel svůj nový sportovní areál a s dvorci na levém břehu Chrudimky (dnes TJ Tesla Pardubice) se čtyřmi tenisovými dvorci. Pardubičtí tenisoví nadšenci tak začali hrát za tyto kluby na hřištích „Pod Vinicí“. Důstojnický tenisový klub i AFK Pardubice zaznamenaly velký příliv členů a utvořily i svá závodní družstva.

Sezona 1933 byla zajímavá tím, že 20. května 1933 byla na dvorcích pod Zámkem uspořádaná nová akce, humoristicko-tenisová exhibice Vlasty Buriana (viz příloha č. 6), významného českého herce a komika, která se setkala s velikým úspěchem nejen u členů klubu, ale u i diváků.¹⁰⁶

V roce 1934 zorganizoval LTC Pardubice v Autopavilonu I. Zimní dámskou soutěž na krytém tenisovém dvorci. Sportovní město tak přišlo se ženskou zimní soutěží, jakou se tehdy nemohla pochlubit Praha ani jiná větší města v Československé republice. Vítězkou tohoto ženského turnaje se stala členka klubu LTC Pardubice Dolfi Červinková.¹⁰⁷

V letech 1932–1938 se tenisový klub dále sportovně rozvíjel. Každý nový člen, který do oddílu přišel měl možnost být trénován zkušenými hráči. Trenéři se však svoji pozornost nejvíce zaměřovali na výchovu dorostu a závodních hráčů. Dbali proto na kvalitu tréninků a na časté vzájemné zápasy mezi členy. Tato pravidelná a náležitá příprava se poté velmi pozitivně projevila na sportovní výkonnosti jejich odchovanců a díky nim byl LTC Pardubice v těchto letech nejlepším klubem ve východočeské župě. V sezoně 1933–1935 dokonce třikrát po sobě I. mužstvo dobylo mistrovství východočeské župy a tím dokázalo, že je v jeho řadách daleko více dobrých závodních hráčů než v ostatních týmech z této správní jednotky. I na jiných soutěžích ukazovali členové LTC Pardubice svoji tenisovou zdatnost např. z východočeského župního mistrovství jednotlivců si celkově za roky 1933, 1934 a 1936 odnesli třináct cen.¹⁰⁸ LTC Pardubice se v tomto období pravidelně na žebříčku umisťoval před TK Hradec Králové, AFK Pardubice a AFK Chrudim, tedy před oddíly, které měly díky vhodnému zázemí stejné možnosti. I přestože v roce 1936 neobhájil LTC Pardubice o jeden bod titul východočeského župního mistra v kategorii družstev a jeho hráči v tomto roce sbírali spíše druhá a třetí místa, nebylo to jistě známkou sportovního úpadku klubu, ale zlepšení jeho konkurence.¹⁰⁹ V tomto

¹⁰⁶ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Fotografie LTC, karton č. 13, inv. č. 94.

¹⁰⁷ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue VI/18, Praha 1934, karton č. 10, inv. č. 84., U nás..., s. 3.

¹⁰⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1935, *Referát předsedy technické komise k valné hromadě LTC Pardubice 15. listopadu 1935*, karton č. 1, inv. č. 35.

¹⁰⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1937, *Zpráva technické komise Lawn tennis cercle za sezonu 1937*, karton č. 1, inv. č. 38.

úspěšném období reprezentovali klub tyto tenisté a tenistky: Josef Stehno, Vilém Weiss, František Černý, Karel Kult, Josef Prokeš, Marie Kousková, Julie Těšíková, Dolfi Červinková, Berta Kokešová, Ferdinand Kadlec, Gustav Humburger, Václav Suchánek, Ladislav Franc, Anna Heisslerová, Fugger a Mička (křestní jména nedohledána).¹¹⁰

V roce 1937 měl LTC Pardubice u ČsLTA dokonce 124 registrovaných členů a byl tehdy největším tenisovým klubem ve východních Čechách. Početná řada dobrých závodních hráčů nadále úspěšně hájila dobrou pověst klubu v mistrovských soutěžích i na turnajích po celé Československé republice. Zejména dámy byly oporou týmu, neboť v mistrovských soutěžích často rozhodovalo právě jejich vítězství. Během 30. let 20. století se v Pardubicích konaly turnaje o mistrovství Východočeské župy Československé tenisové asociace, ve kterých týmy poměřovaly svou sportovní sílu. V jejich pořádání se tenisové oddíly v rámci župy střídaly.¹¹¹

V posledním předválečném roce LTC Pardubice opět vyhrál východočeskou župu družstev, a to dokonce bez utrpění jediné porážky. Tehdejší velmi silné družstvo mělo toto složení: Josef Stehno, Jiří Zahradníček, Josef Zahradníček, Josef Prokeš, Gustav Humburger, Milena Rezková a Berta Kokešová. Josef Zahradníček, člen LTC Pardubice, získal i individuální singlový titul župního přeborníka. O rok později nastoupil tenisový klub do Východočeské župy družstev se stejným týmem, navíc ještě posíleným o Vlastu Goehlrtovou, a zase dokázal s přehledem zvítězit.

Když pomíneme pár horších let ve 30. letech 20. století, lze celkově říci, že v období první republiky se rozmáhala tenisová aktivita členstva, jeho úspěchy i život v klubu a nových členů stále přibývalo. V prvních deseti letech samostatné existence (1922–1932) vykazoval LTC Pardubice největší vzestup v počtu svých příslušníků i v zájmu obecnosti. Sportovní kvalita a spolu s ní i tenisové úspěchy hráčů a hráček oddílů se stále navyšovaly a tím se šířilo i dobré jméno klubu nejen ve východočeské župě, ale i po celé Československé republice díky tomu, že se tenisté a tenistky z LTC Pardubice účastnili i turnajů ve městech mimo jejich župu.

¹¹⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1937, *Stav starých členů registrovaných v župě roku 1937*, karton č. 1, inv. č. 38.

¹¹¹ Š. HLADÍKOVÁ, *Stručné ohlédnutí po stoleté historii pardubického tenisu*, in: *Východočeský sborník historický* č. 6, Pardubice 1997, s. 206.

7. 5 LTC Pardubice během velké hospodářské krize

Velká hospodářská krize, která začala 23. října 1929 krachem na newyorské burze, negativně ovlivnila světové hospodářství, společnost i politiku 30. let 20. století. Výjimkou samozřejmě nebyly ani sportovní a tělovýchovné spolky. Vedení LTC Pardubice tak muselo řešit mnoho otázek ohledně peněžních prostředků. Velkou zásluhou předních představitelů tenisového klubu jistě je, že se jim díky dobré organizaci i za hospodářské krize stále dařilo splácet veškeré půjčky a snižovat tak dluhy klubu u Občasnke záložny a u Městské spořitelny, a to i přes to, že byl tenisový klub závislý na peněžních prostředcích získaných od členů klubu, diváků a jiných příznivců.¹¹²

Ze zpráv matrikáře vyplývá, že i během hospodářské krize tenisových členů přibývalo např. v roce 1931 bylo v tenisovém klubu celkem 190 členů a o dva roky později jich měl 249 (nejsou započítáni členové ostatních odborů)¹¹³ a to i přes to, že členský příspěvek byl podle Ing. Adolfa Kordy (předseda klubu v roce 1934) velmi vysoký, pohyboval se okolo 600 Kč na sezonu. Za tuto částku však spolek poskytoval svým lidem úplné pohodlí a nevyžadoval po nich žádné manuální práce.¹¹⁴

LTC Pardubice pocítil dopad hospodářské krize až v letech 1934 a 1935. Tehdy tenisový klub udělal i chybný tah. Chtěl přilákat více zájemců, a tak snížil členské příspěvky na 240 Kč. Očekával, že mu tento krok zajistí příval nových členů. Paradoxně byly tyto roky do té doby jediným obdobím, kdy počet členů klesal. Správní výbor byl však i přes nečekaně malé příjmy schopen vyjednat upravení splácení svých dluhů a pronájmů tak, aby mohl dostát svým závazkům a povinnostem.¹¹⁵ Od roku 1936 pak postupně docházelo k mírnému nárůstu členstva i příjmů.¹¹⁶ Celkově tak lze říci, že LTC Pardubice překonal hospodářskou krizi bez jakýkoliv závažnějších problémů.

¹¹² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933–1934, *Účetní zpráva za rok 1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

¹¹³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1934–1935, *Zpráva matrikáře pro rok 1934*, kniha č. 10, inv. č. 10.

¹¹⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936–1937, *Zpráva matrikáře pro rok 1936*, kniha č. 11, inv. č. 11.

¹¹⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933–1934, *Zpráva předsedy klubu ve správním roce 1933–1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

¹¹⁶ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936–1937, *Zpráva finanční Lawn-tenisového cerclu v Pardubicích za rok 1937*, kniha č. 11, inv. č. 11.

7. 6 Odbory LTC Pardubice

LTC Pardubice vznikl výhradně jako tenisový klub, ale i přes to byl již v roce 1925 při něm ustanoven odbor bruslařský a odbor table-tennisu. Od toho roku mohl být každý příslušník LTC Pardubice současně i činným členem ve více různých odborech. Odbory se spravovaly samostatně a každý rok si volily předsedu i výbor. Zástupci odboru poté podávaly hospodářské zprávy a návrhy správnímu výboru LTC Pardubice.¹¹⁷

K snadnějšímu zvládnutí klubové agendy byl klub nakonec rozdělen na odbor: tenisový (založen v roce 1922), table-tennisový (založen v roce 1925), dámský (založen v roce 1925), bruslařský (založen v roce 1925), společenský (založen v roce 1931) a kuželníkový odbor (založen v roce 1932).

7. 6. 1 Odbor ledního hokeje LTC Pardubice

Historie slavného pardubického hokeje je úzce spjata s klubem LTC Pardubice a zejména se jménem jednoho jeho významného člena – Viléma Weisse, neboť to on přišel s myšlenkou, že na tenisových dvorcích pod zámkem vybuduje v zimě kvalitní kluziště s potřebnými rozměry, na kterém se v zimě začne hrát lední hokej. Pozitivní ohlas našel mezi několika členy LTC Pardubice, a tak se spolu s Ferdinandem Potůčkem, Miloslavem Komeščíkem, Milanem Kašparem, Josefem Rackem a Antonínem Pokorným rozhodli založit při tenisovém klubu bruslařský odbor. Samozřejmě pro jeho ustanovení museli nejprve vykonat všechny potřebné přípravy. Technická stránka odboru připadla Vilému Weissovi, organizační Josefu Rackovi a hospodářská Milanu Kašparovi a Ferdinandu Potůčkovi. Jednalo se tak vlastně o první výbor ledního hokeje v Pardubicích.¹¹⁸

Když pak v zimě 1925 nastaly tuhé mrazy, bylo již vše potřebné ke hře zařízeno a připraveno. Horší to však bylo se samotnou formou ledního hokeje. Hráči byli totiž zvyklí na „bandy hokej“, a tak se těžko přizpůsobovali novému pojetí hry – „kanadě“. Za účelem propagace a osvojení hry prvními pardubickými hokejisty byly do města na exhibici pozvány dva hokejové kluby, které již „kanadu“ ovládaly, a tak SK Slavia Praha a BK Mladá Boleslav proti sobě sehrály první zápas po první světové válce v Pardubicích. Díky hojné účasti diváků, lze tvrdit, že tímto zápasem byly položeny pevné základy pro lední hokej v Pardubicích.

¹¹⁷ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Stanovy a řády, *Stanovy Lawn tennis cerclu Pardubice 1926*, karton č. 1., inv. č. 21.

¹¹⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o výborové schůzi konané dne 4. prosince 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

V letech 1926–1929 se hokejový sport soustředil pouze v pěti klubech, které navíc neměly možnost hrát závodně: BK Mladá Boleslav, HC Dvůr Králové nad Labem, LTC Pardubice, BK Hradec Králové a SK Náchod. Svaz ledního hokeje totiž neumožnil konání jakékoli oficiální soutěže, což bránilo československému hokeji v jeho rozvoji. Až v říjnu 1929 byl výborem Svazu přijat župní systém.¹¹⁹ Východočeská hokejová župa měla své sídlo v Pardubicích a do jejího čela byl jmenován jako předseda Vilém Weiss, prvním jednatelem byl ustanoven Miloslavem Komeščík.¹²⁰

Ke konci 20. let 20. století začaly vznikat bruslařské odbory i u jiných pardubických sportovních klubů např. AFK Pardubice, AFK Svítkov, ZMS Pardubice, Rapid Pardubice a byl založen i jeden samostatný hokejový klub – HC Studánka.¹²¹ Tyto oddíly se poté účastnily spolu s LTC Pardubice i prvního východočeského župního mistrovství, které bylo vypsané až na sezonu 1930/1931. Kvůli náročné dopravě hrály své zápasy v Pardubicích i BK Hradec Králové a SK Náchod. Prvního velkého úspěchu se LTC Pardubice dočkal v roce 1932, když vyhrálo titul mistra východočeské župy.¹²²

Ve 30. letech 20. století se rozmohl počet nově založených hokejových klubů a odborů. Závodní hokej byl proto rozdělen do třech útvarů – liga, divize a župa. Oficiální ligovou soutěž přinesl rok 1935. Kvůli počasí byla hrána pouze jednokolově, a tak jen několik málo zápasů určilo vítěze.

Nejméně šťastnou byla pro LTC Pardubice sezona 1937. Z důvodu zřízení ligové soutěže jen o osmi nejlepších hokejových klubech z pěti divizních skupin byly do ligy zařazeny kluby: LTC Praha, AC Sparta, SK Slavia, AC Stadion České Budějovice, SSK Vítkovice, Troppauer EV, HC Tatry. Rozhodovalo se už pouze o určení osmého účastníka, jimž měl být vítěz, kvůli počasí nedohrané, východočeské divizní soutěže z minulého roku.¹²³ LTC Pardubice tak sehrál kvalifikační zápas proti BK Mladá Boleslav, který dopadl 3:2 vítězně pro Mladou Boleslav. Pardubický klub se tak do ligy nedostal,¹²⁴ a tak si pardubičtí hokejoví nadšenci museli na ligu počkat až do roku 1950.¹²⁵

¹¹⁹ Tamtéž, s. 13.

¹²⁰ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva bruslařského odboru za rok 1929*, kniha č. 4, inv. č. 4.

¹²¹ Milan ČERNICKÝ, *Historie pardubického hokeje 1923–2004*, Pardubice 2004, s. 12.

¹²² SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933, *Zpráva bruslařského odboru za rok 1932–1933*, kniha č. 8, inv. č. 8.

¹²³ M. ČERNICKÝ, *Historie pardubického hokeje 1923–2004*, Pardubice 2004, s. 29.

¹²⁴ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936–1937, *Zpráva bruslařského odboru za rok 1937*, kniha č. 11, inv. č. 11.

¹²⁵ M. ČERNICKÝ, *Historie pardubického hokeje 1923–2004*, Pardubice 2004, s. 34.

V Protektorátu Čechy a Morava se hokej nadále hrál a nejvíce se v lize dařilo klubu LTC Praha. V důsledku vyvrcholení války byla na hokejová utkání nejvíce chudá sezona 1944/1945, tehdy se místo ligové soutěže hrály jen tzv. „zimní hry“. LTC Pardubice hrálo během válečných let divizi a jeho věkově velmi mladému mužstvu se tolik nedařilo, výsledky stačily většinou na umístění kolem třetího místa. Nakonec z těchto mladých hráčů vyrostli zkušení hokejisté, kteří byli v pozdějších letech strůjci úspěchů při postupu do ligy.

Po skončení druhé světové války se v Pardubicích začal vedle Všesportovního stadionu Tomáše Garrigue Masaryka budovat nový zimní stadion s umělou ledovou plochou, který byl otevřen před Vánoci 1947. Z hokejových oddílů se na stadionu ubytoval tehdy nejlepší klub ve městě – LTC Pardubice. V období příprav na sezonu 1949/1950 došlo ke sloučení LTC Pardubice a Rapidem Pardubice. Mužstvo tak bylo posíleno o řadu nových velmi dobrých hráčů a do nové sezony vstoupila nová jednota – Sokol Pardubice I. Pardubičtí hokejisté nakonec dokázali zvítězit nejen v divizi, ale i v kvalifikačním turnaji do ligy, a tak do sezony 1950/1951 vstoupil do XVI. ročníku nováček z Pardubic s novým jménem Slavie Pardubice. Od té doby pardubický klub nikdy neseštopil z nejvyšší hokejové soutěže a postupně se stal nejtradičnějším účastníkem domácí ligové soutěže.¹²⁶

Když v roce 1925 založil Vilém Weiss bruslařský odbor LTC Pardubice jistě netušil, že se z hokeje v Pardubicích stane takový fenomén, který proslaví celé město jako nejhokejovější část České republiky, neboť ve městě s přibližně 90 000 obyvateli chodí na hokej průměrně kolem 9 047 diváků (k sezoně 2022/2023), z hlediska návštěvnosti se klub řadí mezi deset nejlepších v Evropě. Na domácí scéně dokáže Pardubice předčít pouze HC Sparta Praha.¹²⁷

¹²⁶ Tamtéž, s. 22–37.

¹²⁷ <https://hcdynamo.cz/clanek.asp?id=Dynamo-patri-mezi-deset-nejnavstevovanejsich-evropskych-klubu-12861> – (náhled: 21. 2. 2024).

7. 6. 2 Table-tenisový odbor LTC Pardubice

Počátky organizovaného československého stolního tenisu se datují do 20. let 20. století, tehdy byla tato hra rozvíjena zejména v tenisových klubech. Stranou první etapy zakládání ping-pongových samostatných klubů či odborů při již existujících sportovních oddílech nezůstal ani LTC Pardubice.¹²⁸ Správní výbor tenisového klubu na schůzi 4. prosince 1925 souhlasil založit Table-tenisový odbor LTC Pardubice. Díky tomu se LTC Pardubice stal prvním průkopníkem stolního tenisu ve městě. Vedením odboru byl pověřen Jan Luskele, který jeho ustanovení také navrhl.¹²⁹

Od začátku svého založení nemohl „table-tenis“ pro svou sportovní činnost najít vhodné prostory. Z toho důvodu započala jeho aktivita až 18. října 1926 v místnostech restaurace Na Zámku (zámek Pardubice), avšak hned na to byla přeložena do restaurace „Na Perštýně“ na Masarykově třídě (dnes ulice 17. listopadu). V tomto období byla účast na pravidelných trénincích velmi slabá. Jan Luskele, předseda odboru 1925–1932, nespatořoval důvod snad v nezájmu o hru, nýbrž právě v nevhodných hracích prostorách. Slabá příprava se poté projevila v meziklubových zápasech, kterých LTC Pardubice sehrál za rok 1926 celkem šest, a to s kluby z Hradce Králové, Prahy, Chrudimi a Brna. Z těchto utkání si pardubičtí hráči odnesli čtyři prohry a dvě výhry.¹³⁰

Vrcholem roku 1927 bylo uspořádání úspěšného II. mezinárodního table-tenisového turnaje v sálech pardubického hotelu Veselka. Turnaj přinesl pozitivní ohlas, neboť dle hráčů se jednalo o nejvydařenější soutěž, která se až doposud v Československé republice pořádala. Celkově se turnaje zúčastnilo 79 hráčů,¹³¹ včetně tehdy těch nejlepších např. Hejdušek, Heller, Klauberová, Fried, Kaucký, Keller atd.¹³²

Výbor table-tenisového odboru se stále marně snažil najít vhodné prostory pro tréninky a zápasy. Nakonec bylo konstatováno, že bude lepší sezonu 1928 nezahajovat než hrát v nevyhovujících podmínkách.¹³³ Jan Luskele ve své zprávě za správní rok 1929 napsal, že na

¹²⁸ Štěpán VOTAVA, *Historie stolního tenisu v Českých zemích 1920–1946*, České Budějovice 2009. Diplomová práce, vedoucí Jan Štumbauer. Online dostupné z: <https://theses.cz/id/23j450/795009>, s. 14.

¹²⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Zápisy ze schůzí 1923–1926, Zápis o výborové schůzi konané dne 4. prosince 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹³⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Zápisy ze schůzí 1926–1929, Výroční zpráva za správní období 1926–1929*, kniha č. 4, inv. č. 4.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Š. VOTAVA, *Historie stolního tenisu v Českých zemích 1920–1946*, České Budějovice 2009. Diplomová práce, vedoucí Jan Štumbauer. Online dostupné z: <https://theses.cz/id/23j450/795009>, s. 56.

¹³³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Zápisy ze schůzí 1926–1929, Výroční zpráva předsedy Table-tenisového odboru LTC Pardubice k valné hromadě LTC Pardubice za období 1928*, kniha č. 4, inv. č. 4.

celou činnost tohoto odboru nutno pohlížet jako na snahu několika jednotlivců udržet provozování stolního tenisu alespoň na takové úrovni, aby v Pardubicích tento sport zcela nezanikl, když v jiných městech Československé republiky zaznamenává stálý rozvoj.¹³⁴

Opět bez vhodných prostor a za skeptického názoru na výsledek jejich snahy se výbor v roce 1929 rozhodl svou činnost zahájit. Díky sportovnímu zápalu jeho členů se nakonec prý podařilo život v odboru rozprout na míru za daných podmínek uspokojivou. Zpočátku se hrálo v hotelu Bouček (Havlíčkova ulice). Do volné místnosti pro ping-pong se však vešel pouze jeden stůl, a i tak nebylo místa na zbytek, z toho důvodu zde nebylo možné pořádat oficiální zápasy. O pár měsíců později se odbor přesunul zpět do restaurace „Na Zámku“.¹³⁵

Table-tenisový odbor byl před postavením klubovny odkázaný na rozvíjení svého sportu za neustálého přesouvání se z jedné hostinské místnosti do druhé. Z logiky věci nemohly být tyto podmínky pro závodní stolní tenis příliš přínosné. Změnu přinesl až rok 1932, tehdy se začalo hrát v klubovně LTC Pardubice a za nového předsedu table-tenisového odboru byl zvolen Karel Gross. Po stránce sportovní lze nutno vyzdvihnout, že toho roku odbor vyhrál titul mistra východních Čech a dostal se i do finále na ligovém mistrovství Československé republiky.¹³⁶

V roce 1934 pořádal odbor turnaj o mistrovství města Pardubic, na který se sjeli stolní tenisté z celé župy ve velmi hojném počtu. Druhým turnajem byl Table Tennis CUP, který budil zájem zejména u hráčů z Prahy. Členové LTC Pardubice se účastnili turnajů konaných ve východočeské župě, na kterých získali velké množství mistrovských titulů. Díky svým úspěšným stolním tenistům byl klub pro následující sezonu 1935 zařazen do tehdy nově vzniklé soutěže nejlepších klubů v župách do tzv. extratřídy.¹³⁷

Ve 30. letech 20. století byla ustanovena Východočeská župa stolního tenisu se sídlem v Pardubicích, která byla třetí největší v Československé republice (čítala na 500 registrovaných hráčů). Díky tomu, že župa sídlila v Pardubicích v ní měl LTC Pardubice jistý

¹³⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva předsedy Table-tenisového odboru LTC za správní rok 1929*, kniha č. 4, inv. č. 4.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1932, *Zpráva Table-tenisového odboru za správní rok 1932*, kniha č. 7, inv. č. 7.

¹³⁷ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933–1934, *Zpráva table-tenisového odboru za rok 1933–1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

vliv, který využíval k tomu, aby mu bylo často svěřováno pořádání různých soutěží např. mistrovství jednotlivců Východočeské župy.¹³⁸

V následujících letech se LTC Pardubice udržoval mezi těmi nejlepšími kluby ve východočeské župě, díky přívalu nových členů se mu také dařilo vylepšovat své zázemí. Bohužel roku 1937 z dosud neznámého důvodu souvislá dokumentace o činnosti tabletenisového odboru LTC Pardubice v SOkA Pardubice končí, i přes to, že v korespondenci lze nalézt výroční zprávu z roku 1940. Domnívám se tedy, že odbor svou činnost dále řádně zapisoval, bohužel do archivu byla uložena pouze dokumentace do roku 1937. Ostatní zápisy nejspíše zůstaly v držení LTC Pardubice a pravděpodobně byly zničeny při požáru klubovny v roce 1984. Díky novinovým zprávám a korespondenci klubu z následujících let alespoň víme, že byl odbor nadále aktivní a po stránce sportovní se mu velmi dařilo. V roce 1941 mu dokonce opět bylo svěřeno pořádání mistrovství východočeské župy.¹³⁹

Samozřejmě se odboru v roce 1948 nevyhnulo, spolu s celým klubem LTC Pardubice, začlenění do TJ Sokol Pardubice 1. Důsledkem toho zanikl, protože i přes to, že byl klub za dob Československé republiky velmi úspěšný nebyla jeho činnost nikdy poté obnovena. Centrum pardubického stolního tenisu se později přesunulo do TJ Tesla Pardubice.¹⁴⁰

7. 6. 3 Kuželníkový odbor LTC Pardubice

Vzhledem k tomu, že sezony 1930, 1931 a 1932 byly co do počtu členstva hrajícího i přispívajícího velmi úspěšné, rozhodl se správní výbor LTC Pardubice pokračovat ve společenských akcích a nadále podporovat soudržnost svých příslušníků prostřednictvím společenského odboru, který vymýšlel různé programy (viz níže), aby se členové mohli společně bavit. Avšak mnoho příslušníků klubu chtělo ještě jiné společné vyžití – kuželník.¹⁴¹

Z proslovu Jana Luskeleho, předsedy klubu, se dozvídáme, že LTC Pardubice chtěl vyhovět svým příslušníkům a zřídit kulečnický, aby pomohl soustředit společenský život i mimo tenisový kurt. Myšlenku zbudování kulečnicku ovšem stále oddaloval, protože neměl dostatek volných finančních prostředků.¹⁴² Proto se několik jednotlivců v roce 1932 rozhodlo vytvořit

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Novinové zprávy a výstřižky, kniha č.1, inv. č. 1.

¹⁴⁰ Hana KLIMPOVÁ, *Vývoj sokolské všestrannosti T. J. Sokol Pardubice 1 od roku 1863 do současnosti*, Olomouc 2013. Diplomová práce, vedoucí Dušan Tomajko. Online dostupné z: <https://theses.cz/id/zzyt4a/6457513>, s. 33.

¹⁴¹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Kuželníkový odbor, *Výzva všem členům a příznivcům LTC Pardubice*, karton č. 11, inv. č. 11.

¹⁴² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Kuželníkový odbor, *Slavnostní řeč předsedy klubu k otevření kuželníku*, karton č. 11, inv. č. 11.

Kuželníkový odbor LTC Pardubice s vlastním organizačním výborem, který začal vybírat příspěvky a dary pro vybudování kuželníku.¹⁴³ Toto tzv. „Družstvo pro postavení kuželníku“ vyzývalo příslušníky LTC Pardubice, aby se staly zakládajícími členy nově vznikajícího kuželnicového odboru za příspěvek 30 Kč. Tímto způsobem vybral vedoucí akce Josef Prokeš poměrně hodně peněz, nikoli však dostatek, aby mohla být stavba úplně zabezpečena. Teprve až poté, co předseda společenského odboru Adolf Korda slíbil většinou zdarma věnovat, nebo alespoň za levnější peníze obstarat potřebný materiál mohla výstavba začít.¹⁴⁴ Stavební práce uvedl do pohybu Vilém Weiss, který naverboval mnoho dobrovolníků, díky nimž se ještě toho roku během několika dní povedlo kuželnic postavit. Slavností otevření kuželníku proběhlo 22. srpna 1932, tedy těsně před juniorským turnajem.¹⁴⁵ Na „Pardubické juniorce“ si tak juniorky a junioři krátili čekání mezi zápasy hraním kuželek.¹⁴⁶

Nově postavený kuželnic byl samostatným podnikem k LTC Pardubice jen přičleněným, a tak musel, stejně jako ostatní odbory, být finančně soběstačným. To se mu dařilo, neboť ihned po zahájení své činnosti se z kuželek stala velmi oblíbená zábava a členové se zde pravidelně scházeli. Kuželnicový odbor také navíc začal pořádat turnaje v kuželkách pro příslušníky LTC Pardubice tzv. „koulení o ceny“. Jednou za rok se pořádala i soutěž spojená s maškarním.¹⁴⁷ Kuželnicový odbor velmi prosperoval od roku 1937 disponoval i krytým kuželnicem už nejen pro zábavu svého členstva, ale i pro zápasy s místními kuželkářskými kroužky.¹⁴⁸

¹⁴³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Zápisy ze schůzí 1933, *Zpráva kuželnicového odboru za správní rok 1933*, kniha č. 8, inv. č. 8.

¹⁴⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Kuželnicový odbor, *Výzva všem členům a příznivcům LTC Pardubice*, karton č. 11, inv. č. 11.

¹⁴⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Zápisy ze schůzí 1933, *Zpráva kuželnicového odboru za správní rok 1933*, kniha č. 8, inv. č. 8.

¹⁴⁶ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Zápisy ze schůzí 1932, *Zpráva kuželnicového odboru za správní rok 1932*, kniha č. 8, inv. č. 8.

¹⁴⁷ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Společenský odbor L.T.C. Pardubice, *Pozvánka na koulení o ceny*, karton č. 8, inv. č. 78.

¹⁴⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Smlouvy, *Lawn tennis cercle Pardubice*, karton č. 1, inv. č. 22.

7. 6. 4 Společenský odbor LTC Pardubice

Z referátu předneseného na valné hromadě LTC Pardubice 21. října 1932 se dozvídáme, že usnesením správního výboru byl v předvánoční době 1931 zřízen Společenský odbor LTC Pardubice a předsedou byl zvolen Adolf Korda. Odbor byl založen, aby pomáhal rozvíjet společenský život v klubu i mimo něj, a aby pomáhal utužovat přátelské vztahy mezi všemi členy LTC Pardubice. Dále měl pomocí různých společenských akcí propagovat tenisový klub mezi širší veřejností např. prostřednictvím médií informoval Pardubičany o podnicích klubu a snažil se je přesvědčit k jejich návštěvě. Díky němu sportovní a společenské akce klubu nezůstávaly bez hostů a bez finančních zisků od nich vybraných.¹⁴⁹

Společenský odbor chtěl získávat příznivce pro klub nenucenou zábavou. Snažil se o to, aby každý, kdo do klubu přijde, se v něm cítil jako doma a zůstal tak jeho věrným členem. Z toho důvodu své zábavy a podniky volil a usměrňoval tak, aby se staly součástí klubových zvyklostí. LTC Pardubice si uvědomoval, že velmi potřebným faktorem k jeho rozvoji je podpora členstva, a to nejen peněžní, ale i morální. Společenský odbor měl pomoci k tomu, aby hráčky a hráči měli klub rádi, neboť zájem členstva měl postavit tenisový klub do společenské výše ve městě, kam právem svým posláním a programem, dle mínění jeho představitelů, náležel.

Společenský odbor s pomocí dámského odboru organizoval plesy, večírky a jiné tančení zábavy, které se konaly zejména v Grandu, který byl tehdy hlavním bodem kulturního dění v Pardubicích. Každé úterý večer pořádal odbor v klubovně společná posezení tzv. „sedávky“. Členové klubu si tak zde mohli popovídat nad sklenkou dobrého pití, ke kterému bylo vždy i nějaké občerstvení. Bylo možno si zde zahrát i stolní tenis, deskové hry či se pobavit dle své libosti.

V létě a někdy i v zimě se uskutečňovaly tzv. „tajné výlety“, jejichž cílem byla často tato místa: Kunětická hora (viz příloha č. 7), plovárna Arosa, Krkanka, Bohdanečský rybník, rybník Matka, Lázně Bohdaneč, Přelouč či Semtín. Samostatnou kapitolou činnosti Společenského odboru byly mezinárodní turnaje juniorů, neboť na každý den konání soutěže měl za úkol vymýšlet zábavný program nejen pro hráče, ale i pro diváky.¹⁵⁰

¹⁴⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Společenský odbor L.T.C. Pardubice, *Referát předsedy odboru*, karton č. 8, inv. č. 78.

¹⁵⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Zápisy ze schůzí 1933-1934, Zpráva předsedy společenského odboru ve správním roce 1933/1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

Společenský odbor také stále organizoval různé společenské i sportovní akce např. běh, lyžování, procházky, zahradní party, maškarní, zpěv, deskové hry, karty, táboráky, společné večeře, filmová i divadelní představení atd. U členů byli nejvíce oblíbené taneční zábavy, zejména ty jarní tzv. „aprílové“, které po zimě zahajovaly tenisovou sezonu a nově příchozím do klubu poskytovali možnost seznámení.¹⁵¹

7. 6. 5 Dámský odbor LTC Pardubice

Výčet odborů by samozřejmě nebylo hezké ošidit a opomenout Dámský odbor LTC Pardubice, který byl oficiálně ustanoven až na výborové schůzi 13. března 1925,¹⁵² i když se o jeho činnosti se v zápisech ze schůzí píše již dříve např. v roce 1924 zajišťoval občerstvení k slavnostnímu otevření tenisových kurtů. Dle zprávy pokladníka za rok 1935 byl tento odbor vždy velikou posilou při organizování jakékoli větší sportovní či společenské akce, neboť mimo jiné vedl bufet, kde připravoval jídlo a pití pro hráče, trenéry i diváky. Díky výtěžku z prodeje navíc značně finančně přispíval do centrální klubové pokladny.¹⁵³

V odboru byly většinou manželky členů klubu či matky tenisových hráčů a hráček např. za desetiletou práci v dámském odboru byla při příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice udělena plaketa Vilmě Weisové, Marii Červenkové, Marii Kerhartové a Heleně Frýbrové.¹⁵⁴ Dovolím si označit činnost tohoto odboru za „mateřskou“, a to z toho důvodu, že ze zpráv z valných hromad vyplývá, že nejenže zajišťoval jídlo, ale celkově se staral o příjemné prostředí. Dámský odbor vybíral vhodný nábytek či dekorace do klubových prostor např. židle, koberce, záclony atd. Dále zajišťoval úklid, pral a nakupoval např. nádobí, spotřebiče, oblečení atd. Myslím si, že je třeba zdůraznit, že ženy z odboru toto vše činily jen pro blaho klubu a jeho členů bez očekávání jakékoli peněžní odměny.¹⁵⁵

¹⁵¹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Společenský odbor L.T.C. Pardubice, *Referát předsedy odboru*, karton č. 8, inv. č. 78.

¹⁵² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o výborové schůzi, konané v hotelu „Na Kopečku“ dne 13. března 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁵³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, 1935, Zápisy ze schůzí 1934–1935, *Zpráva pokladníka za správní rok 1935*, karton č. 10, inv. č. 10.

¹⁵⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Diplomy a uznání, *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, karton č. 12, inv. č. 92.

¹⁵⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Zápisy ze schůzí 1932, *Inventář dámského odboru LTC Pardubice za rok 1932*, kniha č. 7, inv. č. 7. – SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Zápisy ze schůzí 1933, *Inventář dámského odboru LTC Pardubice za rok 1933*, kniha č. 8, inv. č. 8. – SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Zápisy ze schůzí 1933–1934, *Inventář dámského odboru LTC Pardubice za rok 1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

8. LTC Pardubice za Protektorátu Čechy a Morava

Pardubice byly pro okupanty významným městem zejména z hlediska válečné výroby a do Heydrichovy správní reformy 15. června 1942 zde sídlil oberlandrát a skupina (Ortsgruppe) NSDAP. Tyto organizace ihned začaly se zatýkáním „nežádoucích“ osob a postupně také v tomto regionu decimovaly různé odbojové organizace.

Během heydrichiády bylo na Zámečku zřízeno popravistiště, kde již 3. června 1942 začaly popravy. Celkem nacisté popravili na Zámečku 194 osob, mezi nimi i obyvatele Ležáků a všechny spolupracovníky SILVER A. Hromadnou popravou obyvatel Bohdašína a Končin dne 9. července 1942 vraždění na Zámečku skončilo.

V roce 1944 se Pardubice staly cílem třech náletů spojeneckých bombardérů. Do pozornosti strategických plánů Spojenců se dostaly v rámci tzv. „bitvy o benzín“, což byla likvidace německého průmyslu pohonných hmot. Stále se také zhoršovalo válečné zásobování, život na lístky i přidělové hospodaření.

Kvůli leteckým náletům zahynuly stovky obyvatel Pardubic a tisíce dalších přišly o přístřeší. Nacistické genocidě podlehl z velké části pardubické židovské a romské obyvatelstvo. Občani, kteří se aktivně zapojili do protinacistického odboje za to dříve či později zaplatili životem, nebo dlouholetým vězněním v káznících a koncentračních táborech.¹⁵⁶

Obětem nacistického násilí z okresu Pardubice se podrobně věnuje Kniha obětí nacistického násilí a druhé světové války z okresu Pardubice (léta 1938–1946), ve které jsem našla, že mezi oběťmi jsou zapsaná i tři jména členů LTC Pardubice: Jaroslav Häusler (*1906–†1945) byl úředníkem poštovního úřadu v Pardubicích. V době okupace působil v protinacistickém odboji ÚVOD. Zatkli ho 7. října 1941 a deportovali do koncentračního tábora (Buchenwald), kde 5. dubna 1945 zemřel. Eva Seinerová (*1924-†?), dcera židovských manželů. Byla deportována do Terezína 9. prosince 1942, kde zahynula neznámo kdy. Jiří Zelenka (*1925-†?), syn židovského obchodníka a student pardubického gymnázia. Do terezínského ghetta byl deportován 9. prosince 1942 a odtud jel transportem do Osvětimi. Zde zemřel neznámo kdy.¹⁵⁷

¹⁵⁶ Jan NĚMEČEK, *Pardubice za nacistické okupace*, in: Východočeský sborník č. 29, Pardubice 2016, s. 162–182.

¹⁵⁷ František DOSOUDIL, *Kniha obětí nacistického násilí a druhé světové války z okresu Pardubice (léta 1938–1946)*, Pardubice 2005, s. 56–182.

Období Protektorátu Čechy a Morava bylo velmi bohaté na politické události, které zanechaly stopy i na klubovém životě v LTC Pardubice. Přechodně klesal a stagnovat počet hrajících členů např. v roce 1939 bylo registrováno pouze 65 členů, což činilo přibližně o polovinu méně než v předešlých letech. Podle matrikáře klubu Josefa France na tom však byl LTC Pardubice, co do počtu příslušníků, daleko lépe než jiné tenisové oddíly ve východočeské župě, které zaznamenaly mnohem větší pokles registrací.¹⁵⁸ Společně s úbytkem členstva se samozřejmě značně zmenšoval i peněžní příjem, který díky němu plynul do klubové poklady.¹⁵⁹

Vládním nařízením č. 136 ze dne 4. července 1939 uveřejněném ve Sbírce zákonů a nařízení 24. dubna 1940 bylo zakázáno židům, aby byli členy jakýkoliv spolků. Podrobné nařízení bylo uvedeno v oběžníku východočeské župy ČLTA č. 14 z 20. května 1940, který byl zaslán všem klubům v župě. Tenisové kluby měly povinnost dát všem svým členům podepsat arijské prohlášení, neboť během roku 1940 musely být židé z klubu vyřazeni a LTC Pardubice nebylo výjimkou.¹⁶⁰ (Ve zprávě matrikáře za rok 1940 se píše, že během sezony 1940 byli židé z klubu vyloučeni, bohužel počet ani jejich jména nejsou v dokumentech zapsaná. V pozdější dokumentaci se však neobjevují dvě jména – Eva Seinerová a Jiří Zelenka).¹⁶¹

I přes to, že se politické události podepsaly na činnosti některých členů např. pro malou účast byly rušeny schůze.¹⁶² Správní výbor klubu opět, stejně jako za dob hospodářské krize, dokázal, že je zodpovědně veden, neboť i tak dokázal plnit své finanční a jiné povinnosti.

S kluby ve Východočeské župě byl klub v přátelském poměru. Rovněž tak styk s ČLTA byl příznivý. V obou sobě nadřazených institucích měl LTC Pardubice své zastoupení. V ČLTA byli zastoupeni Vilém Weiss a Emil Kostínek, v župě pak Jan Luskele, Josef Prokeš a Jiří Fabián, přičemž Jan Luskele se dokonce na čas stal předsedou Východočeské župy ČLTA.

¹⁵⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Korespondence 1939-1941, *Zpráva matrikáře k valné hromadě LTC Pardubice ze dne 10. listopadu 1939*, karton č. 2, inv. č. 41.

¹⁵⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Korespondence 1939-1941, *Zpráva sekretáře LTC Pardubice za rok 1938 a 1939 ku valné hromadě 10. listopadu 1939*, karton č. 2, inv. č. 41.

¹⁶⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Korespondence 1939—1940, *Dodatek k oběžníku č. 14 Východočeské župy ČLTA ze dne 20. května 1940*, karton č. 2, inv. č. 41.

¹⁶¹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Korespondence 1939, *Zpráva matrikáře*, karton č. 1, inv. č. 40.

¹⁶² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Korespondence 1939, *Zpráva sekretáře LTC Pardubice za rok 1938 a 1939 k valné hromadě 10. listopadu 1939*, karton č. 1, inv. č. 40.

8. 1 Mezinárodní Lawn tenisový turnaj juniorů 1939–1945

Všechny ročníky „Pardubické juniorky“ se i přes různé potíže během protektorátních let podařilo dovést k jejich úspěšnému zakončení. Během prvních čtyř roků druhé světové války (1939, 1940, 1941 a 1942) nebylo pořádání tohoto svého druhu jedinečného turnaje nijak významněji omezeno. Dokonce v letech 1939, 1940 a 1941 byl na turnaji zaznamenán rekordní počet účastníků, v průměru kolem 350 tenistů a tenistek.¹⁶³

S velkými obavami byl připravován ročník 1939, neboť na účast zahraničních hráčů nebylo v důsledku politických událostí ani pomyslení. Vedení klubu se dokonce obávalo i možnosti úplného zákazu. Kromě toho v Pardubicích řádila obrna a mnohý junior měl jistě velkou práci s rodiči, aby mu dovolili si na soutěži zahrát. Kupodivu Mezinárodní Lawn tenisový turnaj juniorů 1939 byl největším do té doby pořádaným turnajem u nás.¹⁶⁴ „Pardubická juniorka“ se dokonce hrála i v roce 1942 jen pár týdnů po tragických událostech v blízkých Ležákách, na Zámečku v Pardubičkách (dále jen Zámeček) a po ukončení stanného práva.¹⁶⁵

Postupem času byly čím dál tím větší potíže s tenisovými balóny, neboť kaučuk, ze kterého se vyráběly, byl zabrán k válečným účelům, a tak se míče dělaly z méně kvalitního materiálu z tzv. buny (styren-butadienový kaučuk). Z toho důvodu začínaly být omezovány všechny tenisové soutěže i tréninky.¹⁶⁶ ČLTA za těchto okolností povolila hrát turnaje i s renovovanými balóny. V roce 1943 byla poprvé výrazně omezena účast na „Pardubické juniorce“. Na turnaj tak mohlo hrát jen 32 nejlepších hráčů a 24 nejlepších hráček. Výběr soutěžících provedla ČLTA podle kvalifikačních turnajů v jednotlivých župách.¹⁶⁷

Válečná doba se nejvíce odrazila na Mezinárodním Lawn tenisovém turnaji v roce 1944. Nejenže pořádání turnaje bylo ohroženo nedostatkem tenisových míčů,¹⁶⁸ ale nakonec i do průběhu soutěže zasáhl, hned následující den od jeho zahájení, druhý spojenecký denní nálet na pardubickou rafinerii a v sousedství ležící vojenské letiště a železniční trať, který se odehrál 24. srpna 1944.¹⁶⁹

¹⁶³ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1941, karton č. 5, inv. č. 59.

¹⁶⁴ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939, *Zpráva sekretáře LTC Pardubice za rok 1938 a 1939 ku valné hromadě 10. listopadu 1939*, karton č. 1, inv. č. 40.

¹⁶⁵ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1942, karton č. 5, inv. č. 60.

¹⁶⁶ J. DROBNÝ, *Champion in exile: the autobiography of Jaroslav Drobny*, London 1955, s. 49–59.

¹⁶⁷ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1943, karton č. 5, inv. č. 61.

¹⁶⁸ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1944, Přípis, karton č. 6, inv. č. 62.

¹⁶⁹ Zdeněk BIČÍK, *Letecké nálety na Pardubice v roce 1944*, in: *Východočeský sborník č. 1*, Pardubice 1991, s. 189.

V předešlých ročnících „Pardubické juniorky“ (1943, 1942 a 1941) byly balóny poskytnuty ČLTA a po turnaji byly rozdány juniorům. Klub tak před juniorským mistrovstvím v roce 1944 nevlastnil žádný míč a ani ČLTA jich neměla dostatečný počet na to, aby mohla turnaj dotovat. LTC Pardubice se za účelem uskutečnění turnaje musel obrátit na samotné účastníky soutěže. Ustanovil, že jako zápis do turnaje poslouží tři zaslané míče v jakémkoli stavu, ovšem nesměly mít prasklou gumu. Od hráčů a hráček později chodilo velké množství dopisů (ukázka jednoho z nich – viz příloha č. 8), které se týkaly zajištění jejich účasti na turnaji. I díky zásluze juniorů a juniorek se nakonec juniorské mistrovství konalo.¹⁷⁰

Při druhém leteckém náletu se tenisté, tenistky, diváci i ostatní přítomní na juniorece schovali v protileteckém krytu na pardubickém zámku. Po jeho skončení se pak část hráčů podílela na uklízení trosk ve městě a část dohrávala zápasy. Vypadlí účastníci turnaje museli jít pěšky na nádraží do Hradce Králové (cca 21 km), protože doprava přes Pardubice byla kvůli bombardování železniční trati vyřazena. Finále dámského singlu bylo přerušeno leteckým poplachem, ale nakonec se dohrálo.¹⁷¹ Chlapeckého singlového vítěze juniorky Oldřicha Kunstfelda zastihl při návratu domů letecký alarm. Při útěku do úkrytu rozbil putovní cenu MUDr. Rudolfa Martina, proto od roku 1945 putovní ceny po symbolickém předání vítězi turnaje zůstávají v klubovně LTC Pardubice.¹⁷²

LTC Pardubice pořádal i několik mezinárodních turnajů v kategorii dospělých, ovšem na čestném místě stálo již tradiční juniorské mistrovství, které se pro mladé tenisové naděje stalo vstupní branou k sportovním úspěchům a prvním zkušebním kamenem jejich mladické vytrvalosti a tenisového nadání. LTC Pardubice se tak přičinilo na výchově zdatných mistrů a poctivých sportovců tělem i duší, což byla nejlepší nezištná služba československému tenisovému sportu, za kterou patří klubu jistě veliké poděkování.¹⁷³

¹⁷⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1944, Přípis, karton č. 6, inv. č. 62.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1945, karton č. 6, inv. č. 63.

¹⁷³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IX/8, Praha 1936, karton č. 10, inv. č. 86, Viktor Srkal, *Zdatný dorost především*, Praha 1936, s. 1–2.

8. 2 Tenisová aktivita členstva za Protektorátu Čechy a Morava

Sportovní síla klubu se jako v předešlých letech i během Protektorátu Čechy a Morava měřila zejména umístěním jeho závodního mužstva na východočeském župním mistrovství družstev. Výkony jednotlivých hráčů se pak posuzovali na základě jejich úspěchů či neúspěchů na východočeském župním mistrovství jednotlivců a na turnajích, které byly pořádány různými kluby.

V roce 1939 LTC Pardubice opět vyhrál mistrovství východočeské župy a podařilo se mu tak obhájit titul mistra župy. Jinak v jednotlivcích hráčky a hráči klubu nedosáhli očekávaných úspěchů, naopak na východočeském mistrovství župy v Kutné Hoře oba klubový favorité Vlasta Goehlrťová a Josef Zahradníček vypadli. Podle závodního kapitána družstva bylo toto mistrovství, co do účasti i výkonu hráčů, nejslabší za poslední roky: „...*nedá se snad přímo hráčům vytýkat jejich výkonnost. Myslím, že bohužel doba sama působí na celkový stav věci nepřízně. Nervy hráčů snášejí mnohdy větší existenční starosti a nejsou tak schopni se plně věnovat tenisu. Bylo to později vidět na turnajích, které nebyly buď vůbec, nebo za účasti velmi slabé...*“

Vzhledem k omezenému množství míčů výborem ČLTA v roce 1940 usnesl, že se upustí od pořádání župních mistrovství družstev.¹⁷⁴ Naštěstí pro Vlastu Goehlrťovou nebyly zrušeny župní mistrovství jednotlivců, a tak mohla získat titul Východočeské župní přebornice nejen pro rok 1940, ale i pro rok 1941 a 1942.¹⁷⁵ Další úspěšnou členkou klubu v tomto období byla Zdena Dalecká, která spolu s vítězným singlistou Oldřichem Kunstfeldem (Olomouc) vyhrála čtyřhru na „Pardubické juniorce“ v roce 1944.¹⁷⁶

Společně s postupem válečných let se snižovala i tenisová aktivita v klubu LTC Pardubice, tak jako v jiných klubech v Protektorátu Čechy a Morava. Čím dál tím více ubývalo tréninků i obvyklých meziklubových utkání. Jak už jsem zmiňovala, důvodem nebyl nezáměr tenistů, ani přímo válečné události, nýbrž zejména nedostatek tenisových míčů. Hráči si míčky šetřili a pro tréninkové účely LTC Pardubice skupoval použité balóny prostřednictvím tenisové asociace. Obehrané míčky se potom po domácku různě vylepšovaly.¹⁷⁷ Problémy s balóny se

¹⁷⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939–1941, *Východočeská župa ČLTA v Pardubicích – Oběžník č. 13*, karton č. 2, inv. č. 41.

¹⁷⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Novinové zprávy, výstřižky, karton č. 8, inv. č. 79.

¹⁷⁶ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1944, karton č. 6, inv. č. 62.

¹⁷⁷ Š. HLADÍKOVÁ, *Stručné ohlédnutí po stoleté historii pardubického tenisu*, in: *Východočeský sborník historický* č.6, Pardubice 1997, s. 206.

pak naplno projevily v sezoně 1942, což omezilo tenisové podniky jen na nejvýznamnější soutěže.¹⁷⁸

Tenisový život v klubu LTC Pardubice se v plné míře opět rozvíjel až po druhé světové válce. V Československé republice byla obnovena výroba kvalitních tenisových míčů, která opět umožnila soutěže i tréninky. Josef Stehno a Jiří Zahradníček vyhráli debl na Východočeském župním přeboru 1945. Znovu se začal hrát i „Březinův pohár“, který dle tradice hráli chlapi i dívky dohromady.¹⁷⁹ Na první poválečné „Pardubické juniorce“ se dařilo Zdeně Dalecké, která si porážku ve finále ženského singlu vynahradila prvním místem ve čtyřhře, jejím spoluhráčem byl vítěz mužského singlu Jan Svoboda (Olomouc).¹⁸⁰

9. Významné osobnosti LTC Pardubice

Velké díky za rozvoj tenisu a sportu v Pardubicích patří zejména osobnostem, které se významným způsobem zasadily o vznik a rozvoj LTC Pardubice či budování jeho věhlasu po celé České republice, a dokonce i za jejími hranicemi. LTC Pardubice a zejména „Pardubická juniorka“ jsou dnes již pevnou součástí sportovních Pardubic a to vše je zásluha těch, kteří pro tenisový klub získávali poháry, bavili fanoušky a svým odhodláním odvedli mimořádnou službu svému klubu. Zde je pár vybraných jmen, která z pramenů vyplynula z tohoto hlediska jako významná.

Antonín Březina

Prof. Antonín Březina (*1875–†1927, viz příloha č. 9), profesor tělesné výchovy na státní reálce v Pardubicích v letech 1901–1927. Byl aktivním hráčem a členem vedení LTC Pardubice. Propagoval tenis zejména mezi pardubickými studenty. Založil fond ve prospěch zřízení turnaje o pohár středoškolského studentstva. Jeho podmínkou bylo, že soutěž musí být hrána každý rok bez rozdílu pohlaví. Na jeho počest byl turnaj pojmenován „Březinův putovní pohár“.¹⁸¹

Věnoval se také trénování atletiky. Mezi jeho odchovance patří například Josef Macháň, který jako první v Československé republice překonal hranici sedmi metrů ve skoku dalekém. Antonín Březina byl též prvním předsedou SKI klubu Pardubice, ustanoveným v

¹⁷⁸ Radovan BROŽ, *Kronika pardubického tenisu*, s. 13.

¹⁷⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Novinové zprávy, výstřižky, karton č. 8, inv. č. 79.

¹⁸⁰ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1945, karton č. 6, inv. č. 63.

¹⁸¹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o valné hromadě konané dne 2. února 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

hotelu Veselka v roce 1924. Skonal náhle 10. srpna 1927 na okraji lesa v blízkosti komunikace Opočíněk – Bezděkov, kde dnes můžeme nalézt jeho pomník.¹⁸²

Jarmila Červenková

Jarmila Červenková, později JUDr. Jarmila Křížová (*1908–†1985),¹⁸³ byla závodní hráčka klubu LTC Pardubice, která v prvních letech konání juniorského mistrovství úspěšně reprezentovala klub – Vítězka Mezinárodního Lawn tenisového turnaje juniorů 1924–1927 v ženském singlu, vítězka Mezinárodního Lawn tenisového turnaje juniorů 1927–1928 ve smíšeném deblu, vítězka Mezinárodního Lawn tenisového turnaje juniorů 1928 v ženském deblu, 3–4. na Mezinárodním Lawn tenisovém turnaji juniorů 1925 ve smíšené čtyřhře.¹⁸⁴

Milan Kašpar

Člen vedení LTC Pardubice, tenisový trenér a jeden ze zakladatelů bruslařského odboru.¹⁸⁵

Karel Kerhart

Karel Kerhart (†1948, viz příloha č. 10) pocházel z významné pardubické rodiny Kerhartů, která má ve svých řadách několik významných členů, architektů, malířů a podnikatelů, z nichž někteří ovlivnili také pokrok a rozvoj Pardubic.¹⁸⁶ Byl jedním ze zakládajících členů LTC Pardubice. V roce 1932 mu klub udělil diplom za nepřetržitou desetiletou činnost ve správním výboru (ve funkci předsedy finanční komise 1922–1924 a ve funkci pokladníka 1924–1929). Předsedou LTC Pardubice byl v roce 1930 a 1931.¹⁸⁷

Miloslav Komeščík

Miloslav Komeščík (†1938), je jeden z prvních propagátorů ledního hokeje v Pardubicích. V lednu 1913 byl mezi pardubickými hokejovými nadšenci, kteří sehráli první ukázkový zápas v kanadském hokeji na Maticním jezeře s hráči České sportovní společnosti

¹⁸² <https://pardubice.eu/pomnik-antonina-breziny> — (náhled: 5. 3. 2024).

¹⁸³ R. BROŽ, *Kronika pardubického tenisu*, s. 86.

¹⁸⁴ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Diplomy a uznání, *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, karton č. 12, inv. č. 92.

¹⁸⁵ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o 8. výborové schůzi ze dne 9. 5. 1924*, kniha č. 3, inv. č. 3. – SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o výborové schůzi konané dne 4. prosince 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁸⁶ <http://www.kppardubicka.cz/cs/menu/zprava/748-vypraveni-o-kerhartech-zvlaste-o-ech-pardubickyh/> — (náhled: 5. 3. 2024).

¹⁸⁷ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Diplomy a uznání, *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, karton č. 12, inv. č. 92.

Praha. V tomto utkání nastoupili i tenisté Vilém Weiss a Ferdinand Potůček.¹⁸⁸ V roce 1925 stál Miloslav Komeščík u zrodu bruslařského odboru v rámci LTC Pardubice.¹⁸⁹

V roce 1929 byl zvolen prvním jednatelem při založení Východočeské hokejové župy se sídlem v Pardubicích, funkci vykonával až do roku 1932. V letech 1930 až 1932 patřil mezi první členy sboru soudců, byl členem soudcovské komise a spoluzakladatelem Východočeské odbočky sboru soudců. Až do konce sezony 1932/1933 patřil i mezi aktivní hráče LTC Pardubice. Právem se zařazuje mezi osobnosti, které mají zásluhu na vzniku a organizačním rozvoji kanadského hokeje v celých východních Čechách.¹⁹⁰

Jan Luskele

Jan Luskele byl aktivní hráč tenisu a jeden z prvních propagátorů stolního tenisu v Pardubicích. Stál u založení Table-tenisového odboru LTC Pardubice a byl jmenován jeho prvním předsedou 1925–1932. V roce 1932 obdržel diplom za organizační činnost v klubu.¹⁹¹ V letech 1932, 1935 a 1936 byl také předsedou klubu LTC Pardubice.¹⁹² V roce 1939 a 1940 zastával funkci předsedy Východočeské župy ČLTA.

Rudolf Martin

MUDr. Rudolf Martin (*1873–†1935, viz příloha č. 11), zakládající člen a první předseda klubu LTC Pardubice (ve funkci od roku 1922–1926). Aktivní hráč a jeden z prvních propagátorů tenisu v Pardubicích. Jelikož byl povoláním doktor viděl tenis zejména jako zábavnou hru prospěšnou celkovému lidskému zdraví nejen fyzickému, ale i psychickému.¹⁹³

Ferdinand Potůček

Ing. Ferdinand Potůček (*1866–†1930, viz příloha č. 12) byl pardubický stavitel, místopředseda Občanské záložny a starosta Sokola Pardubice.¹⁹⁴ Byl také aktivním hráčem tenisu a jedním ze zakládajících členů LTC Pardubice. V roce 1932 mu byl udělen diplom za

¹⁸⁸ M. ČERNICKÝ, *Historie pardubického hokeje 1923–2004*, Pardubice 2004, s. 10–11.

¹⁸⁹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o výborové schůzi konané dne 4. prosince 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁹⁰ <https://www.hcdynamo.cz/dynastie-profil.asp?id=45> – (náhled: 5. 3. 2024).

¹⁹¹ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Diplomy a uznání, *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, karta č. 12, inv. č. 92.

¹⁹² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy se schůzí 1932, kniha č. 7, inv. č. 7. – SOkA Pardubice, LTC Pardubice, Zápisy se schůzí 1934–1935, kniha č. 10, inv. č. 10. – SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy se schůzí 1936–1937, kniha č. 11, inv. č. 11.

¹⁹³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o schůzi mimoř. valné hromady ze dne 3. 10. 1924*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁹⁴ https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/dragouni-se-vzbouřili20081127.html — (náhled: 6. 3. 2024).

zásluhy o klub, zejména byla vyzdvížena jeho práce jako architekta klubu.¹⁹⁵ V letech 1928–1927 byl také předsedou LTC Pardubice.¹⁹⁶

Josef Prokeš

Josef Prokeš (*1905–†?) byl aktivním tenistou a ředitelem „Pardubické juniorky“ v letech 1926–1947. Určitý čas byl i ve vedení Východočeské tenisové župy.

Jaroslav Racek.

Syn Josefa Racka, zakládajícího člena a dlouholetého archiváře LTC Pardubice. Jaroslav Racek (*1905–†?), závodní hráč LTC Pardubice. Vítěz Mezinárodního Lawn tenisového turnaje juniorů 1924 v mužském singlu a 3–4. v mužském deblu s bratrem Josefem Rackem.¹⁹⁷

Vilém Weiss

Vilém Weiss (*1890–†1975, viz příloha X) je v Pardubicích znám především jako zakladatel ledního hokeje, neboť to on přišel s myšlenkou založit bruslařský odbor při LTC Pardubice. Vždy však zdůrazňoval, že na nic nebyl nikdy sám. Pomáhala mu vždy řada spolupracovníků ze sportovního prostředí, především fotbalisté a tenisté, kteří hledali novou zábavu na zimu.

Velmi často jezdíval ráno na kole do Prahy a večer s nákupem sportovních potřeb zpět, a to jak v letě, tak i v zimě. V té době totiž nebyl v Pardubicích žádný obchod se sportovními potřebami. Proto si mnohdy nejzákladnější a nejnnutnější sportovní potřeby, jako většina tehdejších sportovců, vyráběl sám. Aktivně hrál fotbal, tenis, „bandy hokej“ a kanadský lední hokej, věnoval se jízdě na koni, turistice, cyklistice a lyžování. Byl úspěšným instruktorem a trenérem.

Přál si, aby se tenis v Pardubicích rozšířil a stal se přístupným i pro méně zámožné. Tenisovou hru v klubu rozdělil do tří kategorií: zábavnou, závodní a turnajovou. Jeho cílem bylo vycvičit členstvo k turnajové hře, aby bylo schopno konkurovat jiným klubům, což dle něj bylo i vlastním cílem hry. Na valných hromadách mluvil o nutnosti podporovat mladé hráče,

¹⁹⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Diplomy a uznání, *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, karton č. 12, inv. č. 92.

¹⁹⁶ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Fotografie LTC, *fotografie č. 55*, karton č. 13, inv. č. 94.

¹⁹⁷ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920—1960, Diplomy a uznání, *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, karton č. 12, inv. č. 92.

aby se mohli účastnit různých soutěží. Ostatním členům dával rady nejen o pravidlech a technice hry, ale také o výbavě (obuvi, oblečení, vhodné raketě, výpletu a míčkách).¹⁹⁸

Zdeněk Zahradník

Zdeněk Zahradník byl majitel dlaždičského závodu v Pardubicích. Stál u zrodu LTC Pardubice i jeho bruslařského odboru. Mimo jiné byl i prvním pardubickým amatérským filmařem. Ve 20. letech 20. století natočil dokument o dláždění Wilsonovy třídy (dnes třída Míru) a v roce 1931 i film o I. celostátní výstavě sportu a tělovýchovy.¹⁹⁹

10. Využití tématu ve výuce

Mým profesním cílem je vybavit žáky klíčovými kompetencemi, potřebným vzdělanostním základem a připravit je k celoživotnímu učení, profesnímu, občanskému i osobnímu uplatnění.²⁰⁰ Snažím se a budu se snažit hodiny plánovat tak, aby si z nich žáci v ideálním případě mohli odnést nejen vzdělanostní základ, ale zejména užitečné kompetence.

Ve výuce dějepisu pro mě není hlavní předat látku, ale rozvinou historickou gramotnost žáků. Z toho důvodu dávám přednost konstruktivisticky založenému vyučování, neboť chci, aby žáci sami aktivně, zejména prostřednictvím vlastní práce s historickými prameny, odbornou literaturou či jinými zdroji, minulost poznávali a na jejich základě odpovídali na historické otázky a učili se přemýšlet podobně jako historikové a historičky.²⁰¹ Nejde mi však o to, vychovat z každého žáka vědce, ale chci umožnit všem, aby si osvojovali základy badatelské činnosti a dokázali kriticky zhodnotit prameny, literaturu či jiné zdroje informací.²⁰² Myslím si, že je důležité vést žáky k tomu, aby četli, zpochybňovali (kladli si otázky) a hodnotili neznámé dokumenty a konfliktní názory vztahující se k vybraným událostem, neboť jedním z hlavních cílů dějepisného vzdělávání je, aby si žáci sami dokázali vytvářet poučenější názory a příběhy, než které by jinak převzali z populární kultury či ze svého okolí.²⁰³

V souladu s výše řečeným lze velmi dobře využít i dané téma z regionální historie a pojmut ho širěji, neboť každý z žáků nemusí mít vztah k tenisu, ale doufám, že většina žáků by mohla mít vztah k nějakému sportovnímu či jinému klubu ve svém rodném městě.

¹⁹⁸ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o členské schůzi ze dne 25. dubna 1924*, kniha č. 3, inv. č. 3.

¹⁹⁹ <http://www.parpedie.cz/cti-zaznam.php?id=Film> – (náhled: 11. 2. 2024).

²⁰⁰ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, Praha 2023, s. 8.

²⁰¹ <https://dejepisplus.npi.cz/historicka-gramotnost/> — (náhled: 16. 2. 2024).

²⁰² Hana HAVLŮJOVÁ – Jaroslav Najbert a kol., *Paměť a projektové vyučování v dějepise*, Praha 2014, s. 77.

²⁰³ <https://dejepisplus.npi.cz/historicka-gramotnost/> — (náhled: 16. 2. 2024).

Samozřejmě téma jakéhokoliv projektu je vhodné volit na základě znalosti dané třídy. Sportovní téma se bude jistě více hodit pro školy, které jsou sportovněji založené nebo pro třídy o kterých učitel ví, že jsou v nich sportovně založené děti.

Jelikož, jak jsme zmínili v textu práce, 20. léta 20. století byla dobou velkého nárůstu zakládání sportovních klubů. Myslím si, že by bylo hezké, aby žáci k možnému jubileu svého sportovního či jiného klubu napsali článek o jeho počátcích. Text žáků by poté mohl být vystaven na nástěnce ve škole, ale mohl by být také vyvěšen na webových stránkách daného spolku.

Téma bych pojala projektovou metodou, neboť projektové vyučování v dějepise přináší možnost společně tvořit. Chceme-li žákům umožnit, aby se v průběhu školní docházky postupně naučili, jak se dobrat samostatného historického poznání a uplatňovat jej v praxi, je třeba s nimi nejprve natrénovat jednotlivé hlavní kroky badatelské činnosti a až poté se s nimi pustit do obtížnějších projektů a nechat žáky jako začínající badatele, aby si své nově nabyté dovednosti vyzkoušeli v terénu a začali dějiny samostatně zkoumat a sdílet s ostatními.²⁰⁴ Nezávislost žakovského poznávání minulosti a vytváření „vlastní historie“ ve výuce dějepisu je vhodné podporovat a rozvíjet postupně a systematicky. Žáky je nutno připravovat na náročnější aktivity tím, že budeme postupovat od jednodušších badatelských činností k těžším. Tato aktivita cílí komplexně na badatelskou dovednost, z toho důvodu bych ji zařadila až potom, co si žáci osvojí jednotlivé hlavní badatelské činnosti v dějepise a otázky, které je provází,²⁰⁵ což očekávám, že by mohlo nastat v osmé či deváté třídě.

Před začátkem projektu bych si pomocí dotazníku či diskuze ověřila, zda bude sportovní téma projektu vhodné pro danou třídu, ve které se bude uskutečňovat. Jestliže zhodnotím, že bude, osobně bych poté zašla do archivu, který se nachází v blízkosti dané školy, ve které bych učila. Zde pracuji s tím, že se jedná o školu v Pardubicích. Z toho důvodu bych zvolila SOkA Pardubice, který se nachází v centru města a není tedy problém se do něho s žáky dopravit. Zde bych zjistila, zda sportovní kluby, kterým žáci fandí či v nejlepším případě jsou jejich členy zde mají své fondy, neboť pro realizaci projektu je důležité nejdříve udělat průzkum pramenů, se kterými žáci budou později pracovat. (V archivu se např. nachází fond Atleticko-fotbalového klubu Pardubice (1914–1949), Atletického klubu AC Pardubice (1918–1993), Sportovního klubu Pardubice (1906–1955) a řada dalších fondů jiných sportovních klubů nejen z Pardubic

²⁰⁴ H. HAVLŮJOVÁ – J. Najbert a kol., *Paměť a projektové vyučování v dějepise*, Praha 2014, s. 101.

²⁰⁵ <https://dejepisplus.npi.cz/wp-content/uploads/2023/11/teorie-projektu-d.pdf> – (náhled: 16. 2. 2024).

a jejich okolí). Jesliže by zde nějaký sport či sportovní klub neměl svůj fond jako např. HC Dynamo Pardubice, zkusila bych domluvit s daným klubem, zda by bylo možné ofotit si prameny a zdroje pro žáky, kdyby to nešlo, jistě by se zprávy o sportovním klubu daly dohledat i v dobovém tisku, který je uložený v archivu či v Krajské knihovně v Pardubicích. V SOkA Pardubice se dá archivní materiál vyhledávat i online. Práci s online archivem je samozřejmě dobré ukázat i žákům a ověřit si, zda se v online prostředí archivu dokáží zorientovat a najít potřebné materiály.²⁰⁶

Očekávám, že může nastat i situace, že členů jednoho klubu bude ve třídě více. Myslím si, že to není problém ba naopak. Žáci alespoň uvidí, jak jednotlivé skupinky mohou ze stejných pramenů vybrat jako významné jiné osobnosti a události, či mohou informace podat jiným způsobem. V tomto případě je poté vhodné žáky pomocí otázek nasměrovat k tomu, aby došli k závěru, že historické poznání může ovlivňovat právě i osobnost autora či autorů.

Při badatelském projektu bych postupovala následovně: 1. Orientace. Nejprve je třeba si ujasnit téma, stanovit kritéria a rozdělit žáky do skupinek. V souladu se zaměřením našeho společného výzkumu pak plánujeme a připravujeme další postup. Stanovení kritérií by se týkalo i formální stránky práce, zejména citací. 2. Příprava, plánování a přehled. V tomto stádiu práce mají žáci za úkol téma nastudovat a shromáždit k němu různé zdroje (odbornou literaturu, články a důvěryhodné internetové zdroje). 3. Výzkum. Výzkum by probíhal v SOkA Pardubice. Žáci by se seznámili s fungováním archivu a s tím, co v něm mohou najít. Vyzkoušeli by si práci s prameny a ofotili by si je pro následnou práci s nimi. 4. Vlastní badatelská činnost. Shromážděné zdroje a prameny by poté v hodinách dějepisu analyzovali, shrnuli, interpretovali a na jejich základě by vytvořili vlastní text, ke kterému by jim učitel pravidelně poskytoval zpětnou vazbu. 5. Prezentace výsledků. V této fázi by žáci své výsledky prezentovali před třídou. Spolužáci společně s učitelem by na základě předem stanovených kritérií jejich práci zhodnotili. Kritéria by se týkala A. odborná správnost (vhodné prameny a zdroje), B. prezentační dovednosti, C. logický a smysluplný text, D. formální náležitosti (citace a seznam použitých informačních zdrojů), E. kultivovaný jazyk bez gramatických a stylistických chyb. 6. Reflexe. Na závěr bychom neměli zapomenout zhodnotit průběh a výsledky projektu společně. 7. Hodnocení. Nakonec by učitel na základě snahy, aktivity a dodržení stanovených kritérií udělil žákům známku. 8. Vystavení. Žáci by poté, nejlépe v hodině výtvarné výchovy, společně vytvořili ve třídě nástěnku. Své práce by také mohli ukázat i v klubech, kde působí.

²⁰⁶ <https://aron.vychodoceskearchivy.cz/> – (náhled: 7. 2. 2023).

Myslím si, že některé kluby by to jistě ocenily a možná by i daný text vystavily na svých nástěnkách či na webových stránkách.²⁰⁷

Od tohoto projektu bych očekávala, že pomůže žákům vnímat historii v kontextu prostředí, které nás obklopuje a formuje, jako proces konstruování příběhu v kulturní či kolektivní paměti. Věřím, že díky vlastní aktivní práci se zdroji mohou spíše žáci dojít k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek a hledáním odpovědí a díky vytváření vlastních textů a porovnání své práce s výtvary spolužáků by mohli také pochopit, jak velkou roli na vytváření obrazu minulosti může sehrát konkrétní osobnost autora.

Projekt se významně zaměřuje i na rozvoj komunikační kompetence žáků. Mezi čtyři nejdůležitější komunikační kompetence v komunikačním přístupu k výuce patří: 1. čtení (porozumění pramenům a zdrojům informací), 2. psaní (vytváření vlastního komunikátu), 3. naslouchání (nápadům, výkladu a názorům spolužáků) a 4. mluvení (vlastní prezentace, diskuze a hodnocení prezentace spolužáků).²⁰⁸ Celkově velkou výhodou projektové výuky je, že je komplexně zaměřena na rozvíjení všech kompetencí: kompetence k učení, kompetence k řešení problémů, kompetence sociální a personální, kompetence občanské, kompetence pracovní a kompetence digitální.²⁰⁹

Samozřejmě by bylo vhodné toto téma probírat v kontrastu s hrůzami, které se v Pardubicích odehrávaly za okupace (Zámeček atd.), aby si žáci nemysleli, že největším problémem oné doby byl např. nedostatek tenisových míčků. K tomuto účelu se ve městě nabízí mnoho míst, která lze se žáky navštívit i různé vzdělávací programy, do kterých se zapojit.

Československá obec legionářská, která se v roce 2015 stala majitelem Zámečku, pořádá pro základní a střední školy edukativní programy, v kterých mimo jiné připomíná historické souvislosti spojené s druhou světovou válkou a ze Zámečku vytvořila muzeum heydrichiády a muzeum domácího a zahraničního odboje. Navíc se v přilehlém lesoparku pustila do budování výcvikového střediska československých parašutistů, kde budou probíhat branné závody celostátních projektů pro mládež Battlefield a Legie. Zámeček také zapojila do projektu Oheň(bez)naděje, který si dal za cíl vybudovat památník ležáckým dětem. Ty byly

²⁰⁷ H. HAVLŮJOVÁ – J. Najbert a kol., *Paměť a projektové vyučování v dějepise*, Praha 2014, s. 111–112.

²⁰⁸ Karel ŠEBESTA, *Od jazyka ke komunikaci: didaktika českého jazyka a komunikační výchova*, Praha 1999, s. 79–113.

²⁰⁹ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, Praha 2023, s. 11–13.

právě v prostorách Zámečku v roce 1942 odebrány matkám a odvezeny vstříc tragickému osudu. Jejich rodiče byli bezprostředně poté na Zámečku zavražděni.²¹⁰

Dále je možné vydat se Pardubicemi po stopách Silver A. Naučná stezka Pardubicemi po stopách Silver A - Poslední cesta Alfréda Bartoše přibližuje osudy zdejších obyvatel během druhé světové války, představuje místa spojená s činností paravýsadku Silver A v Pardubicích a osudy hlavních aktérů, především postavy kapitána Alfréda Bartoše.²¹¹

²¹⁰ <https://zamecekpardubice.cz/revitalizace/> — (náhled 11. 6. 2024).

²¹¹ https://pardubice.eu/zahrdiny?gclid=CjwKCAjw65-zBhBkEiwAjrqRMI0cWbMbnG44k45S6JdoiwKVcp9ozgebcQzKV9eNyvUtEslviCXwPhoC8MYQAvD_BwE — (náhled 11. 6. 2024).

Závěr

Diplomová práce Historie Lawn tennis cercle Pardubice od jeho založení do roku 1945 mapuje nejdůležitější události a osobnosti z historie LTC Pardubice od jeho počátků v roce 1922 až po rok 1945.

Nežli jsem se v této práci dostala k výkladu o začátcích klubu LTC Pardubice, tak jsem v úvodních kapitolách na základě práce s českými a zahraničními odbornými publikacemi a písemnými prameny objasnila, kde a za jakých podmínek se moderní tenis zrodil, kam se šířil, kdy se dostal do českých zemí a jak se zde vyvíjel i ve srovnání s jinými sporty. Záměrem těchto úvodních kapitol je, abychom se zorientovali v širších souvislostech, a především si uvědomili, že tenisový klub LTC Pardubice se nezrodil jen tak osamocen ve vzduchoprázdnu, ale že v této době bylo zakládáno mnoho různých sportovních, tenisových i jiných klubů a spolků, za čímž stála zejména proměna společnosti v důsledku průmyslové revoluce.

Následující kapitoly (7–9) už jsou syntézou vycházející převážně z mé vlastní badatelské činnosti v SOkA Pardubice, ale i z práce s odbornou literaturou. Napsání výkladu předcházela kritika, analýza a interpretace pramenů z fondu LTC Pardubice 1920–1960.

V kapitole LTC Pardubice za první republiky je zmapováno, jak se pardubickým sportovním nadšencům v 1. polovině 20. století podařilo od samotného začátku vybudovat prosperující klub a založit tradici juniorského turnaje, se kterou se v současnosti může pochlubit jen málokterý tenisový klub v České republice. V jejích podkapitolách můžete sledovat, jak si LTC Pardubice v tomto období vybuďoval velmi moderní klubové zázemí s osmi antukovými tenisovými kurty, včetně centrálního dvorce se stálými stupňovitě vyvýšenými sedadly pro návštěvníky, jak se zrodila „Pardubická juniorka“, kterou LTC Pardubice pořádá každý rok v srpnu již od roku 1926. Z kapitoly o tenisové aktivitě členstva vyplývá, že kdybychom pominuli pár horších let ve 30. letech 20. století, šlo by celkově říci, že za první republiky se život v klubu rozmáhal, závodním hráčům se dařilo a členů stále přibývalo. Dále se zde věnuji i odborům tenisového klubu. Zejména je doloženo, že historie slavného pardubického hokeje je úzce spjata s klubem LTC Pardubice a se jménem jeho zakládajícího člena – Vilém Weiss. V textu jsou představeny výrazné a významné osobnosti, které pomohli rozvoji LTC Pardubice a budování jeho věhlasu po celé Československé republice.

Na další z mých stanovených otázek, jak LTC Pardubice ovlivňovala politická a hospodářská situace 1. poloviny 20. století, tedy jak na tom byl klub během velké hospodářské

krize a za Protektorátu Čechy a Morava odpovídá kapitola LTC Pardubice během velké hospodářské krize a kapitola LTC Pardubice za Protektorátu Čechy a Morava.

Hospodářská krize zasáhla klub až v letech 1934 a 1935. Tyto roky byly do té doby jediným obdobím, kdy počet členů klesal. Správní výbor byl však i přes nečekaně malé příjmy schopen vyjednat upravení splácení svých dluhů a pronájmů tak, aby mohl dostát svým závazkům a povinnostem.²¹² Od roku 1936 pak postupně docházelo k mírnému nárůstu členstva i příjmů.²¹³ Celkově tak lze říci, že LTC Pardubice překonal hospodářskou krizi bez jakýkoliv závažnějších problémů.

V období Protektorátu Čechy a Morava přechodně klesal a stagnovat počet hrajících členů LTC Pardubice např. v roce 1939 bylo registrováno pouze 65 členů, což činilo přibližně o polovinu méně než v předešlých letech. Během sezony 1940 byli na základě vládního nařízení č. 136 vyloučeni z klubu židé a tři příslušníci klubu se stali oběťmi nacistického násilí.²¹⁴

Všechny ročníky „Pardubické juniorky“ se i během protektorátních let podařilo dovést k jejich úspěšnému zakončení. Během prvních čtyř roků druhé světové války nebylo pořádání tohoto svého druhu jedinečného turnaje nijak významněji omezeno. Dokonce v letech 1939, 1940 a 1941 byl na turnaji zaznamenán rekordní počet účastníků.²¹⁵ Společně s postupem válečných let se však situace proměňovala a pro nedostatek tenisových míčů se omezovala tenisová aktivita, počet turnajů i jejich účastníků.²¹⁶

Z písemných a vizuálních pramenů, ze kterých bylo čerpáno pro napsání této diplomové práce zejména vyplývá, že založení LTC Pardubice bylo důležitou událostí nejen pro sportovní nadšence, ale mělo a dodnes má velký přínos pro společenský a kulturní život ve městě. Ani v současné době nemá LTC Pardubice o své členy nouzi, bohužel, nejen v tomto klubu, ale celkově oproti 1. polovině 20. století poklesl zájem širší veřejnosti o tenisové podniky místních klubů, což je pochopitelné, neboť si dnes každý z nás díky moderním technologiím může pustit světový tenis v pohodlí domova. Dle mého názoru je to však velká škoda, protože jakýkoliv sebelépe připravený turnaj velmi ztrácí, jestliže mu chybí divácká kulisa.

²¹² SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933–1934, *Zpráva předsedy klubu ve správním roce 1933-1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

²¹³ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936–1937, *Zpráva finanční Lawn-tenisového cerclu v Pardubicích za rok 1937*, kniha č. 11, inv. č. 11.

²¹⁴ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939, *Zpráva matrikáře*, karton č. 1, inv. č. 40.

²¹⁵ SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Juniorky 1941*, karton č. 5, inv. č. 59.

²¹⁶ J. DROBNÝ, *Champion in exile: the autobiography of Jaroslav Drobny*, London 1955, s. 49–59.

Seznam použitých informačních zdrojů

Literatura:

Zdeněk BIČÍK, *Dorostenecký přebor ČSSR jednotlivců v tenise: 57 pardubická juniorka*, Pardubice 1984.

Zdeněk BIČÍK, *Pardubice od A do Z*, Pardubice 1990.

Michael BOROVIČKA – Jiří KAŠE – Jan P. KUČERA – Pavel BĚLINA, *Velké dějiny zemí Koruny české: Sv. 12/a. 1860–1890*, Praha 2012.

Michael BOROVIČKA – Jiří KAŠE – Jan P. KUČERA – Pavel BĚLINA, *Velké dějiny zemí Koruny české: Sv. 12/a. 1890–1918*, Praha 2012.

Radovan BROŽ, *Kronika pardubického tenisu*, Pardubice 2014.

John CRACE, *A little history of tennis*, Belfast 1997.

Milan ČERNICKÝ, *Historie pardubického hokeje 1923–2004*, Pardubice 2004.

František DOSOUDIL, *Kniha obětí nacistického násilí a druhé světové války z okresu Pardubice (léta 1938–1946)*, Pardubice 2005.

Ján GREXA – Milena STRACHOVÁ, *Dějiny sportu*, Brno 2018.

Hana HAVLŮJOVÁ – Jaroslav NAJBERT a kol., *Paměť a projektové vyučování v dějepise*, Praha 2014.

Richard HOLT, *Sport and the British: A Modern History*, Oxford 1989.

Stanislav CHVÁTAL – František KREUZ, *Zlatá kniha tenisu*, Praha 1993.

Heiner GILLMEISTER, *Tennis: A Cultural History*, New York 1998.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*, Praha 2023.

Dagmar MOCNÁ – Josef PETERKA a kol., *Encyklopedie literárních žánrů*, Praha 2004.

Jan NOVOTNÝ, *Sokol v životě národa*, Praha 1990.

Věra OLIVOVÁ, *Odvěké kouzlo sportu*, Praha 1989.

Karel ŠEBESTA, *Od jazyka ke komunikaci: didaktika českého jazyka a komunikační výchova*, Praha 1999.

Herbert William WRANGHA, *Lawn Tennis*, London 1908.

Jiří ZOUNEK – Michal ŠIMÁNĚ, *Netradiční metody historického výzkumu*, in: Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu, Brno 2014.

Diplomové práce:

Hana KLIMPOVÁ, *Vývoj sokolské všestrannosti T. J. Sokol Pardubice 1 od roku 1863 do současnosti*, Olomouc 2013. Diplomová práce, vedoucí Dušan Tomajko. Online dostupné z: <https://theses.cz/id/zzyt4a/6457513>.

Štěpán VOTAVA, *Historie stolního tenisu v Českých zemích 1920–1946*, České Budějovice 2009. Diplomová práce, vedoucí Jan Štumbauer. Online dostupné z: <https://theses.cz/id/23j450/795009>.

Časopisy:

Zdeněk BIČÍK, *Letecké nálety na Pardubice v roce 1944*, in: Východočeský sborník historický č. 1, Pardubice 1991, s. 187–196.

Graham CURRY, *Making modern sport: The impact of the Industrial Revolution*, in: PE Review 1/2015, s. 27–30.

Šárka HLADÍKOVÁ, *Stručné ohlédnutí po stoleté historii pardubického tenisu*, in: Východočeský sborník historický č. 6, Pardubice 1997, s. 203–208.

Jiljí KUBEC, *Oáza na ostrově*, in: I. ČLTK Revue č. 2, Praha 2013, s. 12–23.

Jan NĚMEČEK, *Pardubice za nacistické okupace*, in: Východočeský sborník č. 29, Pardubice 2016, s. 161–187.

Jiří ZOUNEK – Michal ŠIMÁNĚ, *Netradiční metody historického výzkumu*, in: Úvod do studia dějin pedagogiky a školství: kapitoly z metodologie historicko-pedagogického výzkumu, Brno 2014, s. 61.

Online zdroje:

Vladimír ČECH – Tomáš Klement – Jan TETŘEV, *Pardubice, město sportu v letech 1918–1939*, Pardubice 2010. Online dostupné z: <https://pardubice.rozhlas.cz/dil-22-pardubice-mesto-sportu-v-letech-1918-1939-6077538> – (náhled: 7. 2. 2023).

<https://blog.gitnux.com/tennis-viewership-statistics/> – (náhled: 7. 2. 2023).

<https://breakingbarriers.tennisfame.com/exhibit> – (náhled: 7. 2. 2023).

https://www.ancestry.com/search/?name=Augustus_Outerbridge&birth=1845&death=1921 – (náhled: 7. 2. 2023).

<https://www.tennisfame.com/tennisstopped> – (náhled: 7. 2. 2023).

<https://tenniscreative.com/how-many-people-play-tennis/> – (náhled: 7. 2. 2023).

Lucie Swierczeková, *Tenis 1887–2008*, Praha 2007. Online dostupné z: <https://www.nm.cz/cs/file/55b81afdbc6dbbfd12c5301d64f65f4c/5889/Tenis.pdf> – (náhled: 22. 3. 2023).

Pavlna FÚROVÁ, *Veslování 1895–2009*, Praha 2017. Online dostupné z: <https://www.nm.cz/cs/file/ea9da49b2a11ea66226a91cdb3779a63/6004/Veslov%C3%A1n%C3%AD.pdf> – (náhled: 22. 3. 2023).

<https://www.facebook.com/archivct24/videos/1287115451301569> – (náhled: 22. 7. 2023).

<https://web.archive.org/web/20110810024946/http://aeltc2011.wimbledon.com/players/rolls-of-honour/ladies-singles.html> – (náhled: 14. 11. 2023).

<https://www.tkpernstyn.cz/o-webu/historie-tk-pernstyn-1897/> – (náhled: 7. 10. 2023).

<https://pardubickajuniorka.cz/2022/index.html> – (náhled: 14. 11. 2023).

<http://www.parpedie.cz/cti-zaznam.php?id=Film> – (náhled: 11. 2. 2024).

<https://iscus.cz/web/sportovni-subjekty/3606119> – (náhled: 12. 2. 2024).

<https://www.cztenis.cz/adresar-klubu/50070> – (náhled: 12. 2. 2024).

<https://www.ltcpardubice.cz/> – (náhled: 12. 2. 2024).

<https://dejepisplus.npi.cz/historicka-gramotnost/> – (náhled: 16. 2. 2024).

<https://dejepisplus.npi.cz/wp-content/uploads/2023/11/teorie-projektu-d.pdf> – (náhled: 16. 2. 2024).

<https://hcdynamo.cz/clanek.asp?id=Dynamo-patri-mezi-deset-nejnavstevovanejsich-evropskych-klubu-12861> – (náhled: 21. 2. 2024).

<https://aron.vychodoceskearchivy.cz/apu/f5bdfb25-9ac5-47fb-b95f-ad857bc69e13> – (náhled: 26. 2. 2024).

https://is.muni.cz/el/phil/podzim2013/KPI11/um/35076598/08_Zanry_odbornych_textu.pdf – (náhled: 26. 2. 2024).

https://www.ltcpardubice.cz/?page_id=1330 – (náhled: 26. 2. 2024).

<https://www.pametnaroda.cz/cs/broz-radovan-1936> – (náhled: 27. 2. 2024).

<https://pardubice.eu/cernicky-milan> – (náhled: 27. 2. 2024).

<https://pardubice.eu/pomnik-antonina-breziny> – (náhled: 5. 3. 2024).

https://pardubicky.denik.cz/zpravy_region/dragouni-se-vzbourili20081127.html – (náhled: 6. 3. 2024).

<https://www.hcdynamo.cz/dynastie-profil.asp?id=45> – (náhled: 5. 3. 2024).

<https://zamecekpardubice.cz/revitalizace/> — (náhled 11. 6. 2024).

https://pardubice.eu/zahrdiny?gclid=CjwKCAjw65-zBhBkEiwAjrQRMI0cWbMbnG44k45S6JdoiwKVcp9ozgebcQzKV9eNyvUtEslviCXwPhoC8MYQAvD_BwE — (náhled 11. 6. 2024).

Prameny:

Arthur KRAUS, *Pravidla hry Lawn-Tennis*, Pardubice 1896.

Jaroslav DROBNÝ, *Champion in exile: the autobiography of Jaroslav Drobny*, London 1955.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Fotografie LTC, karton č. 13, inv. č. 94.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Fotografie LTC, karton č. 13, inv. č. 94.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1926, *I. Mezinárodní turnaj juniorů v Brně*, karton č. 3., inv. č. 45.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1926, *Pozvánka na I. Mezinárodní Lawn-tennisový turnaj juniorů*, karton č. 3., inv. č. 45.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1933, *Pozvánka na VII. Mezinárodní Lawn.tennisový turnaj juniorů*, karton č. 3., inv. č. 51.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1935, *Pozvánka na X (XII.). Mezinárodní Lawn.tennisový turnaj juniorů*, karton č. 3., inv. č. 53.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1941, karton č. 5, inv. č. 59.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1942, karton č. 5, inv. č. 60.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1943, karton č. 5, inv. č. 61.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1944, *Přípis*, karton č. 6, inv. č. 62.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1945, karton č. 6, inv. č. 63.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Karel Koželuh, karton č. 8, inv. č. 77.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, *Kniha příjmů a vydání 1929-1933, Tennis-golf revue*, kniha č. 17, inv. č. 17.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1931, *Plán na stavbu klubovny Lawn tennis cerclu Pardubice*, Ferdinand Potůček, karton č. 1, inv. č. 33.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1935, *Referát předsedy technické komise k valné hromadě LTC Pardubice 15. listopadu 1935*, karton č. 1, inv. č. 35.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1937, *Stav starých členů registrovaných v župě roku 1937*, karton č. 1, inv. č. 38.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1937, *Zpráva technické komise Lawn tennis cercle za sezonu 1937*, karton č. 1, inv. č. 38.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939, *Zpráva matrikáře*, karton č. 1, inv. č. 40.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939–1940, *Dodatek k oběžníku č. 14 Východočeské župy ČLTA ze dne 20. května 1940*, karton č. 2, inv. č. 41.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939-1941, *Východočeská župa ČLTA v Pardubicích – Oběžník č. 13*, karton č. 2, inv. č. 41.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939-1941, *Zpráva matrikáře k valné hromadě LTC Pardubice ze dne 10. listopadu 1939-1941*, karton č. 2, inv. č. 41.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Korespondence 1939-1941, *Zpráva sekretáře LTC Pardubice za rok 1938 a 1939 ku valné hromadě 10. listopadu 1939*, karton č. 2, inv. č. 41.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Novinové zprávy, výstřižky, kniha č.1, inv. č. 1.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Pamětní kniha/ podpisy osob (1931–1948), *Matrikář, Členové zakládající*, kniha č. 2, inv. č. 2.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Pamětní kniha/ podpisy osob (1931–1948), *Udělené plakety a diplomy u příležitosti 10. jubilea založení LTC Pardubice*, kniha č. 2, inv. č. 2.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Prezenční listina hostů při slavnostním otevření hřišť 24. 5. 1924, karton č. 8., inv. č. 79.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Smlouvy, *I. smlouva nájemní o pronájmu pozemku na stavbu tenisových dvorců*, karton č. 1, inv. č. 22.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Smlouvy, *Lawn tennis cercle Pardubice*, karton č. 1, inv. č. 22.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Smlouvy, *Smlouva o pronájmu ohřívárny na kluzišti pod zámkem*, karton č. 1, inv. č. 22.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Soupis – Zápis o převzetí archivu LTC Pardubice městským archivem v Pardubicích, č. 537.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Společenský odbor L.T.C. Pardubice, *Pozvánka na koulení o ceny*, karton č. 8, inv. č. 78.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Společenský odbor L.T.C. Pardubice, *Referát předsedy odboru*, karton č. 8, inv. č. 78.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, , Společenský odbor L.T.C. Pardubice, *Tajný výlet*, karton č. 8, inv. č. 78.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Stanovy a řády, *Povolení stanov zemskou správou politickou 2. září 1922*, karton č. 1., inv. č. 21.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Stanovy a řády, *První mezinárodní závody tenisové*, karton č. 1., inv. č. 21.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue I/1, Praha 1928, karton č. 9, inv. č. 80.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue I/16, Praha 1928, karton č. 9, inv. č. 80.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue III/1, Praha 1929, karton č. 9, inv. č. 80.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IV/ 6–7, Praha 1931, karton č. 9, inv. č. 82.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IV/9, LTC Pardubice v roce „Výstavy tělesné výchovy a sportu“, Vilém Weiss, Praha 1931, s. 143, karton č. 9, inv. č. 82.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IV/9, Praha 1931, karton č. 9, inv. č. 82.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue IX/8, Praha 1936, karton č. 10, inv. č. 86.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue VI/18, Praha 1934, karton č. 10, inv. č. 84.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue X/1, Praha 1932, karton č. 9, inv. č. 83.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue X/11–12, Praha 1937, karton č. 10, inv. č. 87.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue X/2, Praha 1932, karton č. 9, inv. č. 83.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Tennis-golf revue XI/9–10, Praha 1938, karton č. 10, inv. č. 87.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, Zápis o výborové schůzi konané dne 4. prosince 1925, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o mimořádné valné hromadě, konané na Veselce 12. 9. 1923*, referát p. učít. Weisse, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis výborové schůze 7. 9. 1923*, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o schůzi mimoř. valné hromady ze dne 3. 10. 1924*, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o výborové schůzi, konané v hotelu „Na Kopečku“ dne 13. března 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Mimořádná valná hromada 19. září 1924*, Zpráva kapitána závodního družstva V. Weisse, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o 8. výborové schůzi ze dne 9. 5. 1924*, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o valné hromadě konané dne 2. února 1925*, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1923–1926, *Zápis o valné hromadě dne 17. 12. 1926*, kniha č. 3, inv. č. 3.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva bruslařského odboru za rok 1929*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva archiváře na valné hromadě LTC Pardubice za správní rok 1927*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Výroční zpráva za správní období 1926–1929*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Výroční zpráva předsedy Table-tenisového odboru LTC Pardubice k valné hromadě LTC Pardubice za období 1928*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926–1929, *Zpráva předsedy Table-tenisového odboru LTC za správní rok 1929*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926—1929, *Zpráva pokladní za rok 1927 ku valné hromadě 21. října*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926—1929, *Zpráva předsedy odstupujícího správního výboru za rok 1927*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1926—1929, *Zpráva kapitána závodního družstva LTC*, kniha č. 4, inv. č. 4.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1932, *Inventář dámského odboru LTC Pardubice za rok 1932*, kniha č. 7, inv. č. 7.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933, *Inventář dámského odboru LTC Pardubice za rok 1933*, kniha č. 8, inv. č. 8.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1932, *Zpráva kuželnickového odboru za správní rok 1932*, kniha č. 8, inv. č. 8.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1932, *Zpráva Tabletennisového odboru za správní rok 1932*, kniha č. 7, inv. č. 7.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1932, *Zpráva kuželnickového odboru za správní rok 1932*, kniha č. 7, inv. č. 7.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933, *Zpráva bruslařského odboru za rok 1932–1933*, kniha č. 8, inv. č. 8.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933, *Zpráva kuželnickového odboru za správní rok 1933*, kniha č. 8, inv. č. 8.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933-1934, *Účetní zpráva za rok 1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933-1934, *Zpráva předsedy klubu ve správním roce 1933-1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933-1934, *Inventář dámského odboru LTC Pardubice za rok 1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933-1934, *Zpráva tabletennisového odboru za rok 1933-1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933-1934, *Zpráva předsedy společenského odboru ve správním roce 1933/1934*, kniha č. 9, inv. č. 9.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1934-1935, *Zpráva matrikáře pro rok 1934*, kniha č. 10, inv. č. 10.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936-1937, *Zpráva bruslařského odboru za rok 1937*, kniha č. 11, inv. č. 11.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936-1937, *Zpráva matrikáře pro rok 1936*, kniha č. 11, inv. č. 11.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936-1937, *Zpráva finanční Lawn-tenisového cerclu v Pardubicích za rok 1937*, kniha č. 11, inv. č. 11.

SOkA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1936–1937, *Zpráva technické komise LTC Pardubice za sezonu 1936–1937*, kniha č. 11, inv. č. 11.

SOkA Pardubice, SK Pardubice, *Zápis ze VII. Výborové schůze z 12. 3. 1919*, kniha č.1, inv. č. 3.

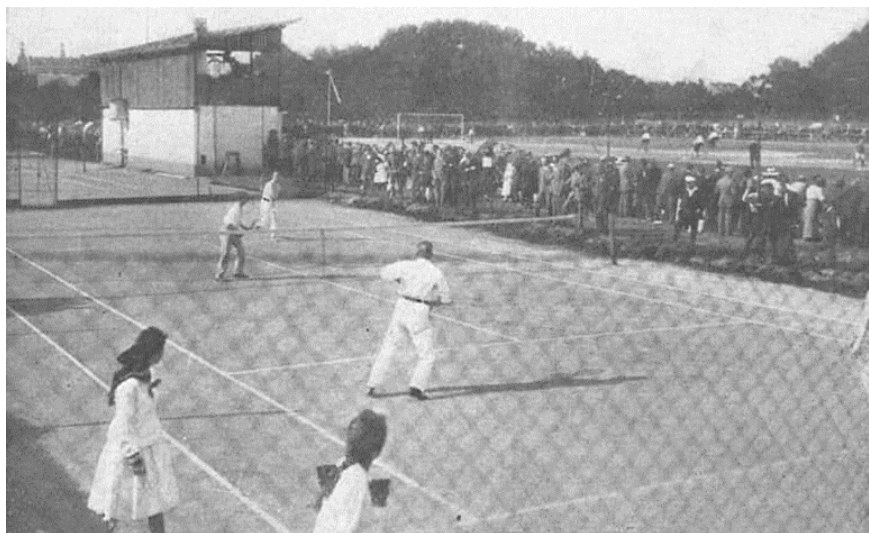
Seznam příloh

Příloha č. 1: Patent udělený britskou královnou Viktorií majoru W. C. Wingfieldovi na hru Sphairistikè neboli Lawn Tennis, rok 1874. Online dostupné z: <https://breakingbarriers.tennisfame.com/exhibit>.

217

Příloha č. 2: Tenisové utkání SK Pardubice – Kroměříž v roce 1919 na tenisovém dvorci Na Olšinkách.

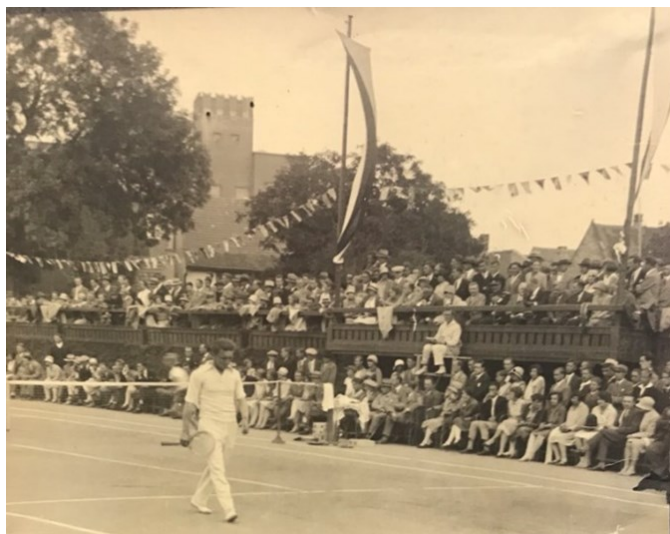

218

²¹⁷ <https://breakingbarriers.tennisfame.com/exhibit> — (náhled 7. 2. 2023).

²¹⁸ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Fotografie LTC, karton č. 13, inv. č. 94.

Příloha č. 3. Exhíbiční tenisové utkání, který sehrál dne 11. srpna 1928 mistr světa Karel Koželuh na centrální dvorci LTC Pardubice.

219

Příloha č. 4. Částečný pohled na klubovnu a centrální tenisový dvorec v roce 1932.

220

²¹⁹ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Karel Koželuh, karton č. 8, inv. č. 77.

²²⁰ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Fotografie LTC, karton č. 13, inv. č. 94.

Příloha č. 5. V zimě se hrál tenis na krytém tenisovém dvorci v pardubickém autopavilonu.

PARDUBICE - SPORTU!

KRYTÝ TENISOVÝ DVOREC V PARDUBICÍCH
(Autopavilon výtavilně.)

muže se denně:
od 9–12 hod. dopoledne a od 15–22
hodin večer

podmínky:
Jední hodina pro 4 hráče Kč 20.—,
večerní při umělého světla Kč 30.—.
Dopouštějí se několik dní předem hodina
pro krev si zajistit.

Různé informace:
u firmy **JOSEF FRANG.**
ústej železničský v Pardubicích, telefon. 61.

*O večerní pobuďi hráči
ještě postarano. Tenisovoj
klubu při zdučování světla
počas hodin zdučování pod-
mínky.*

**LAWN-
TENNIS-CERCLE
PARDUBICE**

221

Příloha č. 6. Vlasta Burian a Vilém Weiss na fotce z exhibice Vlasty Buriana na dvorcích LTC Pardubice, která se konala dne 20. května 1933.

222

²²¹ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Zápisy ze schůzí 1933–1934, Pardubice – Sportu!, kniha č. 9, inv. č. 9.

²²² SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Fotografie LTC, karton č. 13, inv. č. 94.

Příloha č. 7. Tajný výlet na Kunětickou horu pořádáný Společenským odborem LTC Pardubice v roce 1927.

Dne 11. srpna zveme všechny členy, jakož i jejich známé na

T a j n ý v ý l e t .

Sraz přesně o 7 hodině večerní v klubovně pod zámekem.
Úbor vycházkový. O věčeře na místě postaráno. Kdo má kytaru, neb
jiný nástroj, prosí se, aby je vzal s sebou.
Vrátíme se po 12 hodině.
Vůdcové výletu; Franc, Ing. Korda. O zábavu postaráno.
Doufáme, že účast bude největší a proto na shledanou určitě ve
čtvrtek o sedmé hodině večerní u naší klubovny.

223

Příloha č. 8. Jeden z dopisů týkající se zajištění účasti na „Pardubické juniorce“ v roce 1944.

Kradec Hlávové 4. 8. 1944.

Kármý pane!

Přiloženě Vám zasílám 2 staré tenisové míče,
poněvadž chci být hrát u Vás na juniore.
Podle Vašeho přání má Vám každý, kdo
chce hrát na juniore, zaslat 3 či nepatří tenisové
míče. Promiňte mi, že posílám jen dva, poně-
vadž jsem třetí nemohl přinést. Ale i přesto to ně-
kým, že mi poskytnete, abych mohl na juniore
hrát.

S věžkou úctou

Ota Mordelsta,
žák Střední školy,
Kradec Hlávové, Pardubice.

224

²²³ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Společenský odbor L.T.C. Pardubice, *Tajný výlet*, karton č. 8, inv. č. 78.

²²⁴ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Juniorky 1944, karton č. 6, inv. č. 62.

Příloha č. 9. Prof. Antonín Březina

225

Příloha č. 10. Továrník Karel Kerhart.

226

²²⁵ SOKA Pardubice, LTC Pardubice 1920–1960, Fotografie LTC, č. 65, karton č. 13, inv. č. 94.

²²⁶ Tamtéž, č. 54.

Příloha č. 11. MUDr. Rudolf Martin

227

Příloha č. 12. Ing. Ferdinand Potůček

228

²²⁷ Tamtéž, č. 53.

²²⁸ Tamtéž, č. 55.